

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СМЕТНАТА ПАЛАТА 2024

СТАБИЛНОСТ ВЪВ ВРЕМЕ НА ПРОМЯНА

Отчетът за дейността
на Сметната палата за 2024 г.
може да бъде намерен на официалния
сайт на Сметната палата:

www.bulnao.government.bg/

Връзки с обществеността

02 981 7543

Уважаеми дами и господа,

Представям на Народното събрание Отчета за дейността на Сметната палата на Република България за 2024 г., съгласно чл. 64, ал. 1 от Закона за Сметната палата.

Отчетът съдържа в синтезиран вид резултатите от 370 извършени одита, приключили през 2024 г. с одитни доклади. Чрез тях Ви показваме широкообхватна и обективна картина за състоянието на публичния сектор у нас през изминалата година, но също така и предлагаме решения за необходимите подобрения в неговото управление.

Отчетът включва обобщения за резултатите от различните видове одити, изводи, заключения и препоръки за подобряване на управлението на публичните ресурси, данни за изпълнението на административнонаказателната функция на институцията, развитието и поддържането на нейния административен капацитет, както и публичността, която осигурява на своята дейност.

С финансовите одити коригирахме грешки за 4,1 млрд. лева в отчетността на бюджетните организации. Одитирахме за законосъобразност около 2,2 млрд. лева бюджетни средства на ведомства и общини. Проверихме области от огромно значение за хората в България – качеството на училищното образование, майчиното и детското здраве, ефективността на регистрите на държавната администрация, които предоставят услуги на гражданите и др.

Сметната палата извърши последващ контрол на над 570 свои препоръки, като близо три четвърти от тях са изпълнени от одитираните организации, с 14 на сто повече от предходната година.

Одитни доклади са предоставени на Председателя на Народното събрание, на парламентарни комисии, на Агенцията за държавна финансова инспекция, на Агенцията за обществените поръчки, на Националната агенция по приходите, на Министерския съвет, на председателите на общинските съвети. Сметната палата изпрати на Прокуратурата на Република България части от 7 одитни доклада със съмнения за данни за престъпление.

Необходима бе мобилизация от одитните екипи и във връзка с трите вида избори, ангажиращи сериозни ресурси за осъществяването на финансовия контрол на предизборните кампании – за народни представители за Народно събрание през юни и октомври 2024 г., както и за членове на Европейския парламент през юни м. г.

Признание за висок професионализъм на одиторите е фактът, че за трети пореден мандат българската Сметна палата бе избрана за одитор на Европейската организация на Върховните одитни институции (ЕВРОСАЙ).

2024 година не беше лишена от предизвикателства. Това е годината, в която за пръв път председателят на Сметната палата, по силата на чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България, стана служебен министър-председател.

Въпреки десетте месеца, в които бях начело на два служебни кабинета, Сметната палата спазва високите професионални стандарти.

Вярвам, че отчетът за дейността ни ще подпомогне работата на Народното събрание с надеждна информация за осъществяване на подходящи законодателни промени и контрол. Убеден съм, че ще бъде от голяма полза и за всички заинтересовани страни – публични организации, неправителствен сектор, медии и граждани - за равностойност и подобрения, за висока информираност и обществено въздействие.

Димитър Главчев

Председател на Сметната палата

СЪДЪРЖАНИЕ

Послание на Председателя на Сметната палата.....	3
--	---

СЕКЦИЯ

1

НАШАТА ИНСТИТУЦИЯ.....	7
Мандат и правна рамка на Сметната палата.....	8
Обхват на одитната дейност на Сметната палата	8
Отчетност на Сметната палата.....	9
Състав и решения на Сметната палата.....	10
Мащаб и структура на Сметната палата.....	12
Значителни промени през отчетния период.....	12
Продукти от нашата дейност и ползватели.....	12

СЕКЦИЯ

2

ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА.....	13
Ползи и ценности от работата на върховните одитни институции.....	14
Стандарти, които прилагаме.....	15
Принципи, по които осъществяваме нашата дейност.....	15
Модел на добавяне на стойност.....	15
Стойност, създадена за различните заинтересовани страни.....	17
Средата, в която функционираме.....	18
Управление на рисковете.....	20
Киберсигурност.....	21
Борба с корупцията.....	22

СЕКЦИЯ

3

ОДИТНА ДЕЙНОСТ.....	23
Одитна стратегия на Сметната палата.....	24
Дефиниция на одитите извършвани от Сметната палата.....	25
Резултати от финансови одити, извършени през 2024 г.	26
Одити за съответствие при финансовото управление през 2024 г.	44
Одити на изпълнението през 2024 г.	58
Специфични одити през 2024 г.	76
Изпълнение на препоръките от одитите на Сметната палата.....	92
Административна оказателна дейност.....	96

СЕКЦИЯ

4

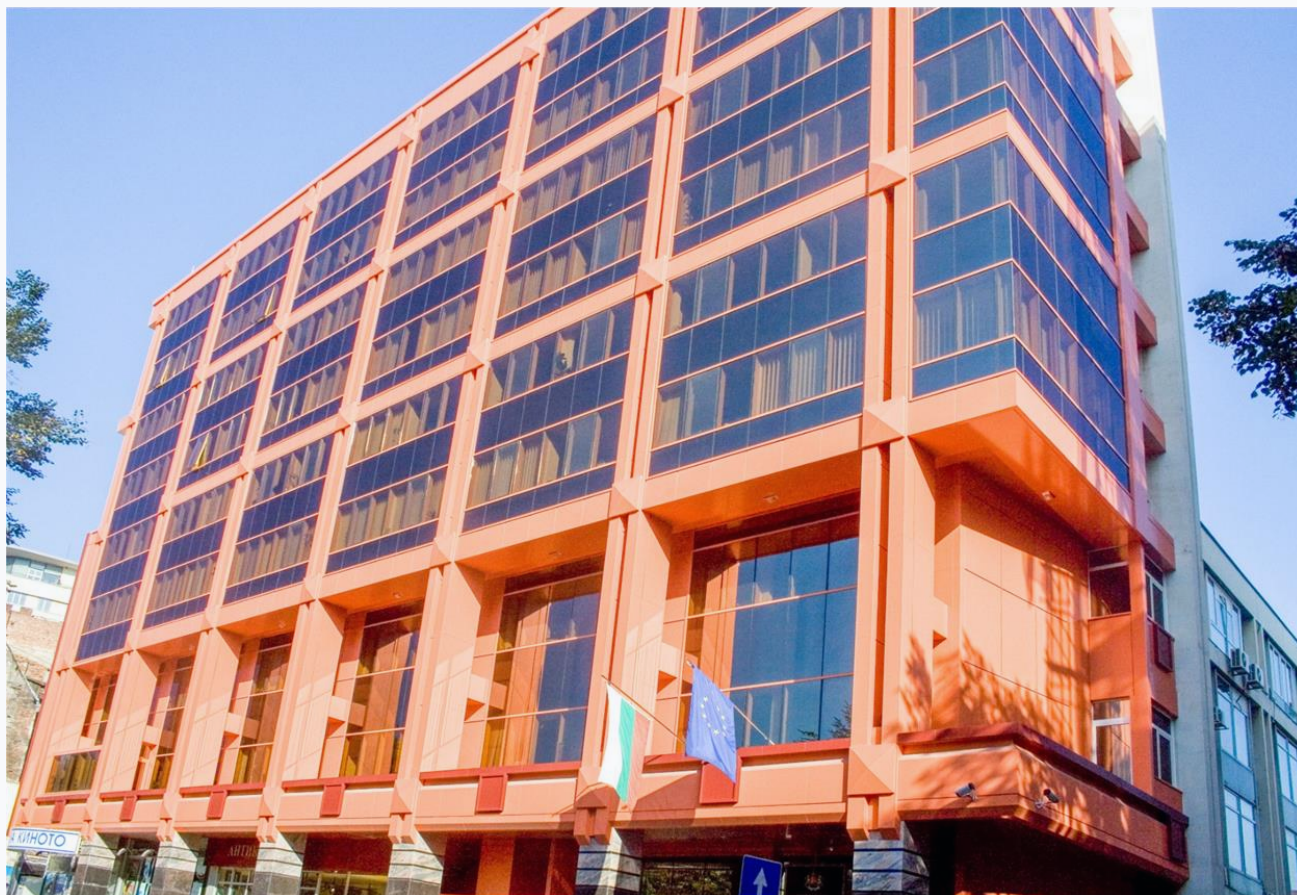
ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КАПАЦИТЕТ.....	99
Осигуряване на качеството на одитната дейност.....	100
Етичен кодекс.....	102
Методология на одитната дейност.....	102
Човешки капитал.....	102
Информационна и комуникационна среда...	107

СЕКЦИЯ

5

СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВЪЗДЕЙСТВИЕ.....	108
Публичност и прозрачност.....	109
Държавни органи, професионални и неправителствени организации.....	114
Международна дейност.....	119

НАШАТА ИНСТИТУЦИЯ	7
Мандат и правна рамка на Сметната палата	8
Обхват на одитната дейност на Сметната палата	8
Отчетност на Сметната палата	9
Състав и решения на Сметната палата	10
Мащаб и структура на Сметната палата	12
Значителни промени през отчетния период	12
Продукти от нашата дейност и ползватели	12

СЕКЦИЯ 1: Нашата институция

1.1. Мандат и правна рамка на Сметната палата

Сметната палата е върховната одитна институция на Република България. Нашият мандат произлиза от чл. 91, ал. 1 на Конституцията на България. Устройството, функциите, организацията и дейността на Сметната палата, както и правомощията на нейните органи са определени в Закона за Сметната палата.

Като една от институциите подкрепящи конституционната демокрация в България, Сметната палата е независима при осъществяването на своята дейност и се отчита пред Народното събрание.

1.2. Обхват на одитната дейност на Сметната палата

Сметната палата осъществява контрол върху бюджетните и други публични средства и дейности. Ние постигаме това, като проверяваме надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности.

В обхвата на Сметната палата са още и одитите на:

- бюджетни разпоредители и управлението на тяхното имущество;
- възникването и управлението на държавния дълг, държавногарантирания дълг, общинския дълг и използването на дълговите инструменти;
- бюджетните разходи на Българската народна банка (БНБ) и тяхното управление;
- държавните предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон;
- търговските дружества с 50 и над 50 на сто държавно и/или общинско участие в капитала;
- сметките за средствата от Европейския съюз и по други международни програми и договори;
- приватизирането на държавно и общинско имущество, както и предоставените публични средства и публични активи;
- юридическите лица, които имат задължения, гарантирани от държавата, или задължения, гарантирани с държавно и/или общинско имущество.

Сметната палата притежава инструменти и права, които ѝ позволяват да използва резултатите от одитите за подобряване на управлението на публичните ресурси. Институцията има административнонаказателни функции, определени в Закона за Сметната палата, Закона за обществените поръчки, Закона за политическите партии и Изборния кодекс.

- При констатиране на нарушения, Сметната палата дава препоръки, целящи подобряването на финансовата дисциплина и отчетност.
- При неизпълнение на препоръките Сметната палата изпраща доклад с предложения за предприемане на действия, съответно на Народното събрание, на Министерския съвет или на Общинските съвети.
- Сметната палата може да предложи на министъра на финансите да ограничи или преустанови трансфери, ограничи лимити за плащания на бюджетните организации при нарушение на бюджетната дисциплина.
- Сметната палата също може да предложи освобождаване от длъжност на лице, което носи управленска отговорност и вследствие на негово действие или бездействие са допуснати нарушения на закон или не са изпълнени дадени от Сметната палата препоръки.

**Закон за
Сметната
палата**

1.3. Отчетност на Сметната палата

В съответствие със Закона за Сметната палата, чл. 64., ал. 1 всяка година, в срок до 30 септември на текущата година, председателят на Сметната палата внася в Народното събрание отчет за дейността ѝ за предходната година.

Съгласно чл. 65, ал. 1 от ЗСП, годишният финансов отчет на Сметната палата се одитира от независима комисия и нейният доклад представя в Народното събрание, заедно с отчета за дейността на Сметната палата за съответната година.

1.4. Състав и решения на Сметната палата

Сметната палата се състои от председател, двама заместник-председатели и двама членове, които се избират от Народното събрание за срок от 7 години.

Председателят ръководи и организира дейността на Сметната палата. Заместник-председателите носят отговорност за организирането и качеството на одитната дейност.

Членовете на Сметната палата са представители на професионалните организации – Института на дипломираните експерт-счетоводители и Института на вътрешните одитори в България. Те участват в заседанията на Сметната палата и в приемането на одитните доклади.

Сметната палата приема решенията си с явно гласуване и мнозинство от 4 гласа. Въздръжане от гласуване не се допуска. За периода от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2024 г. са взети 553 решения и са разгледани и приети 370 одитни доклади.

Брой доклади изпратени до различни институции

4

Председател на Народното събрание

1

Комисия по образованието и науката

1

Комисия по електронно управление

1

Комисия по икономическа политика

2

Комисия по здравеопазването

1

Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове

1

Комисия по въпросите на Европейския съюз, Шенгенското пространство и Еврозоната

Комисии на Народното събрание

1.5. Мащаб и структура на Сметната палата

Централният офис на Сметната палата се намира в София, в непосредствена близост до ключови одитирани организации. За улеснение на дейността ни в различните части на страната, за по-ефикасен одит и по-ефективна комуникация с одитираните общини, ние сме позиционирали одитори (т. нар. изнесени работни места) във всички областни центрове. Нашата дейност е от полза на гражданите на България и на европейската общност.

Основните структурни единици в Сметната палата са дирекциите, които се занимават с определена специализирана дейност, както в облата на одита, така и в административното управление на институцията. Това спомага за изграждане на необходимия капацитет и насочено управление на ресурсите.

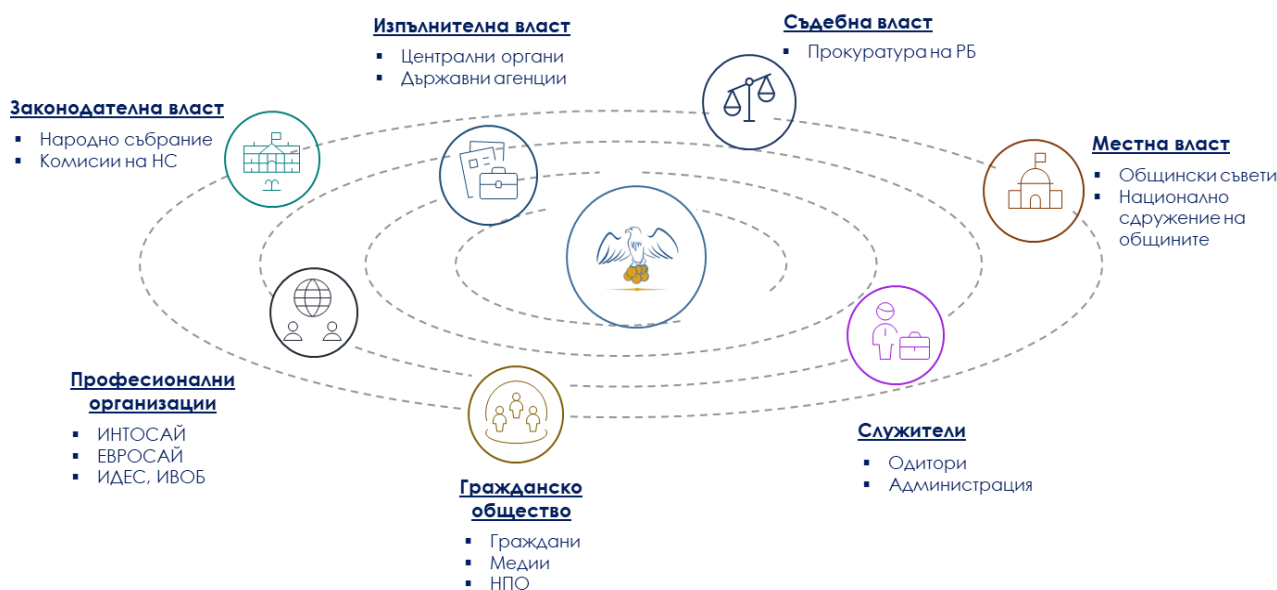
1.6. Значителни промени през отчетния период

На основание чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България, председателят на Сметната палата е назначен два пъти за служебен министър-председател на Република България с укази на президента от 9 април 2024 г. и от 27 август 2024 г., като изпълнява длъжността до избора на редовно правителство от Народното събрание на 16 януари 2025 г. За тези периоди Сметната палата се ръководи от заместник-председател.

1.7. Продукти от нашата дейност и ползватели

Одитните доклади са основният продукт от нашата дейност. Те са публично достояние. Стойността на нашите продукти е в предоставянето на надеждна и достоверна информация за законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности.

Ползвателите на резултатите от дейността ни са одитираните организации, както и различни институции, свързани със законодателната, изпълнителната, съдебната и местна власт, неправителствени организации, представители на гражданското общество и други заинтересовани страни.

2

ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА	13
Ползи и ценности от работата на върховните одитни институции	14
Стандарти, които прилагаме	15
Принципи, по които осъществяваме нашата дейност	15
Модел на добавяне на стойност	15
Стойност, създадена за различните заинтересовани страни	17
Средата, в която функционираме	18
Управление на рисковете	20
Киберсигурност	21
Борба с корупцията	22

СЕКЦИЯ 2: Функциониране на Сметната палата

2.1 Ползи и ценности от работата на Върховните одитни институции

Като член на ИНТОСАЙ¹, ние се придържаме към принципите, установени с международния стандарт ИНТОСАЙ-П 12, които описват как Върховните одитни институции (ВОИ) демонстрират тяхната ценност и ползите за публичния сектор. Целта на ВОИ е да допринесат за положителна промяна в живота на обикновените граждани в техните държави. Основната философия на стандарта е, че:

Одитът...осъществяван от ВОИ, влиятелно положително върху доверието на обществото, защото кара разпоредителите на публичните средства да се разпореждат с тях разумно, знаейки че подлежат на контрол. Подобно осъзнаване на значението на ВОИ, подпомага постигането на желаните ползи и засилва механизмите на отчетност, което пък на свой ред води до вземането на по-добри решения...

Фундаменталните очаквания към ВОИ, насочени към подобряване живота на гражданите, и доколко ВОИ могат да допринесат за такава промяна се определят от наличието на следните 12 принципа, групирани в 3 стълба:

СТЪЛБ 1

Засилване на отчетността, прозрачността и интегритета на държавното управление и организациите от публичния сектор

- Гарантиране независимостта на ВОИ
- Извършване на одити, чрез които се осигурява отчетност
- Подпомагане на лицата, натоварени с управлението на публичния сектор да изпълняват отговорностите си
- Оповестяване на резултатите от одитните доклади

СТЪЛБ 2

Отчитане на очакванията на гражданите, парламента и други заинтересовани страни

- Адекватна реакция на променящата се среда и новопоявили се рискове
- Ефективна комуникация със заинтересованите страни
- Достоверен източник на независимо и обективно проучване и отправна точка към положителна промяна в публичния сектор.

СТЪЛБ 3

Модел на организация за пример

- Осигуряване на подходяща прозрачност и отчетност на ВОИ
- Осигуряване на добро управление на ВОИ
- Спазване на етичния кодекс на ВОИ
- Стремение към отлично изпълнение и качество в работата
- Изграждане на капацитет чрез насърчаване на учене и споделяне на знания

¹ INTOSAI-P-12.pdf

2.2 Стандарти, които прилагаме

Сметната палата е активен член на ИНТОСАЙ и участва в нейни работни групи. Ние спазваме Международните стандарти на Върховните одитни институции (МСБОИ – ISSAI). При извършването на финансов одит Сметната палата прилага Международните одиторски стандарти (МОС - International Standards on Auditing), издадени от Борда на Международната федерация на счетоводителите (International Federation of Accountants – IFAC). Тези стандарти са оповестени на интернет страницата на Сметната палата.

2.3 Принципи, по които осъществяваме нашата дейност

Законът за Сметната палата определя набор от принципи, които представляват моралната и професионалната основа на нашата дейност и към които всички наши служители се придържат в ежедневно си поведение:

независимост, обективност и добросъвестност

доверие, сътрудничество и конструктивност

професионализъм, почтеност и безпристрастност

публичност и прозрачност

последователност и предвидимост

2.4 Модел на добавяне на стойност

Ефективното управление в Сметната палата е свързано с необходимостта да се разбере ясно модела на организацията, като важен компонент в нашия стремеж към създаване на дългосрочна стойност за заинтересованите страни и постигане на устойчив успех като институция. Ясната представа за системата, по която създаваме стойност, е полезна за широк кръг от заинтересовани страни извън и вътре в организацията.

Нашият модел за добавяне на стойност се основава на визията и мисията на Сметната палата и по този начин насърчава цялостното и интегрирано мислене в институцията.

Моделът е представен на следващата графика и описва връзката между наличните ресурси на Сметната палата (работни капитали), метода на тяхното използване (специфични за Сметната палата процеси) и резултатите от нашата дейност, които включват нашите продукти (доклади, препоръки, становища, и др.), ефекта и въздействието ни върху публичния сектор в България. Моделът дава подробности за веригата на стойността, т.е. процеса, чрез който осигуряваме качествени одити и предоставяме надеждна информация на заинтересованите страни.

Модел на добавяне на стойност от Сметната палата

Работни капитали

Финансов капитал

- Бюджет одобрен от Народното събрание

Производствен капитал

- Централен офис и работни места в областните центрове
- ИТ инфраструктура
- Одитен и управленски софтуери
- Инструменти на труда

Интелектуален капитал

- Собствена одитна методология
- Дълбоко познание за публичния сектор в България
- Техническа експертиза в различните видове одити
- Институционална стратегия
- Система от вътрешни нормативни документи
- Установени организационни процеси

Човешки капитал

- Високо квалифицирани одитори в различните одитни дисциплини
- Високо квалифицирани специалисти в администрацията на институцията
- Опитно ръководство на СП

Социален капитал

- Установени взаимоотношения с ключовите заинтересовани страни
- Съдействие с неправителствени организации
- Подкрепа от ИНТОСАЙ, ЕВРОСАЙ и други ВОИ

Природен капитал

- Природни ресурси за поддържане на нашата дейност: вода, енергия, и др.

Верига на стойността

Одитен фокус върху приоритетни теми за държавата

Подходяща одитна методология

Анализ на одитните резултати и даване на препоръки

Обобщен доклад за резултатите от финансовите одити

Взаимодействие със заинтересованите страни по резултатите от нашите одити

Резултати и въздействие

Резултати

Одитни доклади от извършени одити

- 326 от финансови одити
- 29 от одити за съответствие
- 5 от одити на изпълнението
- 10 от специфични одити

Становища

- По доклада на Висшия съдебен съвет
- По консолидираните доклади за вътрешния контрол в публичния сектор

Въздействие

Демонстрирана прозрачност на управлението на обществените ресурси

Идентифицирани отклонения от доброто финансово управление на обществените ресурси и формулиране на препоръки за подобряване на управлението на обществените ресурси

Изводи от одитите, които помагат на заинтересовани страни да изпълняват по-добре собствените си мандати

Постоянно задълбочаване на познанието ни за публичния сектор

Заслужена конституционна независимост

2.5 Стойност, създадена за различните заинтересовани страни

Стойността, която създаваме за различните групи заинтересовани страни е структурирана в следната таблица:

Заинтересовани страни	
Гражданите на Република България	▪ Обръщаме внимание на проблемите, изразени от гражданите чрез медиите и включваме тази информация при избора на одитни теми. ▪ Публикуваме резултатите от нашите одити за по-нататъшно ползване от заинтересованите страни. ▪ Действаме като модел на обществена институция с добра администрация.
Народното събрание	▪ Действаме като източник на независима и надеждна информация, базирана на дълбокото разбиране за обществения сектор, получено чрез нашите одити.
Публичната администрация	▪ Представяме достоверна картина на финансовото управление и изпълнение в публичния сектор, като идентифицираме случаите на отклонение от стандартите за финансово управление и техните първопричини. ▪ Даваме възможност на одитираните организации да коригират идентифицираните отклонения. ▪ Даваме препоръки за подобрене на управлението на обществените активи и ресурси.
Нашите служители	▪ Предоставяме възможност на служителите ни да допринесат за формирането на добро изпълнение в публичния сектор и по този начин за подобряване на живота на хората в България. ▪ Предлагаме стабилни кариери, професионална работна среда и добро възнаграждение.
Европейската общност	▪ Подкрепяме усилията на Европейския съюз и регионалните организации за добро управление в страните членки чрез възприемане на професионални стандарти и практики.
ИНТОСАЙ, ЕВРОСАЙ и други ВОИ	▪ Подкрепяме общите усилия на ВОИ в създаването на публичност, прозрачност и добро управление на публичните ресурси в глобален мащаб. ▪ Участваме в обмен на добри практики.

2.6 Средата, в която функционираме

Средата, в която функционира една върховна одитна институция оказва огромно влияние върху нейната дейност, и в следствие, върху ефективното изпълнение на нейната конституционна функция. Според ИНТОСАЙ-П 12 от всяка ВОИ се очаква, че ще вземе под внимание очакванията на гражданите, парламента и други заинтересовани страни при планирането, извършването и отчитането на нейната дейност. Това е възможно, когато ВОИ активно следи промените в средата, в която работи и адекватно реагира на тези промени и на новопоявилите се рискове.

Ние планираме нашите одити в отговор на предизвикателствата, с които се сблъскваме в заобикалящата ни среда и търсим възможности за оказване на положително въздействие върху функционирането на публичните институции, както и върху живота на гражданите.

За да се адаптираме и развиваме в променящата се среда, ние трябва да я познаваме и анализираме. При изпълнение на нашия конституционен мандат, ние взимаме под внимание следните фактори, които имат потенциал да окажат влияние върху нашата дейност:

Динамична политическа сцена

Като член на Европейския съюз, голяма част от външната и вътрешната политика на страната ни се определя от целите на общността, което осигурява определена степен на политическа и икономическа стабилност и регулаторна рамка. В същото време, честите парламентарни избори **могат да ограничат възможностите за взаимодействие на Сметната палата с Народното събрание и неговите комисии**, както и да затруднят въвеждането на нови регламенти и политики.

Нашите одити се основават на дълбоко познание и осигуряват информация за използването на обществени ресурси. Законът за Сметната палата ни задължава да предоставяме на Народното събрание надеждна информация за резултатите от нашите одити, което на свой ред подпомага информирания обществен дебат и вземането на отговорни решения. Засилените усилия за борба с корупцията в страната създават условия за повече прозрачност и

отчетност, което **е от особено значение за ефективността на Сметната палата и може да повиши стойността на резултатите от одитите.**

Една от специфичните функции на Сметната палата са одитите на финансовата дейност и предоставеното имущество на политическите партии в съответствие с изискванията на Закона за политическите партии и на финансирането на участниците в избори според Изборния кодекс. Значителните очаквания на гражданите към институциите и повишена обществена осведоменост създават **натиск за по-висока прозрачност и отчетност**, което е важно за планиране на работата на Сметната палата.

Необходимост от стабилни и ефективни институции

Стабилни и ефективни институции, подпомагащи конституционната ни демокрация е изискване едновременно за постоянното ни членство в Европейския съюз и за приемането ни в Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Това поставя на преден план **изграждането и непрекъснатото развиване на стабилен институционален капацитет** в Сметната палата, за да можем да изпълняваме задълженията си по надзора и контрола върху публичните ресурси.

Бързи и всеобхватни технологични промени

През последните години скоростта на технологичните промени, и по специално на цифровите иновации, оказва необратимо въздействие върху начина, по който организациите в публичния сектор функционират и се отчитат. Сега, повече от всякога, става важно за нашите одитори да използват както структурирана, така и неструктурирана информация, големи бази данни и да умеят да ги анализират с цел идентифицирането на грешки и нарушения и на възможности за подобряване използването на публични ресурси.

Наличието на технологични решения, базирани в облачното пространство, роботизираната автоматизация на процеси, компютърно подпомагани одитни техники и машинно обучение, както и навлизането на изкуствения интелект в професията на одитора променят пейзажа на одита, правейки процесите по-ефективни, точни и прозорливи. Прилагането на усъвършенствани инструменти и технологии за одит създава възможности за подобряване на много процеси в одита, като **планиране, изпълнение, документиране и проследяване на препоръките, идентифициране и оценка на рисковете, анализ на данни в реално време, документиране на констатациите, създаване на детайлни отчети с ключови препоръки** и др. Те допълнително разширяват дълбочината и обхвата на одита, позволяват анализирането на цели набори от данни вместо извадки и бързото идентифициране на модели и аномалии.

Това също дава възможност на одитните екипи да управляват одитните цикли по-ефективно, **да увеличават качеството на одита, прозрачността и сигурността на одитното мнение**, което неминуемо подобрява търсенето на отговорност от разпоредителите на публични средства. В обобщение, тези технологични хипер-промени водят до **необходимостта от изграждане на нови умения и капацитет, което ще бъде предмет на новата стратегия на Сметната палата.**

Освен с многобройните възможности, технологичните промени носят със себе си и нови рискове. Тъй като одитите все повече зависят от цифрови данни, сигурността на чувствителната информация става все по-важна. **Киберсигурността и защитата на данни и информация са вече обект на специално внимание в Сметната палата.**

2.7 Управление на рисковете

Управлението на рисковете е структуриран, последователен и непрекъснат процес, интегриран в оперативната дейност на Сметната палата. Възприет е централизиран подход при управлението на рисковете, които осигурява обединяване на резултатите от оценката на рисковете по структурни звена, сектори и функционални направления.

Председателят на СП осигурява изпълнението на Стратегията за управление на риска чрез назначаване на Специализиран съвет за управление на риска (ССУР), като постоянно действащ спомагателен орган за подпомагане, координиране и контролиране на дейността по управление на риска в организацията.

Сметната палата разглежда докладите на ССУР по управление на риска, утвърждава приемливото ниво на риска на институционално ниво и риск-регистър за стратегическите рискове на Сметната палата и взема решения за изпълнение на контролни дейности за ефективно управление на остатъчните рискове, които надхвърлят определения от Сметната палата риск-апетит.

През отчетния период рутинно са изпълнени дейностите по: идентифициране на нови рискове; преглед на идентифицираните вече рискове; изготвяне на актуализирани и нови риск-регистри на структурни звена. Осъществена е координация между структурните звена по въвеждането, изпълнението и наблюдението на резултатите от мерките за управление на идентифицираните рискове.

Като резултат от работата в тази област, ние отчитаме, че в институцията са създадени подходящи условия за ефективно управление на рисковете и съществува организационна култура и разбиране за необходимостта и ползата от управление на рисковете. Необходимо е да задълбочи на рисковете, и по-специално първопричините водещи до тях, което ще позволи на Сметната палата да насочи усилията си за управление точно на тези първопричини.

Основните рискове и през 2024 г. са свързани с:

Ръководството на Сметната палата осигурява възможности за повишаване нивото на компетентност чрез провеждане на обучения и самообучения, според потребностите, участие в национални и международни форуми споделяне/обмен на опит между одитните екипи в рамките на Сметната палата или с други БОИ, използване на външни експерти/консультанти и други подходящи практики.

2.8 Киберсигурност

В контекста на публичния сектор, който Сметната палата одитира, важноста на киберсигурността нараства успоредно с нарастващата зависимост от цифрови данни и технологии. Одитните процеси включват анализ на големи бази данни и използване на облачни решения, което увеличава риска от пробиви в сигурността. Затова в Сметната палата се полагат усилия за изграждане на капацитет и прилагане на усъвършенствани инструменти за защита на информацията, получена от одитираните организации, както и на информацията, която е собственост на Сметната палата.

Съвкупността от практики, технологии и процеси, насочени към защита на компютърни системи, мрежи и данни от неоторизиран достъп, атаки или унищожение е същността на системата за киберсигурност в Сметната палата, целяща предотвратяване на загуба на чувствителна информация, финансови щети и нарушаване на доверието в институциите.

Степента на кибер риска за Сметната палата е ниска, поради прилагане на решения за сигурност, съответстващи на определените рискови степени, които взети заедно осигуряват надеждно ниво на информационната сигурност. Внедрените решения включват:

2.9 Борба с корупцията

Сметната палата следи за промени в нормативната уредба в областта на борбата с корупцията, подкупването и прането на пари, включително за указания на компетентните органи по прилагането на законодателството, с цел привеждане на вътрешните документи в съответствие с измененията на нормативните актове.

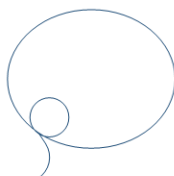
Институцията има специализирано структурно звено, което разглежда постъпили сигнали и жалби по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЗЛПСПОИН), както и сигнали, съдържащи твърдения за корупция, подкупване или пране на пари срещу органи и организации, включително срещу служители на Сметната палата.

През 2024 г. не са постъпвали сигнали срещу служители на Сметната палата.

Обработените сигнали и запитвания по реда на Административно-процесуалния кодекс, са следните:

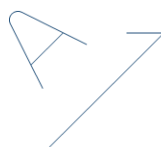

постъпили сигнали/жалби
и запитвания по реда на
Административно-
процесуалния кодекс

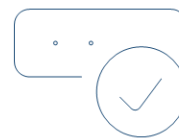
**Анонимни
сигнали**

5 са установени като
анонимни и не
подлежат на
разглеждане.

**Насочени
сигнали**

22 са насочени
към други органи за
проверка.

**Обработени
сигнали**

41 са обработени
и е върнат отговор.

Тези сигнали/жалби са подавани от държавни или общински органи, физически или юридически лица, и съдържат твърдения за нарушения на процедури за обществени поръчки, конкурси, трудови права, имуществени права и др.

По всички сигнали/жалби, с изключение на анонимните, са изпратени писма до подателите им, като отговорите са съобразени със законово възложените функции на Сметната палата.

През 2024 г. в Сметната палата е създаден и се поддържа Регистър на постъпилите в сигнали и жалби, които се обработват по реда на Административно-процесуалния кодекс. Информация за реда и начина на подаване на сигнали за корупция и за нарушения е публикувана на интернет страницата на Сметната палата.

Сметната палата въвежда мерки за поддържане и повишаване на институционалния капацитет за борба с корупцията чрез насочени обучения.

3

ОДИТНА ДЕЙНОСТ	23
Одитна стратегия на Сметната палата	24
Дефиниция на одитите извършвани от Сметната палата	25
Резултати от финансови одити, извършени през 2024 г.	26
Одити за съответствие при финансовото управление през 2024 г.	44
Одити на изпълнението през 2024 г.	58
Специфични одити през 2024 г.	76
Изпълнение на препоръките от одитите на Сметната палата	92
Административнонаказателна дейност	96

СЕКЦИЯ 3: Одитна дейност

3.1 Одитна стратегия на Сметната палата

Въз основа на анализ на резултатите от одитната дейност за предходния стратегически период, през 2024 г. е разработен и приет Стратегически план за одитната дейност на Сметната палата за периода 2025–2027 г. Определените стратегически цели са ориентирани към постигането на конкретни резултати от извършените одити и непосредствени ефекти от одитните доклади на институцията за период от три години. Те са свързани с повишаване на ползите от одитната дейност в значими за обществото социално-икономически сфери и подобряване на въздействието на одитните доклади върху управлението и отчетността в публичния сектор.

В резултат, стратегическият план за одитната дейност на Сметната палата за периода 2025–2027 г. предвижда съсредоточаване на одитната дейност (извън задължителните одити по Закона за Сметната палата) в приоритетни секторни направления и допълнително фокусиране на одитите в хоризонтални направления.

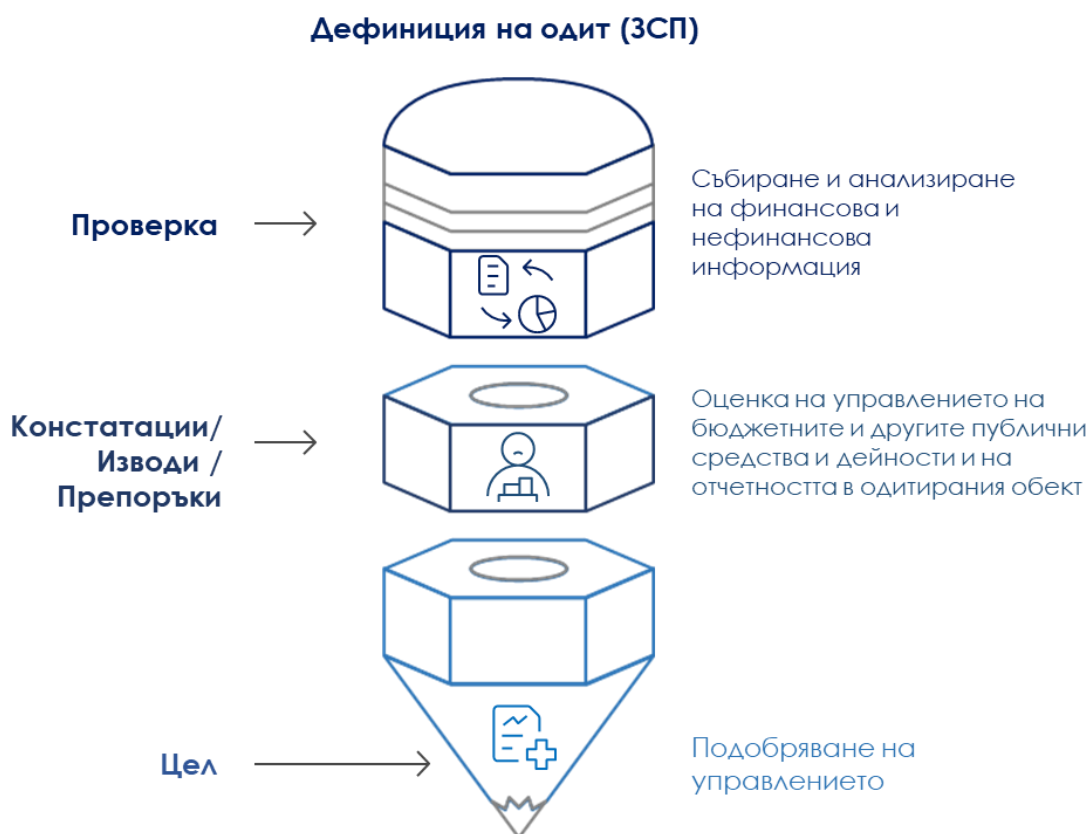
Секторните направления за одитната дейност се определят на база приоритетите, заложиени в Националната програма за развитие: „България 2030“, допълнени със сектори от стратегическо значение за България, които не са обхванати от Програмата. Разширеният списък със секторни направления, обхваща ключови сфери от публичния сектор, важни за добрия начин на живот на българските граждани.

Хоризонтални направления за одитната дейност представляват важни въпроси и проблеми, които са относими и могат да бъдат изследвани в няколко секторни направления. Те свързват стратегическото и годишното планиране на одитната дейност.

Сметната палата предвижда изготвянето и приемането на нова институционална стратегия за развитие, чрез която да се очертаят насоките за бъдещото развитие на организацията с оглед постигането на нови стратегически цели и надграждане на постигнатите резултати. Планирането на одитната дейност ще бъде подчинено тези стратегически цели.

3.2 Дефиниция на одитите извършвани от Сметната палата

Законът за Сметната палата определя одита като проверка, която дава **оценка на управлението и отчетността в одитирания обект с цел подобряването им**.

Сметната палата извършва своята дейност според добре обмислена, одобрена и предварително оповестена годишна [програма за одитната дейност](#).

При избора на организации за одитиране, Сметната палата взема под внимание наличните човешки, времеви и финансови ресурси и прилага критерии, които ѝ позволяват да максимизира въздействието от одитите върху управлението на финансовите и нефинансовите ресурси и дейности в публичния сектор.

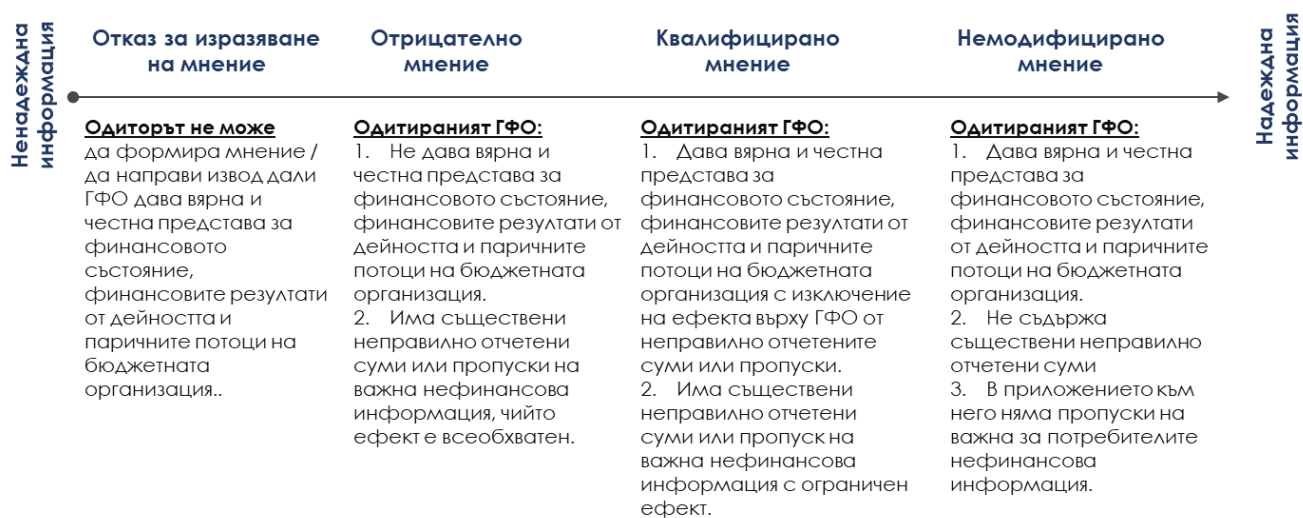
Одитите по дефиниция не представляват пълни проверки. На базата на основани на оценка на риска извадки, те дават надеждна, достоверна, независима и прозрачна оценка за одитираните обекти и позволяват повишаване на степента на доверие на потребителите на информацията относно управлението на публичните ресурси и дейности.

3.3 Резултати от финансови одити, извършени през 2024 г.

Финансовият одит представлява изразяване на независимо одитно мнение с разумна степен на сигурност дали годишният финансов отчет на бюджетната организация е изготвен във всички съществени аспекти в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане. Одитното мнение не изразява сигурност за бъдещата жизнеспособност на организацията, нито за ефективността или ефикасността, с която ръководството е провеждало дейността на бюджетната организация.

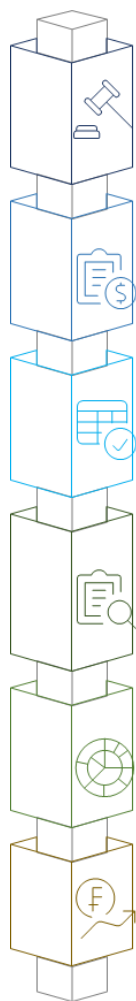
Международно признатите одитни стандарти изискват от одитора да изрази мнение, след като получи разумна степен на увереност относно това дали финансовият отчет, като цяло, не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка.

Одитното мнение може да бъде немодифицирано, квалифицирано или отрицателно. В редки случаи, когато са налице обстоятелства, възпрепятстващи одитора да извърши необходимите одитни процедури, Сметната палата отказва да изрази мнение.

Рамка за финансово отчитане

Осъществяването на счетоводната отчетност в публичния сектор в България се регламентира основно чрез:

Закон за публичните финанси

утвърждава счетоводни стандарти и сметкоплан и дава указания на бюджетните организации.

Закон за счетоводството

Изисква бюджетните предприятия да изготвят и представят годишните си финансови отчети на база на счетоводни стандарти за публичния сектор

Национални счетоводни стандарти

Определят счетоводните практики в бюджетните предприятия.

Указания на Министерството на финансите

Дават допълнителни насоки и разяснения за счетоводни практики.

Единна бюджетна класификация

Стандартизира отчитането на бюджетните операции на касова основа.

Други указания

Различни указания, издавани периодично от министъра на финансите.

Множеството нормативни изисквания, разликата в разбирането за основната цел на повечето бюджетни предприятия, както и изискванията, поставени от министъра на финансите, създават редица затруднения и предизвикателства пред лицата, съставители на финансови отчети в публичния сектор, и пред одиторите, извършващи финансов одит.

Примери за комплексната финансова среда са следните изисквания:

И през отчетния период продължава да е в сила писмо ДДС № 20 от 14.12.2004 г., с което министърът на финансите е дал указания относно приложимостта **от бюджетните предприятия на Националните счетоводни стандарти (НСС)**. За периода 2004 – 2024 г. към това указание, основополагащо за отчетността в публичния сектор, са добавени значителен брой допълнителни указания на дирекция „Държавно съкровище“ (ДДС) и дирекция „Финанси на общините“ (ФО) при Министерство на финансите. С тях се регламентират разнообразни въпроси, свързани с отчетността – Единна бюджетна класификация за годината, сметкоплан, указания за месечни, тримесечни и годишни финансови отчети, изисквания за предоставяне на информация и не на

последно място промени, свързани със счетоводното отчитане на активи, пасиви, приходи и разходи.

В общите разпоредби на действащите за публичния сектор НСС е посочено, че счетоводството се осъществява, като се прилага концепцията за поддържане на финансовия капитал. **Това противоречи на широко разпространеното разбиране, че основната цел на повечето бюджетни предприятия е оказването на публични услуги на обществото, а не генерирането на печалба и възвращаемост на собствениците.** Гореспоменатите указания спомагат за адаптиране на счетоводните стандарти за публичния сектор, но базата, върху която това се прави, си остава предназначена за реалния сектор.

Някои указания на министъра на финансите въвеждат изисквания, които невинаги съответстват напълно с дефинираните в Закона за счетоводството принципи. Пример за такива указания са изискванията на т. 18.1 от ДДС № 20 от 2004 г. и на т. 21 от ДДС № 10 от 2009 г., в съответствие с които приходите от данъци, мита и такси с данъчен характер се отчитат на касова основа. Следователно тези приходи и съответните вземания не се признават текущо, а се отчитат, когато бъдат получени паричните средства. Това е в противоречие с принципа за начисляване, който изисква ефектите от сделки и други събития да се признават в момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти, и да се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят. Отчитането на данъците на начислена основа е предизвикателство, което е идентифицирано на ниво ЕС в редица анализи и са планирани бъдещи действия.

За създаване на еднакво тълкуване и прилагане на някои правила, където е необходимо, Сметната палата е отправила предложения и препоръки към Министерството на финансите.

В случаите, когато МСВОИ дефинират отговорности на Сметната палата, независимо дали рамката за финансово отчитане съдържа конкретни изисквания, Сметната палата уведомява Министерство на финансите и одитираните организации за тези свои отговорности.

Пример за това е въпросът с принципа за „действащо предприятие“, който стана по-актуален след обявяването на извънредно положение през 2020 г. Този принцип е дефиниран в чл. 26, ал. 1, т. 1 от Закона за счетоводството, но съответните текстове от НСС 1 не са приложими за бюджетните предприятия, съгласно т. 7 от ДДС № 20 от 2004 г. В същото време, МСВОИ 2570 дефинира отговорности на Сметната палата, независимо дали рамката за финансово отчитане съдържа конкретни изисквания или е въведен само принципа на действащо предприятие.

Министерство на финансите е възложител по проект, свързан с изграждане на Интегрирана финансово-информационна система за общините (ИФИСО) и единна интегрирана финансово-информационна система (ИФИС) за останалите бюджетни организации – първостепенни разпоредители с бюджет. Сметната палата изиска от всички бюджетни организации информация за целия проект – за установяване на състоянието, степента на напредъка и евентуални затруднения, които срещат при прилагането на програмния продукт. Получените резултати бяха анализирани, като Сметната палата продължава да осъществява мониторинг на развитието на проекта и ще отчита предизвикателствата, свързани с внедряването, използването и прилагането на ИФИС и ИФИСО.

Приемливост на рамката за финансово отчитане в публичния сектор

Международен стандарт на върховните одитни институции (МСВОИ) 2210 *Договаряне на условията на одитните ангажименти* установява изискванията и предоставя насоки относно определянето от одитора на приемливостта на приложимата рамка за финансово отчитане.

Финансовият отчет, изготвян от бюджетните организации в България, е финансов отчет с общо предназначение и следва да удовлетворява общите потребности от информация на широк кръг потребители.

Качествените характеристики на информацията във финансовите отчети на бюджетните организации са описани с изискванията на единствения международно признат набор от счетоводни стандарти – Международните счетоводни стандарти за публичния сектор (МССПС) на Международната федерация на счетоводителите. Тези стандарти покриват всички ключови аспекти, които трябва да бъдат отразени във финансовите отчети на организациите от публичния сектор.

Удовлетворяването на високите изисквания от международно признатата рамка за финансово отчитане е поставено под риск в България, базирано на следните 2 основни фактора:

Бъдещо развитие на рамката за финансово отчитане в публичния сектор

Инициативата на Европейската комисия за създаване на Европейски счетоводни стандарти за публичния сектор (ЕССПС) цели да се постигнат хармонизирани счетоводни практики в публичния сектор на принципа на текущото начисляване, съобразени с нуждите на ЕС. Очаква се ЕССПС да осигурят по-стабилна основа за разбиране на финансовите позиции и изпълнението на организациите в публичния сектор от всички нива, както и да повишат прозрачността на публичните финанси в страните членки и възможност на съпоставимост на счетоводната информация в тях. Тази инициатива ще допринесе за изпълнението на повсеобхватната цел на Комисията за заздравяване на капацитета на публичните администрации в ЕС.

Сметната палата подкрепя инициативата за създаване и приемане на ЕССПС, както и приемането на консолидирана рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която да замени действащата в момента рамка, състояща се от множество общи и индивидуални указания за осъществяване на отчетността.

Сметната палата ще подкрепя усилията на Министерство на финансите за модернизиране на счетоводството в публичния сектор, ще участва активно във форуми и мероприятия, свързани с финансовото отчитане в публичния сектор и ще продължава да дава обективна оценка на степента на развитие на финансовата отчетност.

Сметната палата препоръчва да бъде преосмислена рамката за финансова отчетност в България, като по-скоро се започне подготовката за приемане на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор, като се вземат предвид изискванията на ЗПФ, или на Европейски счетоводни стандарти за публичния сектор.

Изпълнение на годишната програма за финансовите одити

326

приети одитни доклади

100%

одитирани централни органи

98%

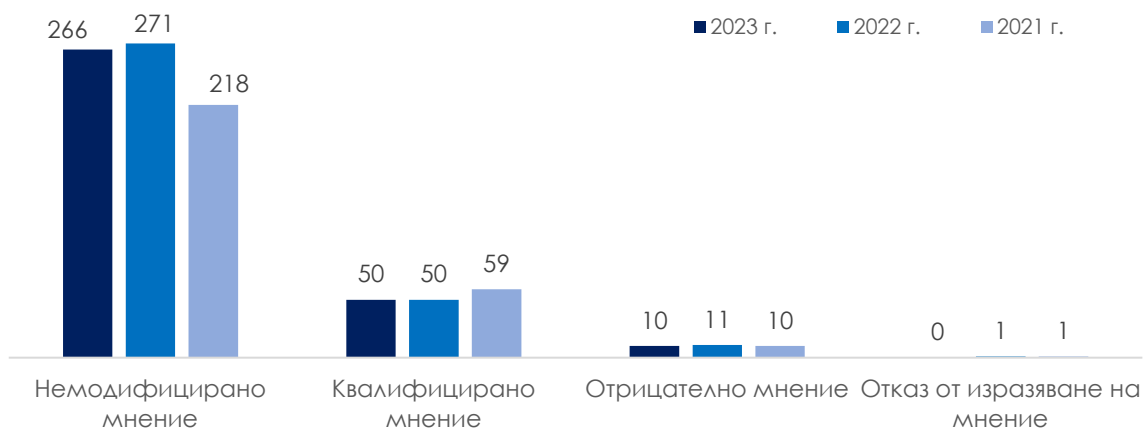
одитиран бюджет на общини

Успешно приключиха всички планирани в Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2024 г. одити на годишните финансови отчети (ГФО) на бюджетните организации за 2023.

Най-голям е броят на немодифицираните мнения,

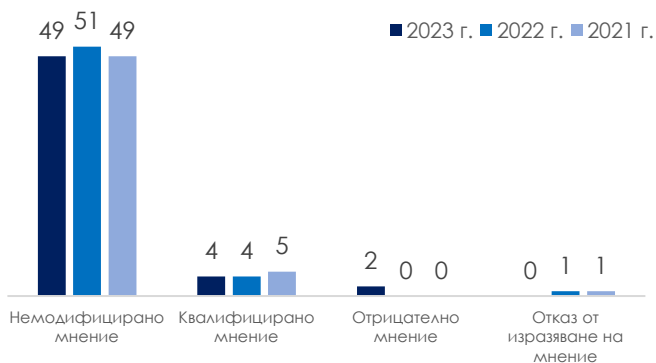
които представляват 82% от общия брой изразени мнения върху финансови отчети. Броят на тези мнения е индикатор за степента на спазване на изискванията на приложимата рамка за финансовото отчитане, но не и за качеството на отчетността в публичния сектор, което е функция от естеството на рамката за финансово отчитане.

Одитни мнения - всички одити

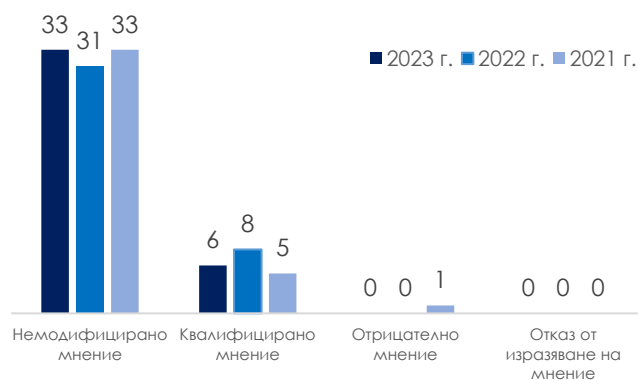

Броят модифицирани мнения за централните органи и държавните висши училища е сравнително постоянен за последните 3 години.

Одитни мнения - М и В

Одитни мнения - ДВУ и БАН

С удовлетворение отбелязваме, че през последните две години броят на модифицираните мнения при общините е намалял и остава относително постоянен (от 30% на ГФО за 2021 г. до 21% на ГФО за 2022 г. и 2023 г.). Като основна причина за намаляването отново може да се посочи възможността за корекция от бюджетните организации на установените от одиторите неправилни отчитания.

Одитни мнения - общини

Подробен преглед на одитните мнения в зависимост от големината на общините, показва положителна насока за увеличаване на броя на немодифицираните и квалифицираните мнения за сметка на отрицателните такива в общините до 50 000 жители. Особено важно е, че Сметната палата е успяла да изрази мнение за всички одитирани ГФО.

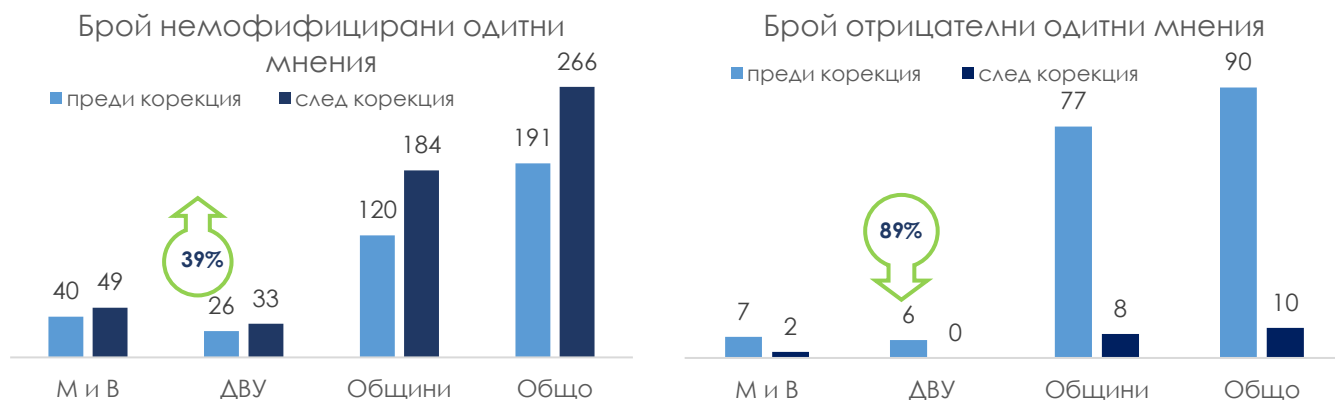
Резултати от извършени финансови одити на общини

	Немодифицирано мнение	Разлика от предишната година	Квалифицирано мнение	Разлика от предишната година	Отрицателно мнение	Разлика от предишната година	Отказ от изразяване на мнение	Общо
Над 200000 жители	3		0		0		0	3
	100%		0%		0%		0%	
100001 – 200000 жители	5		0		0		0	5
	100%		0%		0%		0%	
50001 – 100000 жители	9	8%	3	8%	0		0	12
	75%		25%		0%		0%	
10001 – 50000 жители	87		16	2%	0	2%	0	103
	84%		16%		0%		0%	
0 – 10000 жители	80	1%	21		8	1%	0	109
	74%		19%		7%		0%	

Нашият анализ показва, че една от причините за добрите одитни резултати е възможността установените от одиторите неправилни отчитания да се коригират по време на финансовия одит. Целта на корекциите е ГФО да дава вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на бюджетната организация, а оттам да бъде и надеждна база за вземане на управленски решения на институционално, регионално и национално ниво.

При формиране на одитно мнение Сметната палата определя ефекта на всяка счетоводна грешка според проявлението ѝ върху одитирания годишен финансов отчет. Грешки с нулев ефект върху сумите във финансовия отчет не се взимат предвид при формиране на одитното мнение. Други грешки влияят на сумите във финансовия отчет и водят до неправилни отчитания и се посочват като такива както за ОПР, така и за Баланса.

В резултат на корекциите на установените от Сметната палата неправилни отчитания значително се е увеличил броят на финансовите отчети, които дават вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на отделните бюджетни организации. След корекциите броят на отрицателните мнения е намалял с 89%, немодифицираните мнения са нараснали с 39%. Най-съществена промяна се наблюдава при общините, при които немодифицираните мнения са се увеличили с 64 броя или с 53%.

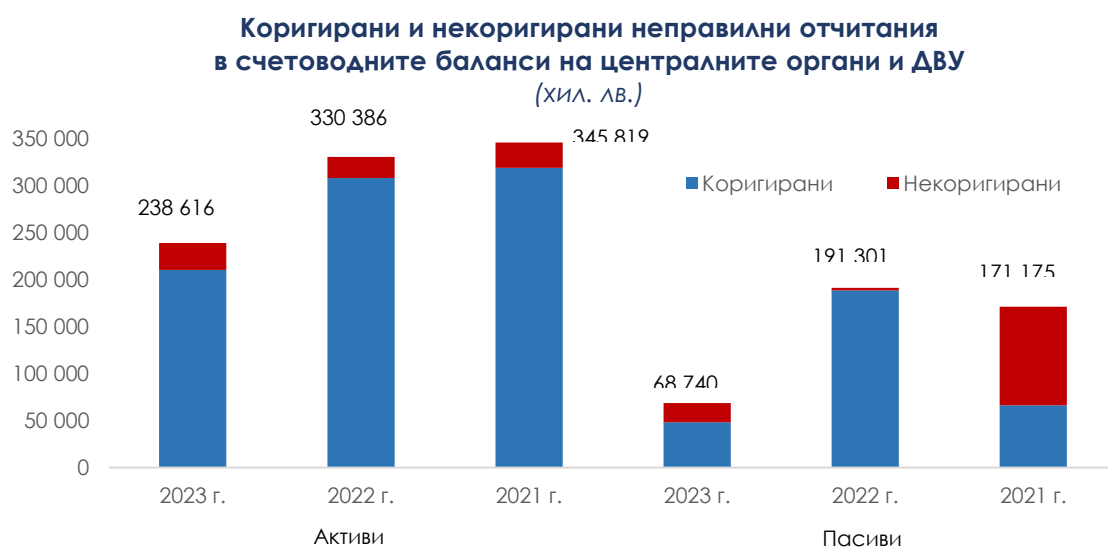
Системни слабости, констатирани при финансови одити на министерства, ведомства и държавни висши училища

Установяват се следните групи грешки и нередности във финансовите отчети:

Неправилно коригиране на грешки Води до некоректно представяне на сумите в ОПР	Неспазване на указания на МФ относно сключване на договори, предвиждащи авансово плащане	Неправилно определяне на разходи за амортизация след настъпване на събития	Неправилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери по счетоводните сметки от СБО и параграфите от ЕБК
Неправилно отчитане на провизии за персонал Водещо до некоректно представяне на сумите в ОПР	Превишаване на задължения към доставчици над допустимо определения максимален размер	Неизвършване на инвентаризация и анализ на вземания по изплатени през предходни отчетни периоди авансови плащания	Неправилно осчетоводяване на гаранции, обезпечения води до подценяване или надценяване на задбалансови активи и пасиви
Неизвършен преглед за обезценка или преоценка на дълготрайни активи което не позволява да се потвърдят съществени позиции в ГФО	Неправилно осчетоводяване на средства от ЕС водещо до некоректни позиции в баланса, ОПР и ОКИ	Непризнаване на задължения за възстановяване на суми към управляващите органи	Промени в капитала некоректно представяне на дяловете и акциите и приходите, свързани с тях

Трябва да се отбележи, че някои слабости, например неправилно определяне на разходите за амортизация, неправилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери, неправилно осчетоводени гаранции, обезпечения и ангажименти, и други, са били постоянно идентифицирани през последните няколко години.

През 2023 г. се наблюдава намаление на установените неправилни отчитания при активи, пасиви, приходи, преоценки и операции с финансови активи и пасиви в сравнение с 2022 г., а при трансферите – увеличение. Около 68% (161 295 хил. лв.) от неправилно отчетените активи в счетоводните баланси са установени в два централни органа - Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

В процеса на одита на финансовите отчети, някои грешки и нередности в министерства, ведомства и държавни висши училища са коригирани (също както и при одити от предишни години):

Коригиране на разходите за амортизация

вярно представяне на балансовата стойност на амортизируемите активи

от 2018 г. до 2023 г.

Отстраняване на технически грешки при попълване на ГФО

вярно представяне на информацията.

от 2017 г. до 2023 г.

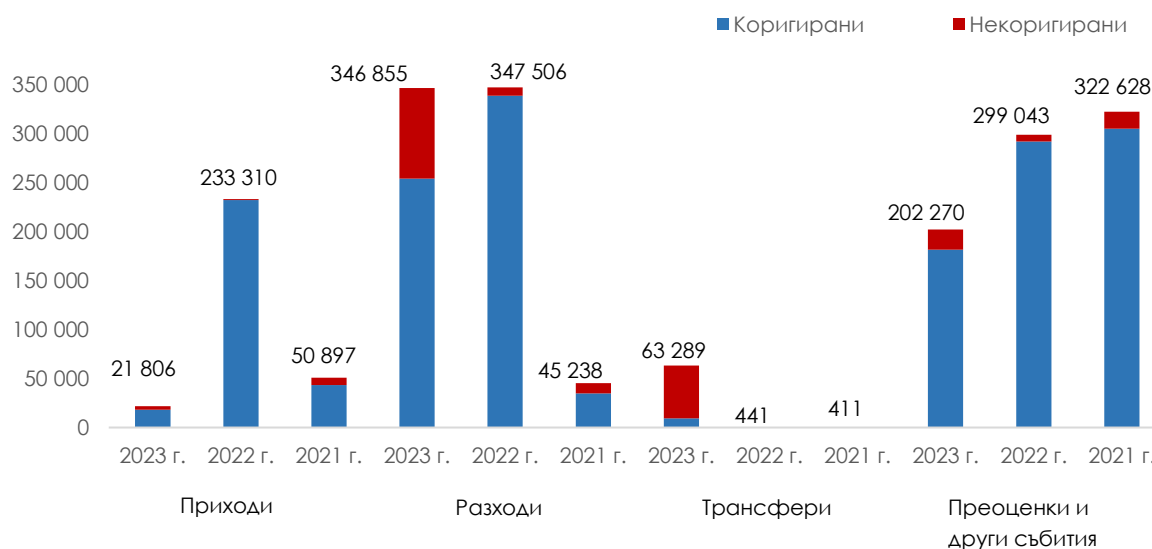
Правилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери

коректно представяне на позициите в баланса, ОПР и ОКИ.

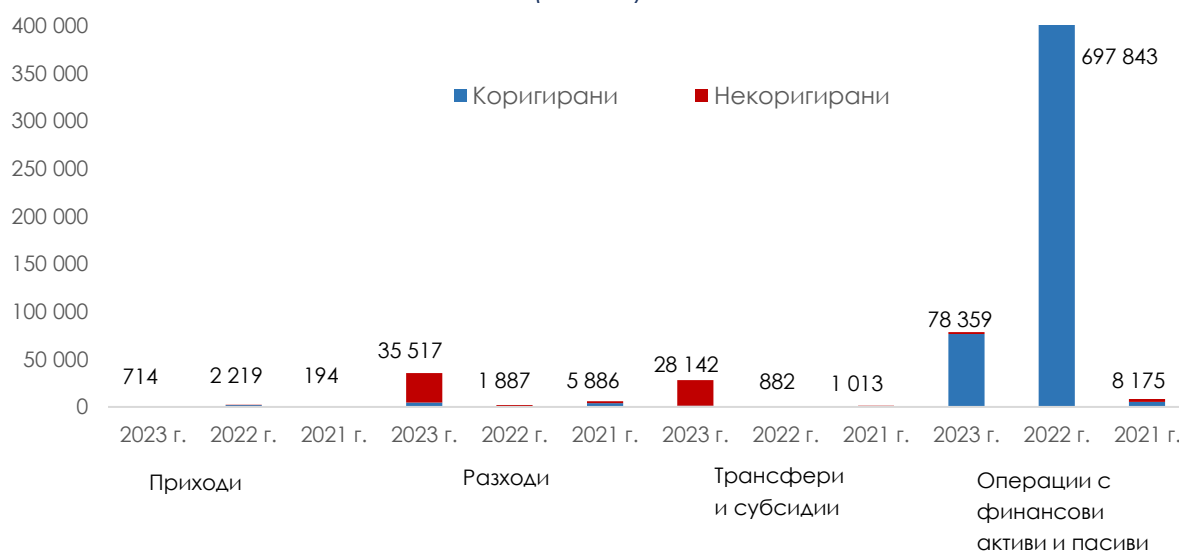
от 2016 г. до 2023 г.

Неправилно отчетените разходи в ОПР остават на сравнително същите нива, като структурно относителният дял на некоригираните се е увеличил спрямо коригираните от 2% през 2022 г. до 27% през 2023 г. В отчета за приходи и разходи около 62% (215 419 хил. лв.) от неправилно отчетените разходи, 80% (50 827 хил. лв.) от неправилно отчетените трансфери и 65% (132 083 хил.лв.) от неправилно отчетените преоценки и други събития са установени в едно министерство - Министерство на регионалното развитие и благоустройството. В същото министерство, през 2023 г. са и около 94% (73 445 хил. лв.) от неправилно отчетените операции с финансови активи и пасиви.

Коригирани и некоригирани неправилни отчитания в ОПР на централните органи и ДВУ

Коригирани и некоригирани неправилни отчитания в ОКИ на централните органи и ДВУ (хил. лв.)

Констатирани са случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби и е приложена разпоредбата на чл. 57, ал. 1 и чл. 58, ал. 1 от ЗСП, като са уведомени съответните компетентни органи – АДФИ и Прокуратурата на РБ (за едно министерство) за предприемане на мерки.

Приложени са разпоредбите на чл. 49, ал. 3 и чл. 54, ал. 16 от ЗСП, като през 2024 г. одитни доклади са изпратени по компетентност и на други органи за сведение или за предприемане на съответни действия (Министерство на финансите – за две централни ведомства и НАП – за едно министерство).

Системни слабости, констатирани при финансови одити на общини

Голям брой групи грешки и нередности, установени при одитите на централните органи и държавните висши училища, се констатира многократно (някои от 2016 г. насам) и при одитите на общините и остават некоригирани във финансовите отчети

Неправилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери

Неправилно счетоводно отразяване на дяловото участие на общините в търговски дружества

Неправилно определяне на разходите за амортизация

Липса на документална обосновааност на стопанските операции

Неосчетоводени или неправилно осчетоводени поети и реализирани ангажменти и нови задължения за разходи

Неизвършена и/или частично извършена инвентаризация на активи и пасиви

Неправилно квалифицирани капиталови разходи за строителство и основен ремонт на дълготрайни материални активи

Непълни оповестявания относно състоянието и изменението на активите, пасивите, приходите и разходите

Други групи грешки констатирани през последните 2-3 години включват:

- Неправилно счетоводно отразяване при преактуване на имоти – общинска собственост, като често се допуска да бъдат признати със значително занижени стойности, което води до подценяване на активите (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г. и 2020 г.).
- Неприлагане на линейния метод при признаване на приходи от право на ползване на предоставените активи по договорите с В и К (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2022 г. и 2021 г.).
- Неприлагане на основни счетоводни принципи, регламентирани в Закона за счетоводството (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2022 г. и 2021 г.).
- Незавършен анализ на предоставените авансови плащания към контрагенти за определяне на приблизителна оценка на разходите за придобиване на обекти, за инициране от ръководството и отговорните за това лица проверки относно извършени строително-монтажни работи и/или други услуги за сметка на авансите, а при наличие на основание – по съдебен ред да бъдат потърсени от контрагентите сумите за неизпълнените доставки или услуги. Не е извършвана и приблизителна счетоводна оценка на незавършеното строителство, което обикновено води до подценяване на активите и надценяване на вземанията (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2022 г. и 2021 г.).
- Неосчетоводени гаранции и обезпечения и неотписани такива с изтекъл срок на валидност (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2022 г. и 2021 г.).
- Грешки при консолидирането на годишните финансови отчети в системата на първостепенните разпоредители с бюджет и при пренасяне на данните от счетоводната база в макетите на Министерството на финансите (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2022 г. и 2021 г.).
- Отклонения от изискванията на утвърдените и прилагани политики по провизиране на вземанията (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2022 г. и 2021 г.).
- Незавършен преглед за обезценка или преоценка на дълготрайни активи или същият е извършен формално.
- Неправилно отчитане на предоставени средства за авансово финансиране на плащания по проекти от ЕС като временни безлихвени заеми
- Неприлагане на изискванията за класифициране на трансфери, приходи и безвъзмездно прехвърляне на други активи и пасиви между държавата и общините.
- Неправилно коригиране на грешки от предходни отчетни периоди.

Без да оказва влияние на одитното мнение при одитите на ГФО на част от общините е обърнато внимание за ползван временен безлихвен заем от сметката за чужди средства. Ползването на заема е в несъответствие с правната рамка.

При констатирани случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби, в изпълнение на разпоредбата на чл. 57, ал. 1 от ЗСП, През отчетния период, метната палата уведоми съответните компетентни органи, в този случай АДФИ за предприемане на мерки (подобни случаи са идентифицирани и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г. и 2019 г.).

10

Неспазване на
финансови показатели
регламентирани в ЗПФ

Неправилно променено
предназначението на
временно свободни
средства в края на годината

28

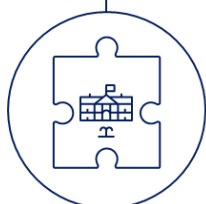
Примери за такива случаи са неспазването на финансови показатели за разходи, поети ангажименти за разходи и просрочени задължения по ЗПФ, което съгласно разпоредбата на § 2 от ДР на ЗПФ, се счита за нарушение на бюджетната дисциплина, както и неправилна промяна на предназначението в края на годината на временно свободни средства по бюджета на общината от получени целеви субсидии, използвани за финансиране на други разходи.

В изпълнение на чл. 57, ал. 1 от ЗСП, АДФИ регулярно уведомява Сметната палата за възлаганите финансови инспекции, както и информация за резултатите от изпълнените проверки.

На основание на разпоредбата на чл. 49, ал. 3 и чл. 54, ал. 16 от ЗСП през 2024 г. одитни доклади са изпратени по компетентност и на други органи за сведение или за предприемане на съответни действия - Министерство на финансите, общински съвети и Националното сдружение на общините в Република България. При установени в процеса на одита действия, които създават възможност за незаконосъобразно събиране или разходване на бюджетни или други публични средства, както и при констатирани данни за престъпление са приложени разпоредбите на чл. 58, ал. 1 от ЗСП като е уведомена Прокуратурата на РБ.

Общински
съвет

112

102

Министерство
на финансите

Национално
сдружение на
общините

32

3

Прокуратура

В процеса на одита на финансовите отчети, някои грешки и нередности в общини са коригирани:

- ✓ Кorigирани разходи за амортизация, с което се постига и вярно представяне на балансовата стойност на амортизируемите активи (коригирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г. и 2018 г.).

- ✓ Отчитане на промените в дяловото участие на общините в търговски дружества (коригирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г., 2018 г., 2017 г. и 2016 г.) с цел коректно да се представят инвестициите в дялове и акции и приходите, произтичащи от тях.

- ✓ Отчетени поети и реализирани ангажменти по договори, банкови гаранции (коригирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г., 2018 г., 2017 г. и 2016 г.). С тази корекция се постига честно представяне, като се осигурява пълнота на информацията за задбалансовите активи и пасиви във финансовия отчет.

- ✓ Признати неотчетени активи и пасиви (коригирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г., 2018 г., 2017 г. и 2016 г.). С тази корекция се постига честно представяне, като се осигурява пълнота на информацията във финансовия отчет. През 2023 г. 66% (1 060 865 хил. лв.) от неправилно представените през 2023 г. активи в балансите се дължи на неправилно отчетени активи в седем общини.

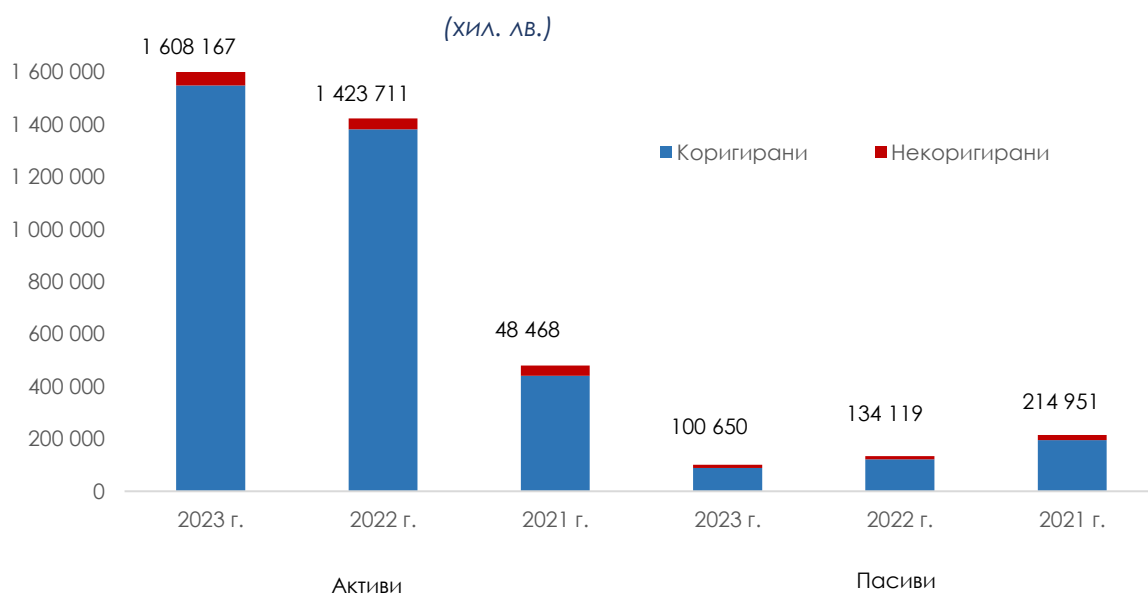
- ✓ Неправилно отчетени приходи и разходи (коригирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г., 2018 г., 2017 г. и 2016 г.). Чрез коригирането им се постига вярно представяне и пълнота на информацията във финансовия отчет. През 2023 г. 51% (180 818 хил.лв.) от неправилно отчетените през 2023 г. разходи в ОПР се дължи на неправилно отчетени разходи в седем общини.

- ✓ Отстранени са грешки, предимно технически при консолидирането на финансовите отчети в системата на първостепенните разпоредители, за да се постигне вярно представяне (коригирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г. и 2018 г.). През 2023 г. около 44% (16 850 хил. лв.) от неправилните отчитания при разходите в ОКИ са установени в четири общини.

- ✓ Правилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери по счетоводните сметки от СБО и параграфите от ЕБК (коригирано и при одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г., 2018 г., 2017 г. и 2016 г.), вследствие на което позициите в баланса, ОПР и ОКИ са представени с коректни суми. През 2023 г. около 70% (869 908 хил. лв.) от неправилните отчитания на преоценки и други събития в ОПР се дължат на неправилни отчитания в пет общини.

През последните три години (2021 г. – 2023 г.) се наблюдава възходящ тренд на установените неправилни отчитания при активи, разходи, субсидии и трансфери, и намалението им при пасивите.

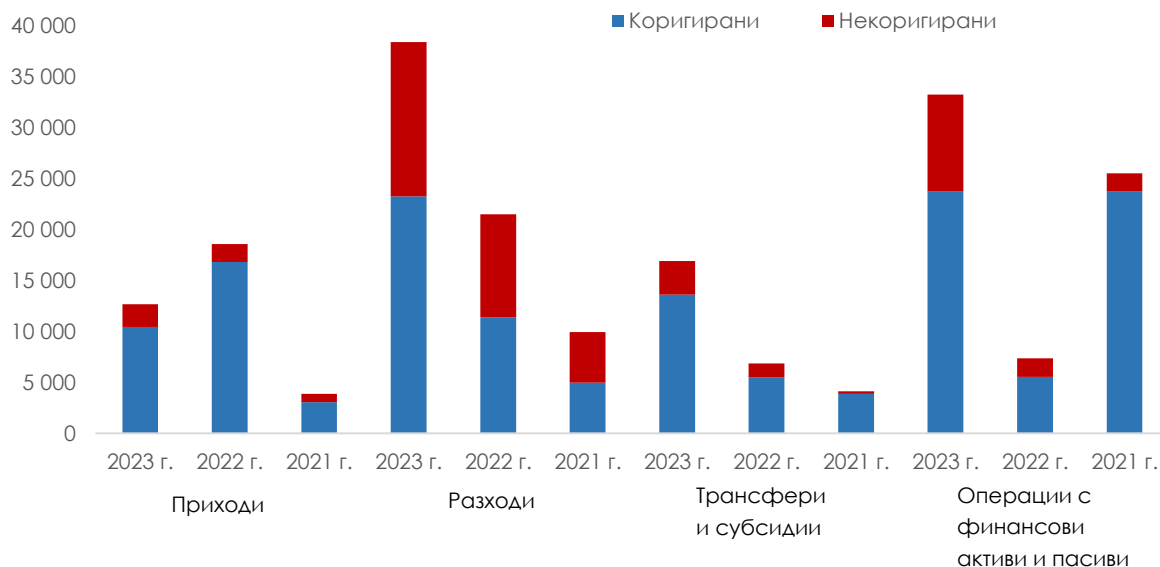
Коригирани и некоригирани неправилни отчитания в счетоводните баланси на общините

Коригирани и некоригирани неправилни отчитания в ОПР на общините

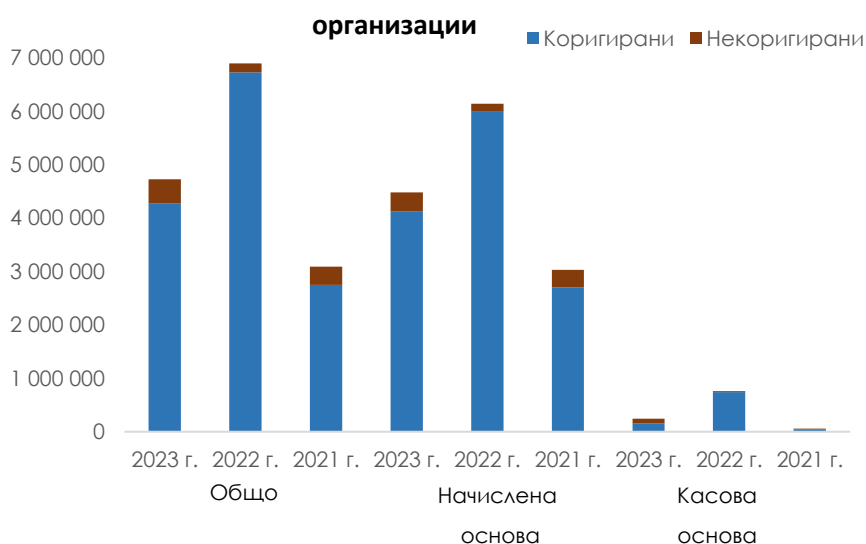
Коригирани и некоригирани неправилни отчитания в ОКИ на общините (хил. лв.)

Изводи от одитите на ГФО на бюджетните организации за 2023 г.

Установените неправилни отчитания във финансовите отчети на бюджетните организации за 2023 г. са намалели в сравнение с ГФО за 2022 г. с около 33% до 4,55 млрд. лв. В резултат на финансовите одити на ГФО за 2023 г. са коригирани неправилни отчитания в размер на 4,1 млрд. лв., представляващи 90% от всички установени неправилни отчитания. Относителният дял на некоригираните неправилни отчитания се е увеличил спрямо предходната година.

Неправилни отчитания в ГФО на бюджетните

**4,1 млрд. лв.
(90%)**

Корекции на неправилни отчитания, направени в резултат на финансовите одити

В трите групи обекти – министерства и ведомства, държавни висши училища и общини съществуват сходни слабости при изготвяне на финансовия отчет. Тези слабости са идентифицирани и при извършването на одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г., 2018 г. и 2017 г.

Идентифицираните общи слабости при организацията на счетоводната отчетност са извлечени и при извършването на одитите на ГФО за 2022 г., 2021 г., 2020 г., 2019 г. и 2018 г., а първите две слабости са характерни и за одитите на ГФО за 2017 г., 2016 г. и 2015 г.

Слабости при организацията на счетоводната отчетност

 Индикатори за недостатъчен административен капацитет в общините с под 100 000 жители <u>ПОСЛЕДСТВИЕ</u> По-голям относителен дял на изразените модифицирани (квалифицирани и отрицателни) мнения	 Липса на изискване за генериране на унифицирана база данни в подходящ електронен формат <u>ПОСЛЕДСТВИЕ</u> Допускане на грешки при изготвяне и обобщаване на информацията в консолидираните ГФО, както и затрудняване използването на специализирани одиторски софтуерни продукти при извършването на одитите	 Неефективен вътрешен контрол от страна на първостепенните разпоредители с бюджет <u>ПОСЛЕДСТВИЕ</u> • Проблеми при воденето на счетоводна отчетност и бюджетната дисциплина на разпоредителите от по-ниска степен • Недостатъчна пълнота и достоверност на информацията в отчетите на разпоредителите от по-ниска степен
--	---	---

Слабости при изготвяне на финансов отчет

 Неправилно класифициране на активи, пасиви, приходи, и разходи според ЕБК и СБО <u>ПРИЧИНА</u> честата промяна в изискванията на нормативната уредба, недостатъчно изчерпателните указания на нейното прилагане както и допълнителни пояснения от които често произтичат изключения от общите правила.	 Неизвършване на преглед за обезценка на дълготрайните активи <u>ПРИЧИНА</u> Неспазване на указанията на МФ	 Неправилно задбалансово отчитане на ангажменти <u>ПРИЧИНА</u> Неспазване на указанията на МФ	 Неправилно прилагане на счетоводни принципи <u>ПРИЧИНА</u> Проблеми при идентифицирането и прилагането на относимите принципи от Закона за счетоводството
--	--	---	---

В последните няколко години, нашите наблюдения показват подобряване в разбирането за счетоводната отчетност и финансовата дисциплина в бюджетните организации.

Наблюдавани положителни тенденции в счетоводната отчетност и финансовата дисциплина

Заклучение

Добрата финансова отчетност в публичния сектор **генерира различни ползи** – позволява на широк кръг ползватели на финансова информация да задоволят тази си потребност, подобрява управлението в публичния сектор, спомага за законосъобразността на публичните дейности и повишава доверието на обществото в управлението в публичния сектор. Това обуславя необходимостта от непрекъснатото ѝ развитие в съответствие с най-добрите международни практики – МССПС и ЕССПС (в процес на разработване). Сметната палата ще подкрепя усилията на Министерство на финансите в тази посока и в същото време ще продължава да дава обективна оценка на степента на развитие на финансовата отчетност.

3.4 Одити за съответствие при финансовото управление през 2024 г

Същност на одита за съответствие

Законът за Сметната палата дефинира **одита за съответствие** като проверката на системите за финансово управление и контрол, включително на вътрешния одит и на управленските решения, във връзка с организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните, и другите публични средства и дейности в одитираната организация, с оглед на спазването на изискванията на нормативните актове, вътрешните актове и договорите.

„ 12 „Одитът за съответствие е независима оценка дали даден обект на одита е в съответствие с приложимите правомощия, идентифицирани като критерии. Одитите за съответствие се извършват чрез оценяване, дали дейностите, финансовите транзакции и информацията съответстват, във всички съществени аспекти, на нормите, управляващи одитираната организация.“ МСВОИ 400

Заинтересованите страни от резултатите на одитите за съответствие са: Народното събрание; Министерския съвет и отделните министерства; общинските съвети; ръководителите на ведомства и кметовете на общини; местната общност, потребителите на определени услуги и други.

Основни процеси, оценени като високорискови и одитирани от СП

Основният фокус на планираните и извършени одити за съответствие от Сметната палата и през 2024 г. е насочен към оценка на системите за управление и контрол, въведени и действащи по отношение на няколко високорискови процеси, за съответствие с приложимите закони, правила и договори. Тези процеси са:

Бюджетен процес

Администриране на приходи и извършване на разходи

Обществени поръчки

Възлагане и изпълнение на обществени поръчки в съответствие със закона

Управление на имущество

Управление и разпореждане с държавна и общинска собственост

Същността на одита за съответствие изисква в голяма степен прилагане на професионална одиторска преценка и индивидуален подход при всеки одит. В основата на дейността по изпълнение на одита за съответствие стоят професионалните умения и добрата подготовка на одиторите за анализ на информация. Правилната и професионална одиторска преценка за състоянието на системите за управление и контрол в одитираната организация е важно условие за постигане на целите на всеки одит. Индивидуалният подход при избор на съществените области на изследване, планирането на обхвата и вида на одитните процедури, избора на подходящи техники за изпълнение на тестовете и за докладване на установените резултати дават възможност одитът да се осъществи по най-подходящия начин в условията на конкретната одитирана организация.

Принципи за избор на одитните задачи

Стратегическите направления за одитите за съответствие са свързани с ключови приоритети от Националната програма за развитие: България 2030, а именно: местно развитие; образование и умения; институционална рамка; национална сигурност; здраве и спорт; финанси; транспортна свързаност; култура, наследство и туризъм; правосъдие и вътрешен ред; кръгова и нисковъглеродна икономика; социално включване.

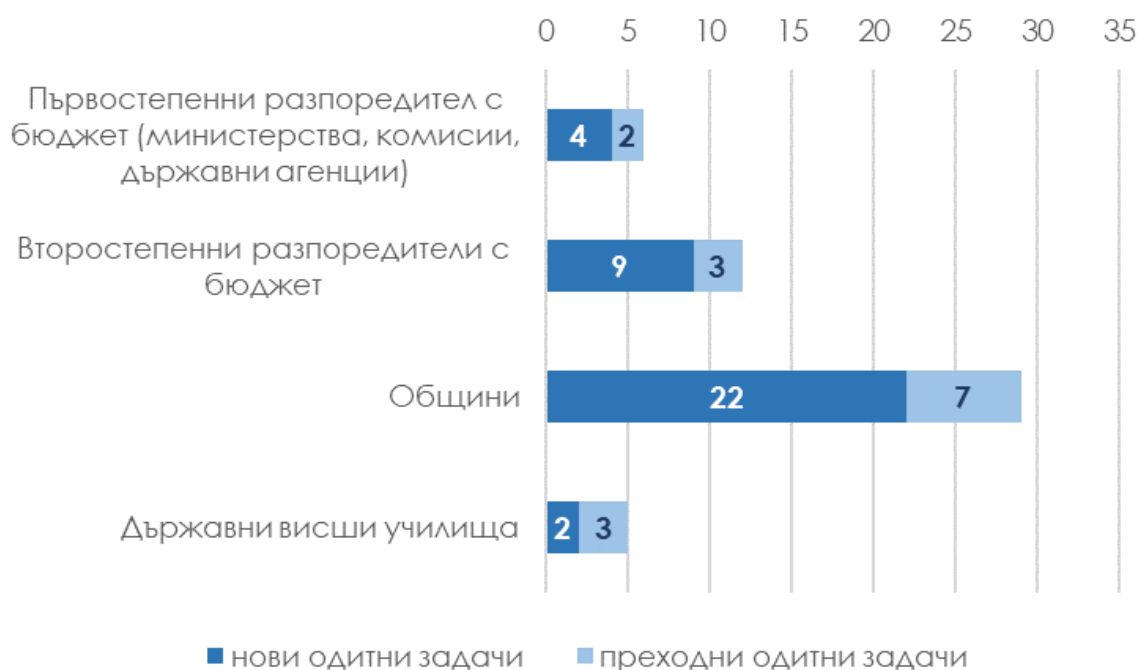
Одитните задачи, включени в Годишната програма за одитната дейност за 2024 г., са определени в съответствие със стратегическите направления и са съобразени с административния капацитет на одитните дирекции и разполагаемите човешки, времеви и финансови ресурси. Критериите за избор на одитни задачи са разнообразни и комплексни и дават възможност на Сметната палата да се фокусира на важни теми като използва максимално своя ресурс.

Критерии за избор на одитни задачи

- **Интерес и очаквания на обществото**
- **Размер на публичния ресурс**
- **Роля/функции на публичната организация**
- **Съществени промени в правната рамка**
- **Информация за несъответствие, сигнали от трети страни.**
- **Обществени поръчки, възложени при липса на конкуренция.**
- **Резултати от предходни одити**

Част от планираните нови одитни задачи през 2024 г. са в процес на изпълнение и са включени като преходни одити в годишната програма на Сметната палата за 2025 г.

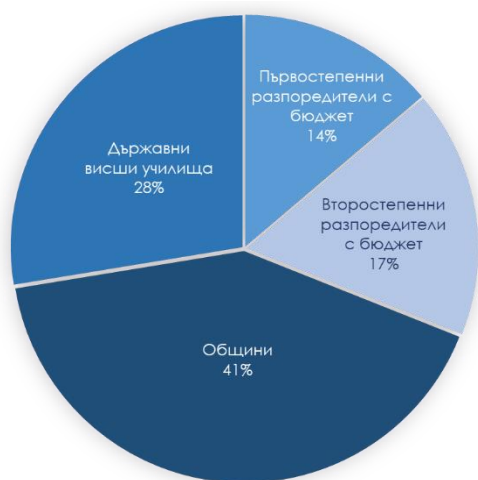
Планираните одити за съответствие в Годишната програма за одитната дейност на Сметната палата за 2024 г., групирани по вида на бюджетната организация, се разпределя както следва:

Приключени одити за съответствие през 2024 г.

През 2024 г. от Сметната палата са приети общо 29 одитни доклада за одити за съответствие, като част от изпълнените и отчетени одитни задачи са от програмите за одитната дейност на Сметната палата от предходни години.

Одитни доклади по вид бюджетни организации

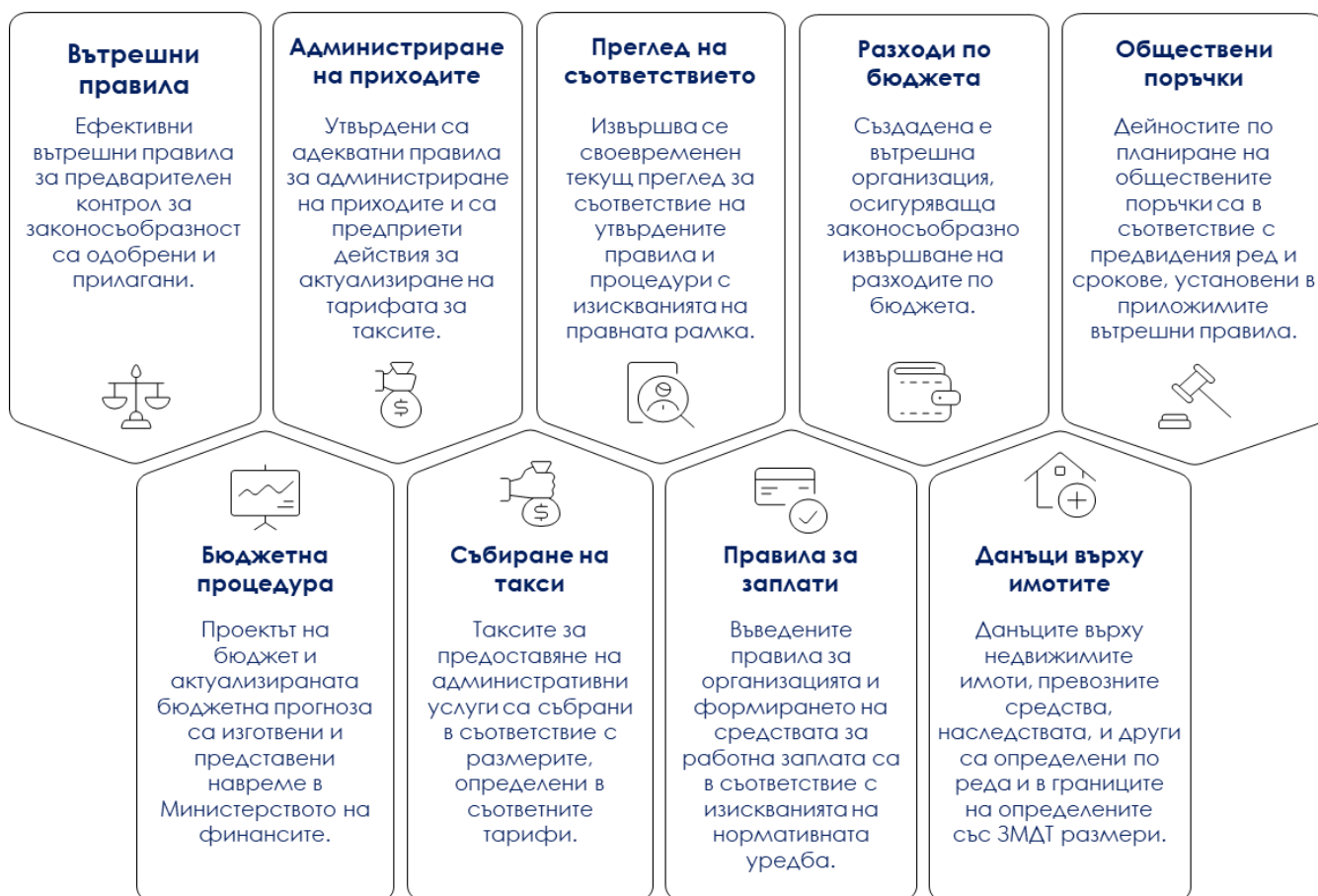
Одитиран бюджет по вид бюджетни организации

Анализ на резултатите от одитите за съответствие

- ✓ Наблюдавани положителни тенденции в организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните и другите публични средства и дейности, в съответствие с приложимите актове.

Положителни примери в бюджетните организации

Анализът на резултатите от одитите за съответствие, извършени от Сметната палата през 2024 г., показва подобрение в разбирането на бюджетните организации за ролята и важността на системите за финансово управление и контрол. Изведени са някои положителни примери:

- ✓ Наблюдавани слабости, негативни тенденции в организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните и другите публични средства и дейности, в съответствие с приложимите актове.

Наред с положителните примери, констатирани в някои одити за съответствие от Сметната палата през 2024 г., резултатите показват и повтарящи се слабости и пропуски в дизайна на системите за финансово управление и контрол и ефективността на прилагане на контролните дейности в одитираните организации от публичния сектор, констатирани в предходните години.

Законът за финансовото управление и контрол в публичния сектор въведе модела на вътрешен контрол, осъществяван чрез системи за финансово управление и контрол, интегрирани в дейността на организациите от публичния сектор. В основата на закона са изискванията към ръководителите на организациите от публичния сектор да изградят и поддържат адекватни и ефективни системи за финансово управление и контрол при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност, чрез пет взаимосвързани елемента, а именно: контролна среда; управление на риска; контролни дейности; информация и комуникация; мониторинг.

Тези елементи са в основата на всеки един от одитираните процеси:

- [По отношение на „контролната среда“](#)

Като важен елемент на системите за финансово управление и контрол „контролната среда“ се проверява от Сметната палата в контекста на конкретния предмет на одитите. И през 2024 г. в някои организации, разпоредители с бюджетни средства, отново се констатира наличието на вътрешни правила, които не са своевременно актуализирани или не регламентират ясно и изчерпателно дейностите на организациите, не осигуряват подходящо разпределение на функциите, не създават условия за срочно и законосъобразно изпълнение на дейностите, не отразяват актуалните промени в правната рамка, регламентираща дейностите и административната структура на организациите.

- [По отношение на „управлението на риска“](#)

Сметната палата все още констатира слабости в процеса по управление на риска в някои от одитираните организации. Не се извършва периодичен преглед за идентифициране и оценка на рисковете за постигане на целите на организациите, в някои общини не са идентифицирани и оценени всички съществени/значими рискове, които могат да повлияят негативно на постигането на целите им и съответно не са въведени адекватни и ефективни контролни дейности, които да предотвратяват, разкриват и коригират нарушенията и несъответствията с правната рамка и договорите.

- [По отношение на „контролните дейности“](#)

В одити за съответствие най-много констатации Сметната палата формулира по отношение на дизайна, въвеждането и прилагането на контролните дейности в одитираните организации. Основата на добрите контролни дейности е адекватното им определяне. Колко и какъв контрол трябва да се разпише и изпълнява в една организация се определя от оценката на рисковете и от законовите изисквания към ключови й процеси.

По-съществените констатации, направени от Сметната палата в одитите за съответствие, които се отнасят до **дизайна (адекватността)** на вътрешните правила на **министерства, ведомства, държавни висши училища, са следните:**

- ❖ В част от одитираните организации се констатира неактуализирани вътрешните правила и процедури, свързани с финансовото управление и контрол; в някои държавни висши училища са установени пропуски в разписването на вътрешни правила за определени изискванията към служителите при преназначаване и

повишаване в длъжност; не е регламентиран процесът по подбор и назначаване на служители, както и начинът за определяне на основното възнаграждение; не е регламентиран редът при сключване, изпълнение и контрол на граждански договори; липсват правила за последващи оценки на изпълнението и др.

Аналогични констатации се наблюдават при дизайна на контролните дейности и в някои **общини**.

- ❖ Действащите вътрешни правила за предварителен контрол за законосъобразност, стратегиите за управление на риска и други не са в съответствие с Методическите насоки на министъра на финансите, Указанията за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в организациите от публичния сектор и Указанията за управление на риска в организациите от публичния сектор, които са утвърдени със Заповед № 3МФ 184/06.03.2020 г. на министъра на финансите. Не са разработени правила и процедури за извършване на текущ контрол върху изпълнението на поети финансови ангажименти и сключени договори, както и правила за предотвратяване на измами и нередности. Не са разработени Вътрешните правила за организацията и управлението на бюджетния процес съгласно изискванията на Закона за публичните финанси.
- ❖ В някои действащи наредби са констатирани несъответствия с изискванията на правната рамка, като: наредбите за условията и реда за съставяне на тригодишната бюджетна прогноза за местните дейности и за съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет; наредбите за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество; наредбите за определяне на размера на местните данъци; наредбите за определяне и администриране на местните такси и цени; наредбите за условията и реда за установяване на жилищни нужди и за настаняване под наем в общински жилища; наредбите за условията и реда, при които общината упражнява правата на собственик върху общинската част от капитала на търговските дружества; наредбите за управление на горски територии общинска собственост; наредбите за условията, реда и критериите за финансово подпомагане на спортните клубове.
- ❖ В правилата за осъществяване на предварителен контрол, като обекти, подлежащи на предварителен контрол не са включени процесите по: възлагане на обществени поръчки; поемане на задължение и извършване на разходи, извън приложното поле на ЗОП; плащане на възнаграждения по служебни и трудови правоотношения; отчитане и събиране на приходи и такси, независимо от основанието на което се събират; разпореждане с движимо и недвижимо имущество и учредяване на ограничени вещни права и не са разработени образци на документи за документиране на предварителния контрол за законосъобразност в съответствие с изискванията на Указанията за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в организациите от публичния сектор, утвърдени със Заповед № 3МФ 184/06.03.2020 г. на министъра на финансите.

Липсата на вътрешни правила и процедури, регламентиращи основни процеси и дейности, или несвоевременното им актуализиране, в съответствие със законовите изисквания, води до

неадекватен вътрешен контрол в организациите от публичния сектор и повишава риска от допускане на грешки от служителите и извършване на незаконосъобразни разходи.

По-съществените констатации, свързани с ефективността на прилаганите контролни дейности и допуснатите нарушения при администриране на приходи, разходване на бюджетни средства, възлагането и изпълнението на обществени поръчки и при управление на имуществото, са обобщени и представени, както следва:

- Констатирани нарушения, отнасящи се до администриране на приходи и разходване на бюджетни средства **от министерства, ведомства и държавни висши училища:**
 - ❖ Дейността по събиране на дължимите суми по издадените актове за установяване на държавни вземания не е достатъчно ефективна, в резултат на което са натрупани значителни по размер вземания, възникнали както през одитирания период, така и в предходни периоди.
 - ❖ При предоставянето на административни услуги са установени закъснения и липса на подходящо документиране на извършените проверки и други дейности във връзка с предоставянето им. Част от прилаганите процедури и образци на документи/формуляри за документиране на проверки не са писмено въведени и не са изпълнявани непрекъснато и последователно през проверявания период. Установени са закъснения при внасянето на дължимите държавни такси.
 - ❖ При управлението на човешките ресурси са установени несъответствия в следните аспекти: назначаване на служители по трудово правоотношение без представяне на всички нормативноопределени документи; неправилно определени размерите на обезщетения при прекратяване на правоотношения със служители; непълно са документиран извършени увеличения на размерите на основните месечни заплати; за определянето и извършването на разходи за възнаграждения не са въведени контролни дейности и/или въведените са неефективни, не са прилагани последователно и непрекъснато, вкл. предварителния контрол за законосъобразност и системата за двойния подпис.
 - ❖ В нарушение на нормативните изисквания е допуснато да се извършват разходи за: доставка на хранителни продукти, на електроенергия, топлоенергия, за закупуване на средства за корекция на зрението на служителите за работа с видеодисплеи и др., без да е приложен предвиденият законов ред за възлагане на обществена поръчка съобразно стойността им. Допуснато е извършване на разходи по първични платежни документи за доставка на материали и на дълготрайни материални активи чрез директно възлагане, които имат систематична и функционална свързаност, на стойност, изискваща възлагането им по съответния приложим ред по Закона за обществените поръчки.
 - ❖ За установени просрочени вземания възникнали от прекратени договори квалифицирани като дългосрочни и трудно събираеми вземания са предприети действия за събиране на дължимите суми, които се свеждат до връчване на покани за доброволно изпълнение. Увеличаването на размера на несъбраните вземания към края на одитирания период очертава необходимост от предприемане на допълнителни действия за тяхното събиране, вкл. по реда на ГПК.

- Констатирани нарушения, отнасящи се до администриране на приходи и разходване на бюджетни средства **от общините:**
 - ❖ Не са предприети своевременни действия за събиране на просрочени публични вземания от местни данъци и такса битови отпадъци и не са приложени предвидените в ДОПК способи за събирането им, поради което е създаден риск от погасяването им по давност; не е осъществена контролно-ревизионната дейност чрез възлагане на ревизии и съставяне на актове за установяване на задълженията за просрочени вземания от местни данъци и такси.
 - ❖ При разходи за възнаграждения на персонал по извънтрудови правоотношения е установено: от ръководителите на структурни звена не са съставяни документи за необходимостта от възлагане на дейности извън отговорностите на общинската администрация чрез сключването на граждански договори по реда на ЗЗД; сключени са граждански договори след периода, за който са възложени дейностите; в гражданските договори не се съдържат клаузи за начина и срока за заплащане на възнаграждението; съставени са приемо-предавателни протоколи за извършената работа без посочена дата; сметките за изплатени суми не съдържат дата на съставяне и не са подписани от лицата за декларираните от тях данни относно режима на осигуряване;
 - ❖ Не е осъществен предварителен контрол за законосъобразност преди поемане на задължение и извършване на плащания: по сключените договори за външни услуги; за изпълнение на обекти от капиталовата програма за съответната година; на субсидии на читалища и спортни клубове; на проведените тръжни процедури за отдаване под наем и продажба на имоти общинска собственост.
 - ❖ При изпълнението на договори за обществени поръчки са извършени плащания след договорения срок; не е създаден ред за документиране на приемането на извършената работа; не са изготвени приемо-предавателни протоколи за приемане на извършени услуги.
 - ❖ При извършени разходи по сключени договори за външни услуги, текущ ремонт и основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) е установено: придобити ДМА са включени в разчетите за финансиране на капиталови разходи без решения на Общинския съвет; за договори на стойност равна на или надвишаваща 30 000 лв. не са подадени уведомления до Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“ в регламентирания 30-дневен срок; осъществени са плащания без изпратени уведомления за регистриране в информационна система „РМС-Плащания“ на Министерството на финансите за проверка за липса на публични задължения на изпълнителите по договорите; не е спазен срокът за изпълнението на дейностите по договорите и не са претендирани неустойки към изпълнителите; не са определени длъжностни лица за осъществяване на контрол при изпълнението на договорите и за приемане на извършените работи.

Пример за установено съществено по стойност, характер и контекст нарушение на бюджетната дисциплина

При проверката на изплатените средства от касата на Общината Козлодуй за 2021 г. е установено, че са извършени разходи без първични счетоводни документи в размер на 76 008,54 лв., от които 65 358,06 лв. по фискални бонове без фактури. Изплатени са незаконосъобразно и нецелесъобразно 50 901,33 лв. за доставки и услуги, които не са свързани с дейността и функциите на общината, в нарушение на ЗПФ, ЗСч, ЗДДС, ЗКПО и ЗФУКПС. По време на одита са предприети действия и в приход на бюджета на общината за 2024 г. са внесени 76 008, 54 лв. Причините за липсата на документална обосновааност на извършените разходи от касата е неспазването на счетоводното и данъчното законодателство и СФУК, както и не осъществен предварителен контрол за законосъобразност от отговорните длъжностни лица. В общината не са въведени достатъчни и адекватни контролни дейности, които да минимизират рисковете в процеса до приемливо ниво.

- Констатираните нарушения при проверките за **законосъобразност на обществени поръчки** са аналогични за всички одитирани организации. Някои от нарушенията са:
 - ❖ незаконосъобразни методики за оценка на офертите, които не дават възможност обективно да се оцени нивото на изпълнение в офертите, да бъдат сравнени и оценени обективно техническите предложения, както и не осигуряват достатъчно информация за правилата за определяне на оценката по даден показател;
 - ❖ поставени ограничителни условия в обявленията за откриването на процедурите и в документациите, които необосновано ограничават участието на стопанските субекти в тях и противоречат на принципите на свободна и лоялна конкуренция, посочени в ЗОП;
 - ❖ не е спазено минимално определеното съдържание на обявленията за откриване на процедури, като: не са посочени изисквания за липса на основанията за отстраняване по чл. 54, ал. 1 от ЗОП, не са посочени определените гаранции за изпълнение на договорите, не са посочени документите за доказване на съответствието с определените критериите за подбор;
 - ❖ не е спазен нормативно определения срок за изпращане на обявления за възложени обществени поръчки за публикуване в Регистъра на обществените поръчки.
- Констатирани нарушения, отнасящи се до **управлението на държавни имоти**: имоти - държавна собственост се ползват без правно основание или след изтичане на договорените срокове; актове за държавна собственост не са актуализирани или не са съставени нови актове, след влизането в сила на кадастрална карта; сключени са договори, за временно и възмездно ползване на площи, находящи се в имоти-публична държавна собственост без провеждане на търгове; застроените имоти - публична държавна собственост, предоставени за управление не са застраховани в цялост или за целия одитиран период, в нарушение на изискванията на ЗДС.

- Констатирани нарушения, отнасящи се **до управлението и разпореждането с общинско имущество** са групирани, както следва:
 - ❖ При отдаването под наем на нежилищни имоти и земеделски земи след проведени публични търгове/конкурси: имотите не са включени в Годишната програма за управление и разпореждане с имоти - общинска собственост; в състава на комисиите за провеждане на търгове не са включени кметове на кметства или техни представители, на чиято територия се намират имотите; не са спазени изискванията на АПК при съобщаването на заповедите на кмета за обявяване на спечелилия търга и при сключването на договорите за наем - преди влизането в сила на заповедите на кмета за обявяване на спечелилия участник; от общинските администрации не са вписани договорите за наем в службите по вписванията по местонахождението на имотите; не са съставени приемо-предавателни протоколи за предаване на имоти на наемателите и не са предприети действия за прекратяване на договорите, при системно неплащане в срок на наемната цена.
 - ❖ При отдаването под наем на земеделски земи, полски пътища, пасища, мери и ливади без търг: не е осигурена публичност при обявяването и разпределението им; имотите не са включени в Годишната програма за управление и разпореждане с имоти - общинска собственост и не са съставени актове за общинска собственост; поставено е изискване лицата, подаващи заявление, да предоставят информация, до която общинската администрация има достъп по служебен път; от членовете на комисиите не са представени декларации, че не са свързани лица по смисъла на Търговския закон и не са направени служебни справки за липса на данъчни задължения, задължения към Държавен фонд „Земеделие“, Държавен поземлен фонд, Общински поземлен фонд и за земи по чл. 37в, ал. 3, т. 2 от ЗСПЗЗ на заявителите и неточно са определени животинските единици и полагащите се площи на ползвателите по договорите; сключени са договори за наем по цени по-ниски от средното рентно плащане за землището, на територията на която се намират отдадените под наем имоти; за фактическото предаване на имотите на наемателите не са съставени приемо-предавателни протоколи.
 - ❖ При проведени търгове за разпореждане с имоти-общинска собственост: имоти не са включени в Годишната програма за управление и разпореждане с имоти общинска собственост; в състава на комисиите за провеждането на търгове не са включени кметове на кметства или определени от тях служители, на територията на които се намират имотите; не са спазени изискванията на АПК при съобщаването на заповедите на кмета за обявяване на спечелилия търга участник и в тях е поставено незаконосъобразно изискване за заплащане на режимни разноски, като процент от продажната цена на имотите; договорите за продажба са сключени преди влизане в сила на заповедите на кмета за определяне на спечелилия търга участник.
 - ❖ При проведените търгове за продажба на стояща дървесина на корен: годишните планове за ползване на дървесина в горски територии не са одобрени с решение на общинския съвет и не са публикувани на интернет страницата на общината; гаранцията за участие в търговете е определена в размер по-голям от нормативно определения; не е спазен нормативно определеният срок за публикуването на заповедта на кмета за откриването на търга и документацията за участие на електронната страница на общината; заповедите на кмета за определяне на

купувачи за обектите са съобщени след нормативно определения срок; от купувачите не са подписани декларации за спазване изискванията на [Регламент \(ЕС\) № 995/2010](#) на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г.

- ❖ При проведените търгове за приватизация на акции на търговско дружество с дялово участие на община: не е заведен публичен регистър за процеса по приватизация и следприватизационен контрол и от ОбС не е приет годишен план за приватизация; не са разработени процедури за контрол при подготовката на приватизационни сделки, провеждането на публични търгове и конкурси и сключването на договори за приватизация.
- ❖ За подадени декларации след законовоопределения срок не са съставени актове за установяване на административни нарушения или фиш за глоба при наличие на основание за това; не е декларирана/не е представена информация за отчетната стойност на придобити недвижими имоти от предприятия; имоти – обект на разпоредителни сделки, не са декларирани своевременно при придобиването им; при определяне на размера на таксата за битови отпадъци на предприятия не е приложена по-високата база (между данъчната оценка и отчетната стойност) на декларираните имоти, др.
- ❖ От общините, в качеството им на собственик - данъчно задължено лице, не са декларирани всички имоти - частна и публична общинска собственост и за тях не са определени и платени данък върху недвижимите имоти и такса за битови отпадъци, а имоти – публична общинска собственост са освободени от заплащане на такса за битови отпадъци без решение на общинския съвет; в нарушение на ЗМДТ от заплащане на такса за битови отпадъци са освободени отделни читалища, а не категорията лица с еднакви характеристики.
- ❖ Заповеди на кмета на общината за определяне на наематели не са съобщени на неспечелилите участници в търговете; сключени са договори за наем преди влизането в сила на заповедите на кмета на общината, както и преди издаването на заповед на кмета на общината за настаняване. Договори за наем на общински жилища са без уговорен срок на действие, не е включена клауза за заплащането на таксата за битови отпадъци и не е начислена и събрана такса за битови отпадъци от наемателите, а платената от общината такса за битови отпадъци не е възстановена от наемателите.
- ❖ Застроени имоти - публична общинска собственост не са застраховани; без правно основание са застраховани незастроени имоти – публична общинска собственост; вноските по застрахователните полици за застраховане на сградите, предоставени под наем и за ползване са направени от общината и не са възстановени от наемателите и ползвателите.

■ По отношение на „информация и комуникация“ и „мониторинг“

Тези два елемента от системите за управление и контрол са изследвани частично в одитите за съответствие. Констатирано е в някои от одитираните организации, че дейностите по документиране, информация и комуникация са неефективни – не са писмено въведени изисквания за документиране на основни процеси и дейности, не е определено необходимото

съдържание на въведени преписки/досиета за извършени проверки и други дейности, с което не е осигурена одитна пътека за проследимост и наблюдение.

Причини за констатираните нарушения в одитите за съответствие

Най-често причините за констатираните нарушения и несъответствия с правната рамка са:

- Неефективни или липсващи процедури за мониторинг на дейностите и на системата за финансово управление и контрол с цел да се оцени тяхната адекватност и съответствие с изискванията на правната рамка от по-висока степен. Липса на писмено въведени пълни, ясни и точни правила за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност или непълнота при определяне на обхвата на контрола и пропуски при неговото осъществяване. Несвоевременно актуализиране на СФУК относно обхвата на процедурите за предварителен контрол за законосъобразност.
- Неидентифицирани и неоценени съществени рискове за дейността и съответно липса на въведени писмено адекватни контролни дейности, които да предотвратяват, разкриват и коригират нарушенията/несъответствията с правната рамка и договорите.
- Липса на ясни и точни правила и процедури за периодичен преглед и докладване на резултатите, за документиране на отделните процеси, съобразно тяхната специфика, както и за последващи оценки на изпълнението.
- Липса на достатъчен административен капацитет за осигуряване на срочното и качествено изпълнение на дейностите, както и липсата на ясно определени задължения на служителите с контролни функции, на ред и начин за осъществяване на контрол върху работата на служителите, отговорни за отделните дейности в процеса.
- Липса на определен ред и длъжностни лица, отговорни за извършване на периодичен преглед и актуализация на вътрешните актове в изследваните области, както и на актовете на общинския съвет.
- Формално осъществен предварителен контрол за законосъобразност от длъжностните лица преди поемане на задължение и извършване на разходи по бюджета;
- Неефективен контрол от определените длъжностни лица при изпълнението на договорите за обществени поръчки и на договорите за наем;
- Недобра координация между структурните звена в общинската администрация за предприемане на законовоопределените действия спрямо некоректни изпълнители на договори и нередовни наематели.

Препоръки на Сметната палата за отстраняване на нередности и несъответствия и предприети мерки от одитираните организации

За отстраняване на системни слабости и засилване на вътрешния контрол в бюджетните организации и общините Сметната палата е дала множество препоръки за:

- ❖ приемане/допълване/променяне/актуализиране на правилници за дейността, наредби, вътрешни правила, и др., с цел привеждането им в съответствие със законовите актове;

- ❖ утвърждаване на образци на документи, ред за движение, срокове, отговорни длъжностни лица и контролни механизми за ключови процеси и дейности и осигуряване на адекватна одитна следа;
- ❖ прекратяване на договори за ползване на имоти/площи – държавна собственост, които са без проведени търгове или се ползват след изтичане на срока на договора;
- ❖ засилване на контрола преди поемане на задължения и извършване на разходи, както при възлагане на обществени поръчки, така и при изпълнение на договори.

Препоръките, дадени от Сметната палата са адресирани до ръководителите на одитираните организации (министри, изпълнителни директори на агенции, ректори на ДВУ, кметове) и до Общинските съвети. Препоръките към Общинските съвети са свързани с приемане на изменения и допълнения на наредби, на политики за участие на общини в общински публични предприятия и на др. актове.

По време на извършване на одита от ръководителите на някои от одитираните организации са предприети действия за отстраняване на установени несъответствия, както и изпълнение на дадените препоръки преди издаването на окончателните одитни доклади (положителни примери са Държавната агенция „Безопасност на движението по пътищата“ и Комисията за регулиране на съобщенията). Предприетите своевременни действия от ръководителите на някои одитирани организации са причина в окончателните одитни доклади да няма препоръки от Сметната палата.

Примери за своевременно предприети коригиращи действия **още по време на одита**, от някои **министерства, ведомства и държавни висши училища**:

- ❖ със заповед е назначена комисия, която стартира проверка на всички вътрешни правила и има задача да предложи тяхната актуализация;
- ❖ предприети са действия за връщане на владението на имоти – държавна собственост на държавата;
- ❖ взето е решение за провеждане на процедура по реда на 19, ал. 1 от ЗДС за отдаване под наем чрез търг на имот – частна държавна собственост;
- ❖ коригирано е отчитането на приходите от обезщетения по ред на ЕБК;
- ❖ открити са административни производства за изземване от наемателите на имоти - държавна собственост по три от договорите, като един имот е доброволно предаден с протокол.

Общините също предприемат своевременно коригиращи действия още по време на одита. За подобряване на събираемостта на приходите и отстраняване на установени несъответствия са предприети следните коригиращи действия:

- ❖ платени са просрочени задължения (общините Вълчи дол, Долна Митрополия и Павликени);
- ❖ предприети са действия за издаване на актове за установяване на задължения от местни данъци и такси на юридически лица и на физически лица (общините Вълчи дол и

Омуртаг) и са изпратени покани за доброволно плащане на задължения (община Попово);

- ❖ актуализирани или приети нови: Вътрешни правила за реда за управление на цикъла на обществените поръчки (община Долна Митрополия); Система за финансово управление и контрол (община Козлодуй); Вътрешни правила за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност (община Долна Митрополия);
- ❖ извършени са промени във вътрешните актове и прилаганите софтуери, свързани с управлението на човешките ресурси и определянето на плащанията за персонал;
- ❖ писмено са въведени контролни дейности, като са определени техният обхват и редът за документиране;
- ❖ преустановено е неправилното определяне на дължимите обезщетения при прекратяването на правоотношения със служители; други.

Констатации от одитите за съответствие не са изпращани на Прокуратурата на Република България за търсене на наказателна отговорност от отговорните длъжностни лица през 2024 г.

Общи заключения от одитите за съответствие

На база на резултатите от одитите за съответствието на финансовото управление и контрол, финализирани през 2024 г., Сметната палата отново констатира съществени отклонения по отношение на дизайна, въвеждането и прилагането на контролните дейности в одитираните процеси. Разходването на публичните финанси в съответствие с приложимите правила и договорите изисква:

- да се подобри разбирането за управленската отговорност от ръководителите на организациите от публичния сектор, за отговорността им, ръководените от тях организации да имат разписани и одобрени адекватни вътрешни правила, процедури, контролни дейности, които да са в съответствие с правната рамка и да дават правилна насока за изпълнение на дейностите и процесите в организациите;
- да се преодолее формалното отношение към системите за финансово управление и контрол. Правилата, контролните дейности и процедурите следва не само да са адекватно разписани, но да се познават и прилагат ефективно от всички. Поддържането на добър административен капацитет с обучени професионалисти е предпоставка за ефективно извършване на контрола на всяко ниво и процес, което от своя страна е гаранция за законосъобразното разходване на публичните средства.

3.5 Одити на изпълнението през 2024 г.

Одитите на изпълнението са *независимо, обективно и надеждно* проучване дали инициативите на правителството, неговите системи, дейности, програми, действия и организации се осъществяват и функционират в съответствие с принципите за икономичност, ефикасност и ефективност, и **дали съществуват възможности за подобрене**. (МСБОИ 300)

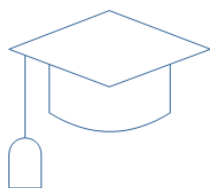
Те са изключително важен инструмент в арсенала на Сметната палата, защото позволяват на институцията да предостави на заинтересованите страни задълбочена информация за това дали публичните ресурси се използват по предназначение и дали те постигат планираните резултати.

Одитни доклади

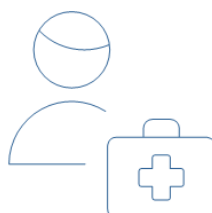
През 2024 г. с решение на Сметната палата **са приети 5 одитни доклада** за извършени одити на изпълнението, от които 4 са възложени в края на 2022 г. и 1 – в края на 2021 г. През годината **са изпълнявани 4 преходни одита**, възложени в края на 2023 г. и **са стартирани 4 нови одита** от Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2024 г. В допълнение, одиторите са осъществили **8 последващи проверки** за изпълнение на препоръките, дадени от Сметната палата.

Приключилите одити са извършени в **3 секторни направления**:

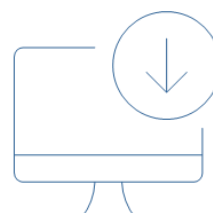
Образование,
наука и култура

2

Здравеопазване

2

Електронно управление,
дигитализация и
цифрова трансформация

1

Секторно направление: Образование, наука и култура

1

Одит: „Европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация“, за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г.

Одитирани организации: Министерски съвет, Държавна агенция за научни изследвания и иновации и Министерство на иновациите и растежа.

Основен одитен въпрос: *Ефективността на действията по програмиране и планиране на Програмата „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ – за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2022 г. – като един от източниците на европейски средства за научни изследвания, иновации и дигитализация за програмен период 2021-2027 г.*

Закljučения от одита

в област на изследване: Разработване, представяне и приемане на Програмата

Организацията за разработване, представяне и приемане от Европейската комисия на Програмата не може да се определи като своевременна, тъй като:

- до началото на програмния период 2021-2027 г., от компетентните органи не са предприети ефективни действия за осигуряване на устойчив институционален и административен капацитет за разработване и управление на Програмата;
- Програмата е разработвана и финализирана от три ведомства – Министерския съвет, Държавната агенция за научни изследвания и иновации и Министерството на иновациите и растежа, чието структурното звено по програмиране не разполага с достатъчен капацитет.

Въпреки осигуреното партньорство и представителност в състава на Тематичната работна група, нейните действия не осигуряват навременното разработване и одобряване на Програмата, тъй като е налице честата промяна на поименния състав и неспазване на нормативните изисквания за представителност от всички ведомства. В резултат на това, Програмата е одобрена от ЕК две години след началото на програмния период, което води до забавяне на откриването и провеждането на процедурите за предоставяне на БФП и намалява времето за изпълнение на дейностите по проектите.

От водещите ведомства са положени усилия за разработване на подходящ дизайн на Програмата, като са адресирани предизвикателства и научени уроци, насочени към преодоляване на недостатъците в областта на научните изследвания, иновациите и дигитализацията. С планираните интервенции са поставени амбициозни цели за осигуряване на устойчиво развитие на съществуващите видове научноизследователски и иновационни инфраструктури и надграждане на резултатите, постигнати от предходни периоди. Изпълнението на целите, обаче, води до предизвикателства пред доброто изпълнение и успешното приключване на операциите и проектите по Програмата.

в област на изследване: Условия за ефективно разходване на средства

Осигурените условия от компетентните органи за ефективно разходване на средства от Европейския фонд за регионално развитие за подпомагане на научните изследвания, иновациите и дигитализацията не могат да се оценят като достатъчни, тъй като:

- заложената цел за преминаване на България от групата на „плахите иноватори“ в групата на „умерените иноватори“ е с различен времеви период в националните стратегически документи и Програмата, което затруднява мониторинга и отчитането и е предпоставка за докладване на некоректна информация на национално и европейско ниво;
- за измерване степента на постигане на всяка специфична цел в одобрената Програма са планирани показатели за краен продукт и показатели за резултат със съответните междинни цели и целеви стойности, но е под въпрос адекватното определяне на целевите стойности, тъй като обосновката за определяне на заложените стойности е непълна;
- при разпределението на финансовия ресурс по Програмата концентрацията на средствата е към трансфера на технологии и знания и устойчивото развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации, за което обаче липсва ясна обоснованост и логическа последователност;
- не са реализирани своевременни действия за изпълнение на тематичното отключващо условие „Добро управление на национална или регионална стратегия за интелигентна специализация“ в сроковете, определени от Министерския съвет. Създадени са предпоставки за забавяне изпълнението на Стратегията.

Предприетите действия от Министерството на иновациите и растежа и Управляващия орган на Програмата за създаване на условия за управление и контрол, до одобряването ѝ от ЕК към 31.12.2022 г., не са достатъчни, тъй като:

- не е разработен своевременно и утвърден, от ръководителя на Управляващия орган, Наръчник по Програмата;
- не са сключени писмени споразумения с предвидените в Програмата междинни звена за определяне обхвата на техните функции;
- структурните звена, ангажирани с функциите по изпълнение, наблюдение, контрол и отчитане на Програмата изпълняват задълженията си със 17 на сто по-малка численост от предвидената.

Ефективното използване на програмираните средства и изпълнението на всички дейности е предизвикателство за Управляващия орган и междинните звена поради:

- планирането на част от интервенциите/действията по Приоритет 1 и Приоритет 2 от Програмата въз основа на неприключени проекти по оперативни програми от предходния програмен период;
- изпълнението на взаимно обвързвани действия (извършването на една интервенция произтича от изпълнението на друга и/или се основава на резултата от нея) по отношение на данните и киберсигурността по Приоритет 2 и рисковете за тяхното своевременно и успешно приключване.

Предвид ограничения времеви период за прилагане на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г., е необходимо дългосрочно осигуряване и на други източници на финансиране и съгласуваност на всички програми в тази област, с оглед преодоляване на недостатъците в развитието на научноизследователската и иновационна екосистема, осигуряване на нейното устойчиво развитие, засилване на връзката между науката и икономиката и повишаване иновационното представяне на страната спрямо средното ниво за Европейския съюз.

Към министъра на иновациите и растежа е адресирана 1 препоръка за предприемане на съвместни действия с отговорните органи за синхронизиране на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2017-2030 г., Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г. и Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г. по отношение на крайния срок за достигане на стойностите на индикаторите, свързани с научните изследвания, съответстващи на „умерен иноватор“.

2

Одит: „Осигуряване на качеството на училищното образование“ за периода от 01.01.2019 г. до 30.06.2023 г.

Одитирана организация: Министерство на образованието и науката (МОН).

Основен одитен въпрос: Ефективността на действията за осигуряване на качеството на училищното образование за периода от 01.01.2019 г. до 30.06.2023 г.

Заключения от одита

в област на изследване: Предпоставки за ефективно качество на образованието

Не са създадени всички необходими предпоставки за ефективно управление на процеса по осигуряване на качеството на училищното образование.

В Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО) са заложени редица изисквания, свързани с осигуряването на качеството на училищното образование, но нормативната обезпеченост на процеса не е постигната в пълнота, тъй като:

- няма утвърден държавен образователен стандарт за управлението на качеството в институциите от системата на училищното образование, в резултат на което не са въведени единни изисквания за анализиране, планиране, изпълнение и внасяне на подобрения в работата на училищата и не е създадена единна система за самооценка и механизъм за управление и повишаване на качеството на училищното образование.
- не са изпълнени своевременно нормативните изисквания за изготвяне на последваща оценка на въздействието, което ограничава възможностите за адекватна оценка на постигнатите резултати и ефекти и за целенасочени и обосновани действия за промяна.

Не е изграден нормативно предвиденият механизъм за предоставяне на средства за повишаване на качеството на образованието и образователните резултати, тъй като липсва утвърдена методология, което не дава възможност за финансово стимулиране на училищата според постигнатите образователни резултати.

За да бъде ефективна, независимата външна оценка на качеството на училищното образование се нуждае от допълнителна подкрепа, тъй като поради недостатъчен административен капацитет Националният инспекторат по образование не изпълнява изискванията за инспектиране на всяко училище поне веднъж на 5 години.

Процесът на външно оценяване на резултатите от обучението на учениците не осигурява ефективен мониторинг на образователния процес с цел подобряване на образователните резултати, тъй като:

- Центърът за оценяване в предучилищното и училищното образование изпитва затруднения за изпълнение на нормативните си аналитични функции, свързани с качеството на училищното образование поради недостатъчен финансов ресурс и административен капацитет. Не са изготвяни доклади и/или тематични изследвания. В анализите на резултатите от националните външни оценявания (НВО) не са разглеждани факторите, влияещи върху резултатите от обучението. Не са изготвяни и задълбочени вторични анализи на международните изследвания, които да предлагат конкретни мерки и действия за подобряване на резултатите;
- в МОН се наблюдават пропуски при анализирането на резултатите от НВО и държавните зрелостни изпити, поради което няма увереност, че резултатите от оценяването на учениците се използват ефективно за промяна на политиките и за реализиране на мерки за устойчиво качество на образованието.

Не се адресират достатъчно успешно основни предизвикателства и проблеми за качеството на училищното образование, тъй като:

- въпреки повишаването на социалния статус на педагогическите специалисти, се наблюдават слабости в управленския процес. МОН все още не успява да се справи ефективно с осигуряването на необходимите педагогически специалисти, чрез които да се реализира качествено училищно образование. Въпреки че интересът към педагогическите специалности расте трайно през последните години, все още значителен дял от завършилите студенти не се реализират като педагози и по този начин разходваният за тяхната подготовка ресурс остава изгубен за системата на образованието. Независимо от високите нива на заетост в образователната система, продължава да е налице недостиг на педагози по отделни предмети и в регионален план. Възрастовата структура на педагогическите специалисти продължава да се влошава, което в средносрочен план поражда съществени рискове за образователната система, а отпадането на новоназначени учители продължава да бъде сериозно предизвикателство;
- механизмът за оценяване и одобряване на учебниците и учебните помагала се нуждае от значителни промени, за да бъде ефективен, тъй като към момента, поради съществени пропуски в нормативната и вътрешната организация на процесите, не осигурява разбираемо и добре разработено съдържание в съответствие с възрастовите характеристики на учениците и техните потребности;
- МОН не осъществява наблюдение на процеса на изготвяне на учебните програми, утвърждавани от директорите на училищата, което в комбинация с липсата на анализи на национално ниво на приложимостта на програмите за избираемите модули на профилираната подготовка, за разширената и допълнителната подготовка, поражда риск за съществени различия в качеството на обучението на образователните институции.

в област на изследване: Цели за качествено училищно образование

Необходими са сериозни усилия за постигане на целите за качествено училищно образование.

- Наблюдава се различно равнище в постигането на националните и секторните цели, свързани с качеството на училищното образование. Докато по отношение на намаляване дела на неграмотните на национално ниво и на преждевременно напусналите образователната система поставените за 2020 г. цели са постигнати, макар и със закъснение, то сериозните различия в нивата на неграмотност в отделни части на страната, ниската функционална грамотност на 15-годишните ученици, ниските равнища на дигитални умения, по-ниската заетост на лицата на възраст 15-29 г. и 18-34 г. и много по-ниският статус на страната ни в постигането на целта за устойчиво развитие 4 „Качествено образование“ в сравнение със средния за Европейския съюз, показват слабости в система и недостатъчна ефективност в управлението ѝ.
- Състоянието и тенденции в образователните резултати на българските ученици по български език и литература и математика, измерени чрез НВО не са оптимистични, като степента на влошаване на резултатите се засилва на всеки по-висок образователен етап. Докато в началното образование постиженията са все още на високо ниво, то при основното се достига до нива, при които всеки пети ученик по български език и литература и всеки втори ученик по математика не могат да покрият дори и минималните изисквания за нива на познания. В края на първия гимназиален етап без минимални нива на познания по български език и литература са почти 1/3 от учениците и почти 2/3 по математика.
- Силното влияние на образоваността на родителите и умереното влияние на социалния статус на семейството върху резултатите на учениците, съществени различия в средния успех в регионален аспект и между успехът на учениците в селата и в градовете, различията в успеваемостта на учениците от различните видове образователни институции, показват, че образователната система все още не е в състояние да преодолее социално-икономическите различия в произхода на учениците, за да достави еднакво качество на образованието на всички.
- Резултатите от проведеното (в рамките на одита) национално представително изследване на удовлетвореността сред родителите, учениците и висшите училища са по-скоро критични и показват, че училищното образование все още не успява да постигне в пълнота основни свои цели. На база на резултатите от изследването се налага извода, че са нужни промени в училищното образование в България, за да може да се повиши неговото качество, вкл. по отношение на учебните програми, учебниците, начина на преподаване и процесите по цялостна модернизация и дигитализация.

Действията на МОН, във връзка с осигуряването на качеството на училищното образование, не са достатъчно ефективни и следва да бъдат положени съществени усилия, така че да се преодолеят проблемите и предизвикателствата за формирането на високообразовани, иновативни и активни личности, които в условията на динамично развитие на икономиката и пазара на труда са способни да се реализират успешно като професионалисти и граждани. Постигането на целите за качествено училищно образование, обаче, не зависят само от публичните власти, но и от нагласите и осъзнатостта на всички заинтересовани страни.

Към министъра на образованието и науката са адресирани 21 препоръки.

А) Препоръки, насочени към осигуряване на спазването на изискванията на специфичната правна рамка:

- приемане на държавния образователен стандарт за управление на качеството в институциите от системата на училищното образование;
- изготвяне на последваща оценка на въздействието на нормативните актове, издадени и/или приети на основание на ЗПУО, за които е изтекъл нормативно определения 5 годишния срок;
- приемане на методология за определяне на образователните резултати;
- допълване на държавния образователен стандарт за инспектиране на детските градини и училищата и нормативно регламентиране на реда и процесите за контрол по изпълнение на препоръките на Националния инспекторат по образование;
- увеличаване на числеността на персонала на Националния инспекторат по образование, въз основа на изготвен от директора анализ;
- въвеждане на по-строги изисквания за формиране на общата оценка „Приложим в практиката“ при оценката за пригодност на учебници и учебни комплекти в практиката, както и включване на ученици и родители в оценката за пригодност за прилагане на проектите;
- утвърждаване на вътрешни правила и процедури за определяне на приоритетните области за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти и за проучване на потребностите от професионална квалификация на педагогическите специалисти на национално ниво.

Б) Препоръки, свързани със създаването на организационни предпоставки за повишаване на ефективността на действията по осигуряване на качеството на училищното образование:

- въвеждане на контроли, които да гарантират своевременно изпълнение на изискванията за докладване прилагането на принципите и изпълнението на целите на училищното образование, основаващо се на данни и анализ на постигнатите резултати и ефекти;
- анализиране на резултатите от инспектирането;
- преодоляване на причините, възпрепятстващи осъществяването на регионални външни оценявания, като допълнителен инструмент за осигуряване на качеството на училищното образование на регионално ниво;
- осигуряване на достатъчен административен капацитет и финансов ресурс на Центъра за оценяване в предучилищното и училищното образование за реализация на изследвания и изготвяне на анализи, подпомагащи мониторинга на образователния процес;
- укрепване на административния капацитет на дирекция „Политики за стратегическо развитие, квалификация и кариерно развитие“ в МОН;
- надграждане, внедряване и техническа поддръжка на Информационната база данни за анализи и прогнози за кадрово обезпечаване на системата на предучилищното и училищното образование;
- извършване на тематични научно-изследователски анализи за ефекта от иновативните методи на преподаване върху личностното развитие и образователните резултати на учениците и техния обмен от иновативните към неиновативните училища;
- разработване и утвърждаване на механизъм за изменение на учебните програми и учебното съдържание;
- извършване на целенасочени тематични анализи за ефективността на учебните програми, утвърждавани от директорите на училищата; извършване на проучване сред заинтересованите страни доколко утвърдените промени в учебните програми по общообразователните предмети осигуряват оптимизиране на учебния материал;
- създаване на нормативна възможност за извършване на промени в одобрените учебници и учебни комплекти при обосновани случаи на неясно учебно съдържание, както и на вътрешен ред за анализ на постъпващи сигнали за грешки и/или неподходящо поднесено съдържание;
- извършване на задълбочени анализи на резултатите от международните изследвания (PISA, PIRLS, TIMSS и др.).

3

Одит: „Изпълнение на Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021-2030 г.“ за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2022 г.

Одитирана организация: Министерство на здравеопазването (МЗ), като за целите на одита е събирана и анализирана информация и от Националния център за обществено здраве и анализи (НЦОЗА).

Основен одитен въпрос: осигурява ли Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021-2030 г. подобряване на ключовите показатели, свързани със здравето на бременните жени, майките, децата и подрастващите?

Заклучение от одита

в област на изследване: Политика за подобряване на майчиното и детско здраве

Установени са съществени пропуски в процеса на стратегическо, средносрочно и оперативно планиране и мониторинга на Програмата, както следва:

- въпреки отчитаните сериозни проблеми, свързани с майчиното и детското здраве, на национално ниво не са определени измерими цели за подобряване, което създава риск за правилното разпределяне на ресурсите и надграждане на резултатите от провежданата политика в областта;
- целевите ключови показатели на национално ниво са ограничени до измерване на напредъка по определени обобщени показатели, но не и за оценка на напредъка по преодоляването на специфични проблеми;

- предложените индикатори за мониторинг на дейностите по Плана за действие не поставят фокус върху ефектите от дейностите, а върху конкретните продукти/услуги от тяхното изпълнение, което възпрепятства ефективното наблюдение и оценката на въздействието на провежданата политика.

Констатирани са пропуски в организацията и вътрешните правила за изпълнение на Програмата, сред които:

- Дейностите по Плана за действие към Програмата не са възлагани със заповед на министъра на здравеопазването, като отговорността, параметрите на изпълнението и очакваните конкретни резултати остават неясни, а една и съща дейност се отчита едновременно като изпълнена по различни програми.
- Механизъм за координация, контрол, наблюдение и докладване на изпълнението на мерките и дейностите по Програмата се нуждае от подобрене. Необходимо е да се регламентира работата на Националния координационен съвет – орган за координация на изпълнението на Програмата – като ясно се определят функциите и отговорностите му и се утвърдят правила за неговата работа. Определянето на конкретни срокове за отчитане и докладване пред Съвета и на министъра на здравеопазването ще създаде по-добри условия за работа, своевременни решения и осигуряване на ресурси за дейностите по основните приоритети.

Област на изследване: Изпълнение на Програмата

От Министерството на здравеопазването не е осигурена публичност на изпълнението на Програмата, тъй като:

- Изготвяните анализи и годишни доклади от Националния център за обществено здраве и националния координатор не се публикуват. Липсва интернет сайт на Програмата, което затруднява достъпа до систематизирана информация за кампаниите и възможностите за получаване на медицинска и здравна помощ по Програмата и се отразява негативно върху постигането на основната цел.
- Значителният финансов ресурс за извършване на високотехнологични изследвания и консултации на бременни здравнонеосигурени жени не се усвоява в пълен размер. Същевременно, не се осигуряват средства за ефективни образователни и информационни кампании, особено в селата и сред уязвимите групи, за промоция на здравето, вкл. репродуктивното, за запазване живота на майката и децата, което да окаже положително влияние върху намаляване на показателите за смъртността и подобряване на показателите за майчино и детско здраве.

Нерешените проблеми с осигуряване на адекватни здравни грижи за всички бременни, независимо от здравноосигурителния им статус, извършването на пренатална диагностика, както и ограничения обхват на неонаталния скрининг на детето след раждането, влияят съществено върху възможностите за подобряване на показателите за майчино и детско здраве.

В периода на действие на Програмата от 2014 г. до 2023 г., въпреки очертаващата се положителна тенденция за подобряване на показателите на майчино и детско здраве, все още националните цели и показателите не са достигнали средните нива за Европейския съюз. Това е основен мотив за приемане на актуализирана Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2021-2030 г. Констатираните пропуски във връзка с планирането, ключовите показатели и изпълнението на дейностите по Програмата показват, че са необходими по-ефективни интервенции в областта на общественото здраве и грижата за бременните и децата.

Към министъра на здравеопазването са отправени общо 9 препоръки.

А) Препоръки, насочени към създаването на достатъчно нормативни и организационни предпоставки за:

- регламентиране на общ вътрешен ред, в рамките на Министерството на здравеопазването, за разработване на национални стратегически документи и програми с ясни отговорности, изисквания към структурата и съдържанието, включването на индикатори за измерване на ефектите и провеждане на обществени консултации;
- определяне на основните функции на Националния координационен съвет и утвърждаване на правила за работата на Съвета, които да включват и срокове за докладване.
- даване на указания на директорите на регионалните здравни инспекции (РЗИ) за определяне на функции, отговорности, срокове и задачи на регионалните координатори;
- включване на неонаталния слухов скрининг към Пакета медицинска помощ, гарантиран от бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
- изрично възлагане на дейностите по Програмата, включени в годишния план за изпълнение от Националния център за общественото здраве и анализи и РЗИ.

Б) Препоръки, насочени към подобряването на публичността, прозрачността и отчетността чрез:

- разработване и приемане на комуникационна стратегия;
- осигуряването на публичност и прозрачност на дейността по Програмата;
- конкретизиране и годишно планиране на изпълнението на дейностите по тригодишния план за действие, като се определят конкретни целеви стойности, срокове за изпълнение и очаквани ефекти, наред с ясни указания за тяхното отчитане, независимо дали се осъществяват в рамките на бюджета на съответната структура, второстепенен разпоредител с бюджет или по договор с изпълнител; разработване на унифицирани отчетни форми.

Основен одитен въпрос: Изпълнението на мерките в здравеопазването във връзка с COVID-19 осигурява ли защитата на живота и здравето на гражданите?

Заключения от одита

в област на изследване: Действия за управление на пандемичната ситуация

Създадена е подходяща основа за ефективно управление на пандемията от COVID-19 чрез законосъобразно и своевременно въвеждане на протиепидемични мерки и контрол върху тяхното прилагане, като е определен правителствен подход и изискване за приемане на национален план за готовност и действие при епидемия и пандемия.

- Липсва последователна и координирана политика за стратегическото и оперативно планиране при обявеното извънредно положение и въведената епидемична обстановка.
- Приети са Национален план за готовност при пандемия, национални оперативни планове за справяне с пандемията и Национален план за ваксиниране срещу COVID-19 в Република България, но не са приети действия за приемане на регионални оперативни планове и на стратегия за ефективна съвместна работа с медиите за информиране на населението за ползите от ваксините. В МЗ липсват утвърдени стандартизирани процедури за разработване, координирано изпълнение, наблюдение, контрол и докладване на изпълнението на приетите планове. В резултат не е докладвано изпълнението на националните стратегически и оперативни планове.
- Осигурени са оптимални възможности и достатъчно финансови средства за провеждане на клинични и лабораторни изследвания на COVID-19 на територията на страната, за реструктуриране на легловия фонд за болнична помощ, за медицинска апаратура и лични предпазни средства и лекарствени продукти. Осигурен е внос и възможност за избор на ваксина срещу COVID-19 от всички желаещи да се ваксинират.
- От министъра на здравеопазването са предприети действия за координиране на взаимодействието с другите контролни органи. От регионалните здравни инспекции (РЗИ) е извършван контрол върху лечебните заведения и гражданите. Липсва процедура за образуването и движението на административнонаказателните преписки в РЗИ. За целите на управлението от РЗИ е събирана и предоставяна на министъра на здравеопазването информация за осъществената административнонаказателна дейност по Закона за здравето и Наказателния кодекс, но са установени ниски нива на събираемост на наложените глоби и имуществени санкции.

в област на изследване: Актуална и достоверна информация за пандемията

Своевременно със заповеди на министъра на здравеопазването са определени структурите, реда и срока за събиране и предаване на данни за лицата, които попадат в обхвата на постоянно променящата се дефиниция за случай на COVID-19. Бързо е разработена и въведена в експлоатация Националната информационна система за борба с COVID-19. Сключен е договор за разработване на Национална здравноинформационна система, но нейните

функционалности не са реализирани в пълен обем, което пречатства осигуряването на надеждна оперативна информация, генерирана от различни интегрирани информационни системи и придобита по автоматизиран път.

в област на изследване: Резултати от управлението на пандемията

В началото на пандемията стриктното прилагане на въведените противоепидемични мерки и дейности води до ограничаване на заболяемостта и намаляване на смъртността от COVID-19. Поради липсата на ефективно провеждана ваксинационна кампания, впоследствие в страната се регистрира значително висока заболяемост и смъртност. Високите нива на заболяемост и осигурената възможност за издаване на болничен лист при задължителна изолация и лечение в лечебно заведение за болнична помощ или в домашни условия, както и задължителната карантина на контактните лица, води до натоварване на бюджета на ДОО със значителни суми през 2020 г. и 2021 г. В резултат е затруднен икономическият и социалният живот в страната.

Предприетите от министъра на здравеопазването и главния държавен здравен инспектор своевременни действия за оптимизиране на възможностите за диагностика и лечение и достъп до медицинска помощ в лечебни и здравни заведения на всички български и чужди граждани на територията на страната допринасят за защитата на живота и здравето на гражданите в условията на пандемия от COVID-19. Поради липсата на ефективна ваксинационна кампания и при осигурени достатъчни количества и възможности за свободен избор на ваксина, в страната се регистрира бавен процес на ваксиниране, ниско ваксинално покритие и едни от най-високите заболяемост и смъртност от COVID-19 в света.

Към министъра на здравеопазването са адресирани 11 препоръки.

А) Препоръки, насочени към усъвършенстване на нормативната и вътрешна правна рамка с цел регламентиране на определени процеси и/или осигуряване спазването на съществуващи нормативни изисквания в областта като:

- извършване на оценка на въздействието на прилаганите законови и подзаконовни нормативни актове по време на пандемията от COVID-19;
- осигуряване на стандартизирано качество на оказваната медицинска помощ и защитата на правата на пациентите, хоспитализирани в клиниките и отделенията по анестезиология и интензивно лечение в лечебните заведения за болнична помощ;
- нормативно регламентиране на задължението за създаване на Национален пандемичен комитет, като се определят ясно състава и правомощията, както и задължението за докладване на изпълнението на дейностите;
- утвърждаване на стандартна оперативна процедура за разработване на национални оперативни планове, с ясни изисквания за структурата и съдържанието им;
- нормативно регламентиране на отговорността за изготвяне на регионални планове за готовност и стандартна оперативна процедура за съдържанието и координираното им прилагане;
- утвърждаване на стандартна оперативна процедура за разработване от лечебните заведения за болнична помощ на план за действие в условията на пандемия;
- общи правила и ред за административнонаказателната дейност на РЗИ, в т.ч. въвеждане на специализиран програмен продукт за управление на административнонаказателното производство.

Б) Препоръки, насочени към повишаване на ефективността на мерките в здравеопазването в условия на пандемия, като извършване на:

- анализ на отговорността и натовареността на служителите в РЗИ, вкл. за осигуряване на адекватно заплащане на труда;
- анализ на ефикасността на управлението на здравната система и ефективността на дейностите, свързани със здравното обслужване на населението в отговор на пандемията от COVID-19;
- анализ на разходите на предоставените субсидии през периода на пандемията от COVID-19 на лечебните заведения за болнична помощ, съгласно сключени едногодишни договори с МЗ.

Секторно направление: Електронно управление, Дигитализация и цифрова трансформация

5

Одит: „Оптимизиране на организацията на регистрите на държавната администрация“ за периода от 01.01.2019 г. до 31.12.2022 г.**Одитирана организация:** Министерство на електронното управление (МЕУ).**Основен одитен въпрос:** Ефективно и ефикасно ли се изпълнява регистровата реформа на държавната администрация?**Заключения от одита**в област на изследване: Организация за управление на процеса по оптимизиране

За осъществяване на политиката за електронно управление, в т.ч. и за реализацията на регистровата реформа, законово е регламентиран органът за ръководство и управление, както и неговите правомощия. За осигуряване на по-голяма оперативна самостоятелност и ефективност на дейностите е създадено Министерство на електронното управление, като министърът на електронното управление поема функциите, отговорностите и правомощията на председателя на закритата Държавна агенция „Електронно управление“. Предприети са своевременни действия за създаване на организация за управление на процеса по оптимизиране на регистрите на държавната администрация, чрез утвърдени правила и процедури за уреждане на задълженията и отговорностите, както и за отчитане на стратегическите документи.

Стратегията за електронно управление и Концепцията за регистрова реформа са актуализирани с период на действие до 2025 г., но не е актуализирана Пътната карта, която е с период на действие до 2023 г. От нормативно предвидените шест регистри се водят и поддържат само три – регистър на проектите, регистър на информационните ресурси и регистър на софтуерни системи.

От отговорния орган не са предприети достатъчно действия, поради което има забавяне в следните процеси:

- въвеждането на правила и стратегии по области на политики, като за предвидените 23 области са налични само 4 секторни стратегии за развитие на електронното управление;
- осигуряване функционирането на предвидения координационен механизъм, в рамките на Съвета за електронно управление, обхващащ представители на всички органи за въвеждане и развитие на електронното управление;
- изпълнението на нормативните изисквания за изграждане, водене и поддържане на предвидените регистри за оперативна съвместимост в Закона за електронното управление;
- осигуряването на публичност и прозрачност на обществото за напредъка по оптимизация на регистрите в държавната администрация;

- представянето от отговорния орган в Министерския съвет на ежегодни отчети за осъществения контрол.

Област на изследване: Изпълнение на Концепцията за регистрова реформа

Стартирането и изпълнението на първи и втори етап от Концепцията за регистрова реформа към Актуализираната Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г. е ненавременен поради политическата нестабилност и паралелно протичащи структурни промени. Изпълнението на мерките, свързани с нормативни промени е забавено поради необходимост от координационни действия на администрациите и липсата на функциониращ Съвет за електронно управление, който да подпомогне процеса.

От отговорните институции са предприети действия за изпълнението на 103-те индикативни мерки, включени в Концепцията за регистровата реформа, в резултат на което до края на одитирания период е постигнат напредък, като са изпълнени 41 от тях. Необходими са по-активни действия и допълнителни усилия от МЕУ към институциите с отговорност за изпълнението на мерките.

При отчитане изпълнението на Концепцията за регистровата реформа липсва информация за планирания и изразходвания публичен финансов ресурс и не са използвани възможностите на информационна система за извършване на предварителен, текущ и последващ контрол и публичност на резултатите.

От МЕУ са предприети действия за допълнение и изменение в Закона за електронно управление, отнасящи се за реализацията на регистровата реформа. При спазване на принципите на регистровата реформа и с темповете на изпълнение се очаква в края на 2025 г. да се изпълни целта на Концепцията за регистрова реформа и да се постигне оптимизиране на организацията на регистрите на държавната администрация. Необходимо е да се предприемат действия за осигуряване на ефективна координация между институциите на държавно и местно равнище и за изграждане и развитие на електронното управление на секторно ниво. Това ще осигури устойчивост на резултатите от регистровата реформа за оптимизиране на организацията на регистрите на държавната администрация.

Към министъра на електронното управление са адресирани 9 препоръки.

А) Препоръки, насочени към създаването на необходимите условия за осигуряване спазването на нормативните изисквания от специфичната правна рамка:

- разработване и приемане на правила по областите на политики, регламентирани в Закона за електронното управление; разработване и представяне за одобрение на стратегиите по области на политики;
- конкретизиране на отговорностите във връзка с изграждане, водене и поддържане на всеки от регистрите по Закона за електронното управление;

- определяне на отговорно длъжностно лице за публикуване на актуална ежемесечна информация за дейността на МЕУ, в съответствие с изискванията на Закона за електронното управление;
- създаване на организация и определянето на отговорни длъжностни лица във връзка с осъществяване на контрол по изпълнението на Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги, както и изготвяне на отчет за осъществения контрол.

Б) Препоръки за подобряване на организационните предпоставки за повишаване на ефективността и ефикасността на изпълнението на регистровата реформа:

- актуализиране на Пътната карта за изпълнение на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България;
- осигуряване на публичност и прозрачност на докладите и информацията за напредъка на регистровата реформа;
- възстановяване на Съвета за електронно управление, като координационен механизъм, предвиден в Стратегията за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г. и създаване на необходимата организация за ефективното му функциониране.

Обобщени изводи от одитите на изпълнението:

При извършените 5 одита, с приети одитни доклади от Сметната палата през 2024 г., са констатирани несъответствия с изискванията на специфичната правна рамка, относима към мерките и дейностите, обект на одит, както и пропуски в организацията за управление на одитираните процеси и дейности, които са довели до недостатъчно ефективно и/или ефикасно изпълнение на дейността.

С изпълнението на препоръките от петте одита се цели:

- осигуряване на условия за повишаване на ефективността от изпълнение на политиките и програмите, което да доведе до подобряване на ключовите резултати;
- повишаване на ефективността на процесите, които са заложили при изпълнението на програмите и мерките;
- осигуряване на по-ефективен мониторинг на изпълнението на целите на съответните политики и програми, подобряване на механизмите за инспектиране и на аналитичната дейност относно резултатите от програмите;
- спазване на изискванията на специфичното законодателство и, където е необходимо, подобряване на регулаторната рамка;
- осигуряване на подкрепа на реформата за електронното управление на публичните дейности.

Сметната палата планира и извършва проверки по изпълнението на препоръките.

Публичност на резултатите от одитите за изпълнение през 2024 г.

3.6 Специфични одити през 2024 г.

Специфични одити са одитите, извършвани при условията и по реда на специален закон, като същите могат да бъдат комбинирани одити, съчетаващи подходите за извършване на финансов одит, одит за съответствие и одит на изпълнението.

В тази категория попадат одитите, които са задължителни по Закона за Сметната палата (становища по бюджети и бюджетните разходи на БНБ), Закона за политическите партии и Изборния кодекс, както и на търговските дружества.

Одитни доклади

През 2024 г. с решения на Сметната палата са приети 10 одитни доклади за извършени специфични одити. В резултат на извършените одити на ръководството на одитираните организации са дадени конструктивни препоръки, насочени към преодоляване на причините, довели до констатираните несъответствия и към подобряване на одитираните дейности и процеси.

Обобщения на резултатите от приключилите през 2024 година специфични одити са представени в тази секция.

Одити на отчети за изпълнението на бюджети и бюджетни разходи

Одит на отчета за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2023 г.

Одитирана организация: Министерство на финансите

Област на изследване: изготвянето, структурата, съдържанието и представянето на отчета за изпълнение на ДБ на РБ за 2023 г. и мониторинг на процесите, относими към изпълнението на бюджета.

Заклучение от одита:

Изготвеният и представен в Сметната палата отчет е в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси, действащите вътрешни актове и дадените от министъра на финансите указания.

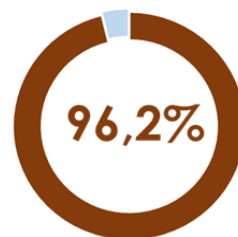
Установено е превишение на отчетените суми по показателя Максимален размер на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети спрямо уточнения план към 31.12.2023 г. от шест първостепенни разпоредители с бюджет (ПРБ) и по показателя Максимален размер на новите задължения за разходи от един ПРБ, с което не е спазено изискването на чл. 88 от ЗПФ и е нарушена бюджетната дисциплина.

Не е установено превишение на извършените разходи за персонал спрямо уточнения план с изключение на един ПРБ, от който не е спазена разпоредбата на чл. 77 от ЗДБРБ за 2023 г.

Изпълнение на разчетените със ЗДБРБ за 2023 г. приходи, помощи и дарения, основно поради неизпълнение на данъчните приходи

Изпълнение на отразените разходи, бюджетни взаимоотношения (нето) и вноса в общия бюджет на Европейския съюз

Операциите в частта на финансирането (нето) са в размер на 5 268,6 млн. лв., в т. ч. външно финансиране (нето) в размер на 4 630,9 млн. лв., вътрешно финансиране (нето) -637,5 млн. лв. и приватизация в размер на 0,2 млн. лв.

Бюджетно салдо по ДБ на РБ за 2023 г.

-5 268,6
млн. лв.

747,4 млн. лв.
от приетото със
ЗДБРБ за 2023 г.

Консолидирана
фискална програма
дефицит

-5 618,1
млн. лв.

Отчетени повече спрямо
предишната година

приходи,
помощи и
дарения

разходи и
вноска за
бюджета на ЕС

Общ извод: Състоянието на системите за финансово управление и контрол в изследваната област е добро, функционират ефективни контролни механизми и процедури за текущо наблюдение на съставянето, изпълнението и отчитането на държавния бюджет.

2

Одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г.**Одитирана организация:** Национален осигурителен институт**Област на изследване:** изготвянето, утвърждаването и представянето на отчета за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г.**Заключение от одита:**

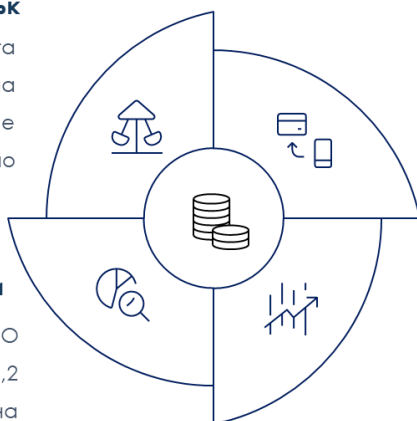
Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2023 г. е изготвен, утвърден и представен в Сметната палата и в Народното събрание при спазване на законовите процедури и срокове. Структурата и съдържанието на отчета отговарят на Закона за бюджета на ДОО за 2023 г.

Бюджетен излишък

В отчета за изпълнението на бюджета на ДОО е отчетен излишък в размер на 15 972,7 хил. лв., като за 2023 г. не е планиран дефицит (излишък) по бюджета на ДОО.

Общи разходи

Общите разходи по бюджета на ДОО са по-малко спрямо планираните с 1,2 на сто, което се дължи основно на направените по-малко разходи за пенсии, за социални помощи и обезщетения и за програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта.

Трансфери, разходи и предоставени трансфери

Посочените в отчета получени трансфери, разходи и предоставени трансфери, непредвидени в Закона за бюджета на ДОО за 2023 г., са в съответствие с действащото законодателство.

Осигурителни приходи

Осигурителните приходи по бюджета на ДОО за 2023 г. са с 1,1 на сто повече от планираните, което се дължи основно на преизпълнение на приходите от осигурителни вноски от работодатели и осигурени лица.

Общ извод: Въведените с вътрешните правила контроли са ефективни и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

3

Одит на отчета за изпълнението на бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2023 г.

Одитирана организация: Национална здравноосигурителна каса

Област на изследване: изготвянето, одобряването, структурирането и съдържанието на отчета и отчитане изпълнението на бюджета на НЗОК за 2023 г.

Заключение от одита:

Отчетът за изпълнението на бюджета на НЗОК за 2023 г. съответства на структурата, показателите и изискванията на Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2023 г. Отчетените приходи, разходи и трансфери съответстват на нормативно определените.

Общ извод: През одитирания период състоянието на системите за финансово управление и контрол в изследваната област е добро.

4

Одит на бюджетните разходи на Българска народна банка и тяхното управление за периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г.

Одитирана организация: Българска народна банка

Области на изследване: 1) управление на процесите по планиране, извършване и отчитане на бюджетните разходи на БНБ и 2) управление на процеса по възлагане на обществените поръчки.

Заключение от одита:

В областите на изследване е установено съответствие във всички съществени аспекти.

Планирането на бюджетните разходи и приемането на бюджета на БНБ за 2023 г. е извършено в съответствие с изискванията на чл. 48, ал. 1 и чл. 50 от Закона за БНБ и Вътрешните правила за изготвяне, изпълнение и отчитане на бюджета на БНБ.

Корекциите в стойността на разходните показатели по бюджета на БНБ за 2023 г., както и преразпределенията на средства в рамките на стойностните лимити на определени разходи, са извършени при спазване на регламентирания в банката ред.

Общата стойност на отчетените разходи по бюджета на БНБ за 2023 г. възлиза на 147 009 хил. лв. (в т.ч. 132 817 хил. лв. разходи за издръжка и 14 192 хил. лв. инвестиционни разходи), което представлява изпълнение от 40,48 на сто на приетия от Управителния съвет (УС) бюджет за годината. Неизразходваните средства по бюджета са в общ размер на 216 187 хил. лв., като основните причини за това са свързани с промяната на планираната дата за въвеждане на еврото, като национална валута – от 1 януари 2024 г. на 1 януари 2025 г., в резултат на което редица разходи са отложени за следващ отчетен период.

Бюджетните разходи на БНБ са извършени в рамките на утвърдените стойностни лимити на отделните разходни показатели, утвърдени от УС на БНБ и заложи в бюджета на банката за 2023 г. Проверените разходи са документално обосновани и са извършени в съответствие с приложимите нормативни изисквания, вътрешни правила и сключени договори.

Управлението на процеса по възлагане на обществени поръчки през одитирания период е в съответствие с нормативните изисквания.

Общ извод: Вътрешният контрол е постигнал целите си, контролните процедури са ефективни и са прилагани последователно през одитирания период съобразно регламентирания ред.

Одит на „Българска банка за развитие“ ЕАД

Одитирана организация: Българска банка за развитие ЕАД

Обект на одита: създадените условия за ефективно изпълнение на дейността на Българската банка за развитие (ББР) ЕАД и изпълнението на дейностите по предоставяне на финансиране за подкрепа на българската икономика, с фокус върху насърчаване на малки и средни предприятия (МСП), финансиране на големи предприятия и формиране на големи експозиции.

Заключение от одита: Дейността на ББР ЕАД през одитирания период би могла да бъде по-ефективна, за да изпълни основната си функция - подкрепа на българската икономика. Наблюдавани са добри практики, но съществуват и области, в които е възможно допълнително усъвършенстване.

Липса на утвърдени вътрешни правила за разработване на Стратегията за дейността на Банката

В процеса на стратегическо планиране са установени области за развитие, свързани основно с липсата на утвърдени вътрешни правила (или друг акт), регламентиращи организацията, реда и начина на разработване на Стратегията за дейността на Банката. Наблюдава се и ограничена интеграция на ББР ЕАД в процеса на формиране на държавните икономически политики, както и непълно прилагане на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор при изпълнението на насърчителната дейност.

Липсата на конкретни индикатори за измерване на стратегическите цели, както и на ясно определени приоритетни проекти и/или сектори на икономиката, затруднява проследяването на резултатите и създава предизвикателства при оценката на ефективността на използваните ресурси.

Липса на прозрачна и състезателна процедура, приложима при подбор и номиниране на кандидатите за членове на Надзорния съвет и на УС

В Закона за ББР или в поднормативен акт не е предвидена публична и конкурсна процедура за подбор и номиниране на кандидати за членове на Надзорния съвет (НС) и на Управителния съвет (УС). Това представлява възможност за усъвършенстване с оглед по-голямо съответствие с добрите корпоративни практики и препоръките на Европейския банков орган (ЕБО) и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).

През одитирания период са извършени промени в съставите на НС и УС. Не са установени достатъчно документиращи мотиви, свързани с постигнати резултати и изпълнени цели, или с подобряване на дейността на Банката и финансовото ѝ състояние. Подобни практики създават предпоставки за по-ограничена прозрачност и ефективност на управлението.

Недостатъчно ефективна вътрешна организация по установяване, управление и предотвратяване на конфликт на интереси

Вътрешната организация на ББР ЕАД по установяване, управление и предотвратяване на конфликт на интереси през одитирания период показва потенциал за усъвършенстване с цел минимизиране на рисковете.

Установени са случаи, при които членове на УС, заемащи висши публични длъжности по смисъла на ЗПКОНПИ (отм.), са участвали в гласувания по въпроси, свързани със собствени възнаграждения за участие в управителни органи на дъщерни дружества на Банката. В тези случаи не са подадени декларации за наличие на конфликт на интереси, което е в несъответствие с действащите към момента на събитията разпоредби на закона и вътрешните правила на Банката.

Неизпълнени финансови цели за 2020 г. и 2021 г

През одитирания период определянето на възнагражденията на ръководните органи на Банката не е обвързано с постигането на резултати при изпълнение на целите на Банката и/или определени качествени и измерими количествени критерии.

Финансовите цели на ББР за 2020 г. и 2021 г. (на консолидирано ниво), посочени в стратегията за дейността на Банката за съответния период, не са изпълнени в достатъчна степен. Негативните тенденции в изменението на някои ключови показатели, характеризиращи дейността на Банката, са следствие от кумулативното въздействие на различни фактори и причини, които са както външни (пандемията от Covid-19, т.е. независещи пряко от Банката), така и вътрешно организационни, включващи решения и действия на ръководството и на едноличния собственик на капитала.

През по-голямата част от одитирания период в Банката не е въведена процедура за сегментация на клиентите, която да осигури правилното им категоризиране на микро, малки, средни предприятия, респективно да определи критериите за голямо предприятие (големи корпоративни клиенти).

За одитирания период в Стратегията за необслужваните експозиции няма разписани специфични показатели за измерване на изпълнението на определените цели, което е в несъответствие с Насоките на ЕБО и затруднява ръководния орган при предприемането на действия и вземането на ефективни и своевременни решения за постигане на основната цел за намаляване на нивата на необслужваните експозиции. През 2021 г. делът на необслужваните експозиции в ББР ЕАД нараства, с което не се постига тяхното редуциране и максимално равнище на възстановяване - основна цел, заложена в Стратегията за необслужваните експозиции в ББР.

Препоръки, дадени на министъра на иновациите и растежа, УС и НС на ББР ЕАД

- регламентиране на процедура за подбор и номиниране на кандидатите за членове на УС и на НС на Банката;
- оценка/атестиране на работата на членовете на НС, вкл. във връзка с освобождаването им;
- регламентиране на условия и ред за осъществяване на процеса по стратегическо планиране, разработване и отчитане на Стратегията за дейността на ББР ЕАД;
- създаване на единна база данни за проследяване на необслужваните експозиции;
- утвърждаване на маркетингова и комуникационна политика/ стратегия, с цел повишаване осведомеността сред МСП относно възможностите за финансиране.
- анализ на ефекта върху дейността на Банката и изпълнението на нейните цели от въведеното през 2021 г. ограничение в Устава на ББР ЕАД относно максималния размер на новите експозиции към един клиент или група свързани клиенти, и при необходимост предложение за алтернативни защитни механизми, които да не допускат отклоняване на Банката от един от основните ѝ приоритети, а именно да подпомага и подкрепя устойчивото развитие на МСП.

6

Одит на „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2022 г.

Одитирана организация: Национална електрическа компания ЕАД

Области на изследване: „Управление на НЕК ЕАД“; „Бизнес планиране и финансово състояние на НЕК ЕАД“; „Управление на недвижимите имоти на НЕК ЕАД“ и „Планиране, възлагане на обществени поръчки и изпълнение на сключените договори от НЕК ЕАД“.

Заключение от одита

В област „**Управление на НЕК ЕАД**“ е установено частично несъответствие с правната рамка, вътрешните актове и договорите, а именно:

- несвоевременно актуализиране на устава на дружеството в съответствие с разпоредбите на Закона за публичните предприятия и на правилника за неговото прилагане;
- изпращане с няколкодневно закъснение на едноличния собственик на капитала на 7 протокола от заседания на Съвета на директорите (СД);
- включена клауза в сключените през одитирания период договори за възлагане на управлението, с която се допуска непарична гаранция за управление, в несъответствие с разпоредбите на Правилника за прилагане на Закона за публичните предприятия и внесена гаранция за добро управление във форма, която е в несъответствие с нормативно регламентираната; липса на утвърден ред за определяне на възнагражденията на СД;
- финансовите отчети не са публикувани своевременно на интернет страницата на дружеството.

За област „Бизнес планиране и финансово състояние на НЕК ЕАД“ е установено, че организацията, условията и редът за осъществяване на процеса по стратегическо планиране и разработване на бизнес програмата на НЕК ЕАД, не са регламентирани с вътрешни правила (или друг акт) и не са осигурени достатъчни условия за еднозначно, последователно и проследимо изпълнение на съответните етапи по изготвянето ѝ. Определени нефинансови цели в действащите бизнес програми, свързани например с развитието на пазарните позиции на дружеството, с управлението на човешките ресурси, с надграждането на информационните системи и технологии, и др., не са обвързани с конкретни показатели (индикатори) за измерване на изпълнението.

Не са извършени в пълен обем планираните разходи за инвестиционни и ремонтни дейности.

Налице са съществени проблеми (рискове), в т.ч.:

- нарушена ликвидност и отрицателен оборотен капитал;
- натрупани значителни по размер задължения към БЕХ ЕАД (над 2 млрд. лв.), които предвид ликвидните затруднения на дружеството, са обект на периодично разсрочване;
- съществена несигурност относно бъдещото третиране на капитализираните разходи за изграждане на АЕЦ „Белене“, чиято стойност надхвърля 2,5 млрд. лв.;
- некомпенсирани разходи на НЕК ЕАД за предходни регулаторни периоди, свързани с дейността по обществена доставка на електрическа енергия;
- продължаващо действие (до средата на 2026 г.) на договора за задължително изкупуване на електроенергия от ТЕЦ „Марица Изток 1“, като от 01.07.2025 г. закупените количества следва да се реализират на свободния пазар;
- неприключили ремонтни дейности на най-голямата производствена мощност на НЕК ЕАД (ПАВЕЦ „Чаира“), за чието завършване, по предварителни оценки, ще са необходими значителни по размер финансови средства и др.

В област „Управление на недвижимите имоти на НЕК ЕАД“ са установени несъответствия в някои съществени аспекти на дейността:

- не е разработен документ, с който да са определени приоритетите, целите и мерките, които ще бъдат предприети в дългосрочен план по отношение на дейностите по управление и разпореждане с недвижимите имоти, собственост на дружеството, в т.ч. неизползваните имоти, които генерират значителни разходи.
- не е създаден регистър на недвижимите имоти, стопанисвани и управлявани от Централно управление и предприятията към НЕК ЕАД.

При отдаването под наем на имоти и при сключването на договори за наем са установени несъответствия с правната рамка по отношение на:

- предвидени условия за провеждането на търговете;
- плащанията на депозити за участие в търгове; осъществяването на предварителен контрол за законосъобразност;
- несъгласуване от всички отговорни длъжностни лица на осемнадесет договора за наем;

- неспазване на системата за двоен подпис при четиринадесет договора за наем; сключване на пет договора за срок, надвишаващ определения от СД и др.

За област „Планиране, възлагане на обществени поръчки и изпълнение на сключените договори“ е установено несъответствие с правната рамка и договорите по повече от един съществен аспект на одитираната дейност, както следва:

При планирането на обществени поръчки не е изисквана информация от всички основни структурни звена за включването им в план-графика за съответната година, съответно не е представяна или е представяна такава след определения срок.

При процедурите на пряко договаряне е установено: приложена документация към поканата без да е одобрена с решението за откриване на процедурата; непосочване в поканите на две поръчки на размера на предвидената гаранция; несъставяне на протоколи от комисии при три поръчки; неизпращане на всички участници на протокол с установените липси на информацията при една поръчка; утвърждаване на докладите за резултатите от работата на комисията след срока при три поръчки; сключване на три договора след регламентирания срок.

При една открита процедура е установено: непосочване на изискуема информация в обявлението, с което се оповестява откриването на процедурата; непосочване на допълнителни изисквания, касаещи защита на лични данни в техническата спецификация; утвърждаване на доклада от работата на комисията след законоустановения срок. Декларациите на членовете на комисията не са прикачени в Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП) в несъответствие с приетите вътрешни правила.

При провеждането на две публични състезания е установено: поставени критерии за подбор в нарушение на чл. 2, ал. 2 от Закона за обществените поръчки (ЗОП); неиздаване на решение за определяне на изпълнител или за прекратяване на процедурата в срока по чл. 181, ал. 6 от ЗОП; определяне на срок за получаване на оферти в несъответствие с чл. 32, ал. 3 от ЗОП; техническото предложение на участника, част от подадената оферта, е проверено за съответствие с предварително обявените условия в нарушение на чл. 56, ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗОП (ППЗОП); неприкачени декларации в ЦАИС ЕОП в несъответствие с вътрешните правила.

При възлаганията по чл. 20, ал. 3 от ЗОП са установени следните несъответствия: при три възлагания са поставени ограничителни условия в нарушение на чл. 2, ал. 2 от ЗОП; при една поръчка не е изпратено обявление за възлагане съгласно чл. 194, ал. 4 от ЗОП; при две поръчки договорите са сключени след изтичане на 30-дневния срок в несъответствие с чл. 194, ал. 1 от ЗОП; неправомерно съчетаване на правилата, приложими при възлагане по реда на чл. 191 от ЗОП и при процедури на договаряне при една поръчка; нарушаване на принципите за публичност и прозрачност с непубликуване на изискуемата информация в профила на купувача по една поръчка в нарушение на чл. 19а, ал. 4 от ППЗОП.

Системите за финансово управление и контрол в изследваните области не функционират в съответствие с правната рамка, контролните дейности не са прилагани постоянно и/или са недостатъчни по съдържание и не са ефективни, поради което са довели до установените при одита несъответствия с правната рамка.

Препоръки, дадени на министъра на енергетиката, СД на БЕХ ЕАД и СД на НЕК ЕАД

- министъра на енергетиката да инициира действия за издаване на актовете на Министерския съвет в съответствие с изискванията на § 31, ал. 2 и ал. 3 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за водите.
- Съветът на директорите на БЕХ ЕАД следва да утвърди правила или друг документ, регламентиращ възнагражденията и гаранциите по договори за управление на членовете на СД на НЕК ЕАД, както и да приеме дългосрочна стратегия за управление на задлъжнялостта на дружеството.
- Съветът на директорите на НЕК ЕАД следва да регламентира условията, редът и начинът за осъществяване на дейностите по: бизнес планиране, разработване и отчитане на изпълнението на бизнес програмата на дружеството; прогнозиране на обществените поръчки и начина на документиране на предварителен контрол за законосъобразност, и за изразяване на мнение за извършване/неизвършване на плащане по сключени договори по ЗОП в дружеството.
- да се определят в дългосрочен план приоритетите, целите и мерките във връзка с управлението и разпореждането с недвижими имоти, да се създаде регистър на имотите на дружеството, както и да се синхронизират текстовете от действащите правила, които имат отношение към съгласувателната процедура при сключване на договорите за наем от предприятията на НЕК ЕАД.

Одит на финансовата дейност и управлението на предоставеното имущество на политическите партии за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2022 г.

Одитирани организации: политически партии

Области на изследване: организацията на финансовата дейност на политическите партии; формирането на приходи и извършването на разходи; управлението на имуществото, предоставено от държавата и/или общините; създаването и поддържането на публичен регистър; финансиране на предизборната кампания – декларирани приходи и извършени разходи от политическите партии, участници в частични избори за кметове на общини и кметове на кметства, проведени през 2022 г.

Заключение от одита

Годишните финансови отчети (ГФО) за 2022 г. на политическите партии със съответните приложения към тях, са представени в Сметната палата в законоустановения срок и съдържат изискуемите съгласно Закона за счетоводството (ЗСч) и приложимите счетоводни стандарти съставни части. Формата, структурата и начинът на представяне на ГФО са в съответствие с изискванията на чл. 34 от Закона за политическите партии (ЗПП). От одитираните партии са спазени изискванията на ЗСч при организацията на счетоводните им системи.

Формирането на приходи и извършването на разходи от политическите партии е в съответствие с изискванията на правната рамка, с изключение на констатирани несъответствия по повече от един съществен аспект от дейността, както следва:

- От една партия, част от приходите от държавна субсидия не са отразени в ГФО на партията за 2022 г.
- За финансиране на дейността на една партия са ползвани заемни средства от физическо лице, които са извън регламентираните в ЗПП източници на финансиране.
- От една партия, в декларацията по чл. 34, ал. 4 от ЗПП, не са включени всички физически лица, направили дарения.
- Една партия е извършила разход за лихви, по ползван и погасен паричен заем от физическо лице, който не може да се приеме, като присъщ за дейността на партията.
- От една партия, към м. октомври 2023 г., не са възстановени средства от надвзета държавна субсидия² в размер на 10 450 лв.

² В изпълнение на § 5, ал. 1 и ал. 2 от Преходните и заключителните разпоредби (ПЗР) на Закона за изменение на ЗПП (обн., ДВ, бр. 50 от 25.06.2019 г., в сила от 25.06.2019 г.), от Министерство на финансите е преизчислен размерът на годишната държавна субсидия, отпусната на политическите партии и коалиции за периода от 26.05.2016 г. до влизането в сила на закона. На основание § 5, ал.ал. 5, 6 и 7 от ПЗР на горецитирания закон (обн., ДВ, бр. 50 от 2019 г., изм., ДВ, бр. 28 от 2020 г. в сила от 13.03.2020 г., ДВ, бр. 104 от 2020 г., в сила от 1.01.2021 г.), средствата следва да се възстановят до 31.01.2021 г., а след тази дата, се събират от Националната агенция за приходите.

Дейността по управление на имуществото, предоставено от държавата и/или общините е осъществявана в съответствие с правната рамка и договорите, с изключение на констатирани несъответствия по съществен аспект от дейността, а именно:

- Към края на одитирания период четири партии ползват предоставени от държавата и/или общините помещения за осъществяване на тяхната дейност, без партиите да отговарят на нормативните изисквания.

По отношение на поддържане и актуализиране на информацията в публичния регистър на политическите партии е констатирано съответствие с изискванията на правната рамка, с изключение на една, от която не са публикувани две декларации за произход на дарени средства, в размер над една минимална работна заплата.

Одит за съответствие на декларираните приходи и извършените разходи във връзка с предизборната кампания на участниците в изборите за народни представители за Народно събрание, проведени на 02.04.2023 г.

Одитирани организации: политически партии, коалиции от партии и инициативни комитети

Област на изследване: финансирането на предизборната кампания на участниците в изборите.

Заключение от одита:

От всички одитирани участници е спазен

сроктът, регламентиран в ИК, за представяне пред Сметната палата на отчет за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборната кампания. Към отчетите са приложени извлеченията от банковите сметки за обслужване на предизборната кампания на всеки участник, както и декларации за произход на дарени и предоставени средства от физически лица.

От отделни участници в изборите са нарушени законовите изисквания за представяне в хода на предизборната кампания пред Сметната палата на информацията, за възникнали факти и обстоятелства, за публикуване в единния публичен регистър:

- Една партия и една коалиция от партии не са предоставили изискуемата информация относно 3 дарения, включваща имената на дарителите, вида, целта и размера на направените дарения, а от една партия и една коалиция от партии информацията относно общо 23 дарения е изпратена със закъснение.
- Една коалиция от партии не е представила една декларация на дарител за произход на дарените средства на стойност над една минимална работна заплата, а една партия и една коалиция от партии са представили общо 21 декларации със закъснение.
- Една партия и две коалиции от партии не са предоставили изискуемата информация относно общо 17 финансираня със средства на кандидати, включваща имената на кандидатите и размера на предоставените от тях средства, а от три партии и две коалиции от партии информацията относно общо 20 финансираня е изпратена със закъснение.

- Една партия и две коалиции от партии не са представили общо 16 декларации на кандидати за произход на предоставените от тях средства на стойност над една минимална работна заплата, а три партии и една коалиция от партии са представили общо 9 декларации със закъснение.
- Една политическа партия не е предоставила изискуемата информация относно наименованието на една рекламна агенция, с която е работила във връзка с предизборната кампания, а от две партии и една коалиция от партии информацията за наименованията на общо 3 рекламни агенции е изпратена със закъснение.

Спазени са законовите изисквания за набиране на приходи за предизборните кампании от всички одитирани участници.

От две партии и три коалиции от партии са набирани средства за финансиране на предизборната кампания и след приключването ѝ.

Установени са неотчетени разходи, в т.ч. поети задължения за получени стоки/услуги за предизборната кампания, от една партия и три коалиции от партии в общ размер на 13 718 лв. и неотчетени приходи от три партии и четири коалиции от партии в общ размер на 42 866 лв.

Към датата на извършване на одита, една партия и четири коалиции от партии имат неразплатени задължения към доставчици на стоки и услуги в общ размер на 11 656 лв.

Изискването за финансирането на приходите и разходите, свързани с предизборната кампания, в размер над 1 000 лв., да се извършва по банков път, е спазено от всички одитирани участници, с изключение на една партия и една коалиция.

Одитираните участници в изборите са спазили законовото изискване за общия размер на финансирането на предизборната кампания.

9

Одит за съответствие на декларираните приходи и извършените разходи във връзка с предизборната кампания за изборите за общински съветници и кметове, проведени през 2023 г. – политически партии и коалиции от партии

Одитирани организации: политически партии и коалиции от партии

Област на изследване: финансирането на предизборната кампания на участниците в изборите.

Заключение от одита:

От всички одитирани политически партии и коалиции от партии е спазен срокът, за представяне пред Сметната палата на отчет за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборната кампания. Към отчетите са приложени извлеченията от банковите сметки за обслужване на предизборната кампания на всеки участник, както и декларации за произход на дарени и предоставени средства от физически лица.

От отделни участници в изборите са нарушени законовите изисквания за представяне в хода на предизборната кампания пред Сметната палата на информацията, за възникнали факти и обстоятелства, за публикуване в единния публичен регистър:

- Две партии и две коалиции от партии не са предоставили изискуемата информация относно 14 дарения, включваща имената на дарителите, вида, целта и размера на направените дарения, а от четири партии и две коалиции от партии информацията относно общо 22 дарения е изпратена със закъснение.
- Една партия и две коалиции от партии не са представили общо 5 декларации на дарител за произход на дарените средства на стойност над една минимална работна заплата, а две партии и една коалиция от партии са представили общо 15 декларации със закъснение.
- Четири партии и две коалиции от партии не са предоставили изискуемата информация относно общо 28 финансираня със средства на кандидати, включваща имената на кандидатите и размера на предоставените от тях средства, а от пет партии и три коалиции от партии информацията относно общо 45 финансираня е изпратена със закъснение.
- Две партии и три коалиции от партии не са представили общо 9 декларации на кандидати за произход на предоставените от тях средства на стойност над една минимална работна заплата, а пет партии и две коалиция от партии са представили общо 16 декларации със закъснение.
- Една политическа партия и една коалиция от партии не са предоставили изискуемата информация относно наименованията на общо три рекламни агенции, с които са работили във връзка с предизборната кампания, а от една партия информацията за наименованието на една рекламна агенция е изпратена със закъснение.

Спазени са законовите изисквания за набиране на приходи за предизборните кампании от всички одитирани участници.

От една партия и една коалиция от партии са набирани средства за финансиране на предизборната кампания и след приключването ѝ.

Установени са неотчетени разходи, в т.ч. поети задължения за получени стоки/услуги за предизборната кампания, от осем партии и една коалиция от партии, в общ размер на 9 078 лв., и неотчетени приходи от осемнадесет партии и пет коалиции от партии, в общ размер на 65 125 лв.

Одитираните участници в изборите са спазили законовото изискване за общия размер на финансирането на предизборната кампания.

10

Одит за съответствие на декларираните приходи и извършените разходи във връзка с предизборната кампания за изборите за общински съветници и кметове, проведени през 2023 г. – местни коалиции от партии и инициативни комитети

Одитирани организации: местни коалиции от партии и инициативни комитети

Област на изследване: финансирането на предизборната кампания на участниците в изборите.

Заклучение от одита:

Законоустановеният срок за представяне на отчетите за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборната кампания е спазен от одитираните участници, с изключение на един инициативен комитет.

Изискванията на Изборния кодекс за изпращане в Сметната палата по време на предизборната кампания на информация за публикуване в единния публичен регистър, не са спазени от 51 от одитираните участници, в т.ч. 22 инициативни комитета и 29 местни коалиции.

Общият установен размер на финансиране на предизборните кампании за всички одитирани участници възлиза на 4 252 649 лв., в т.ч. 737 282 лв. (17 на сто) е общият размер на финансиране на одитираните инициативни комитети и 3 515 376 лв. (83 на сто) - на одитираните местни коалиции.

Източниците на финансиране на предизборните кампании на одитираните участници в изборите – местни коалиции и инициативни комитети съответстват на регламентирания в Изборния кодекс.

От одитираните участници в изборите са спазени забраните, свързани с финансирането и подпомагането на предизборните им кампании.

Изискването за финансирането на приходите и разходите, свързани с предизборната кампания, на стойност над 1 000 лв., да се извършва по банков път, е спазено от всички одитирани участници, с изключение на един инициативен комитет и три местни коалиции, извършили общо 12 разхода чрез плащане в брой.

Констатирано е несъответствие между декларираните от одитираните местни коалиции и инициативни комитети приходи и установените при одита, както и между отчетения общ размер на финансиране на предизборната кампания и установения при проверката, съответно с 37 729 лв. и 29 675 лв.

Средствата за финансиране на предизборните кампании на одитираните местни коалиции и инициативни комитети не надхвърлят регламентирания с Изборния кодекс общи размери на финансиране на съответните предизборни кампании, с изключение на един инициативен комитет.

В заключение, според нашите одити изготвянето, структурирането и представянето на отчетите за изпълнението на бюджетите на организациите от обхвата на специфичните одити е в съответствие със законовите им изисквания. Частично несъответствие или недостатъчна ефективност се наблюдават при одитираните търговски дружества.

3.7 Изпълнение на препоръките от одитите на Сметната палата

Един от основните инструменти, предоставени на Сметната палата за подобряване на управлението и отчетността на публичните средства е даването на препоръки. Обстойните одитни анализи и добре обоснованите препоръки за подобрения създават стимули за извършване на промени в публичния сектор, подобряване на ефективността на одитираните организации и позволят предприемане на адекватни корективни действия.

Законът за Сметната палата задължава председателя на Сметната палата да „организира осъществяването на навременен контрол за изпълнението на препоръките“.

Контрол по изпълнението на препоръките

Контролът по изпълнение на препоръките следва добре дефиниран процес.

Препоръки дадени през 2024 г.

Сметната палата дава препоръки в резултат на извършване на одити за съответствие, одити на изпълнението и специфични одити. През 2024 г. от Сметната палата са приети 44 окончателни одитни доклада за такива одити.

Проверки за изпълнението на препоръките

През 2024 г. са извършени 52 проверки за изпълнението на препоръките с цел установяване на съответствието между дадените препоръки, получената информация от ръководителите на одитираните организации и действително предприетите мерки и извършените действия за изпълнението им. Повечето от проверките (44 броя) са извършени за първи път.

Броят на извършените проверки, съответно броят на проверените препоръки зависи от вида и характера на извършените одити, дадените срокове за изпълнение на препоръките, административния капацитет на одитните дирекции. Когато след проверка нашите одитори установят, че предприетите мерки и действия са недостатъчни за отстраняване на установените слабости, те извършват последващи проверки.

През отчетния период, 15% от проверките за проследяване на изпълнението на препоръките са последващи проверки. Отбелязваме, че **в община Димитровград, Сметната палата е извършила проверка за пети път**, а в **община Опан и ДП „Български спортен тотализатор“ за трети път**, поради непредприемане на необходимите мерки за подобряване на управлението от ръководството на одитираните организации.

Осем от извършените самостоятелни проверки проследяват резултатите от изпълнението на препоръките, дадени при извършени хоризонтални одити, в обхвата на които са анализирани и оценени действията на повече от една одитирана организация от публичния сектор.

Уведомления за предприети мерки

Адресатите на препоръките са длъжни да уведомят писмено председателя на Сметната палата за предприетите мерки за изпълнението на дадените с окончателните одитни доклади препоръки. Сроктът за уведомление се определя в съответния одитен доклад.

При извършените за първи път проверки за изпълнението на препоръките през 2024 г. от общо 76 адресата, **от 20% не са постъпили уведомления.**

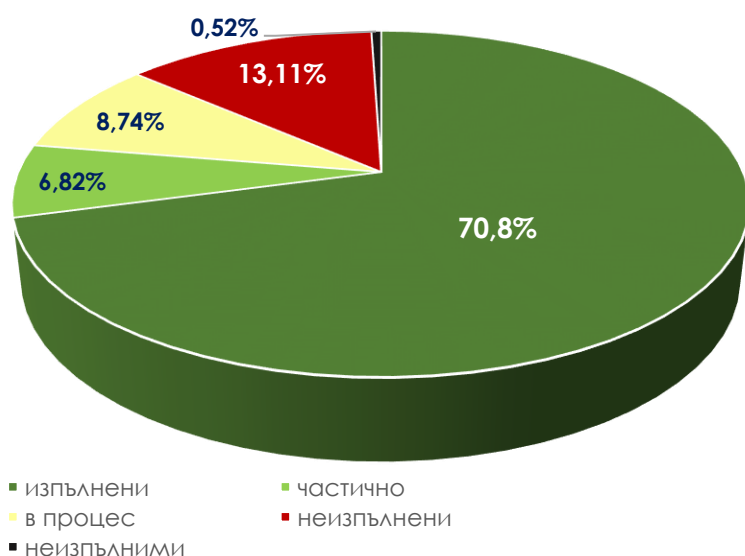
Изпълнение на препоръките

Ние категоризираме степента на изпълнение на препоръките в зависимост от 3 индикатора: 1) налице ли е активно поведение от страна на ръководството на одитираните организации, 2) предприети ли са конкретно предписаните действия от отговорните длъжностни лица и 3) имат ли одиторите доказателства за постигнато подобрене или отстраняване на констатираните при одита проблеми.

	Изпълнени	Частично изпълнени	В процес на изпълнение	Неизпълнени	Неизпълними
Активно поведение от ръководството	●	●	●	✗	
Предприети конкретно предписаните мерки	●	●	●	✗	
Одиторите намират доказателства за подобряване	●	✗			

Бележка: Като неизпълними се категоризират тези препоръки когато е установено, че след даването им са настъпили съществени промени в нормативното регламентиране на функциите и дейностите, обект на одит и/или в организацията на тяхното управление, което води до отпадане на тяхното изпълнение.

През 2024 г. е проверено изпълнението на **497 препоръки и 75 подпрепоръки**, като за всяка подпрепоръка в одитните доклади е направена самостоятелна оценка за степента на изпълнението ѝ. Установено е, че **70,8% (405 бр.) от препоръките са изпълнени**.

Чрез изпълнението на дадените препоръки от одитите за съответствие при финансовото управление се осигурява подобряване на процесите по изпълнение на бюджета, възлагането и изпълнението на обществените поръчки и управлението на собствеността на одитираните организации от публичния сектор. Чрез изпълнението на препоръките, дадени при извършените одити на изпълнението, се цели постигане на ефективно,

ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности.

За препоръките, които са неизпълнени, частично изпълнени или в процес на изпълнение, Сметната палата уведомява Народното събрание, Министерския съвет или съответния общински съвет за предприемане на необходимите действия. В изпълнение на това наше задължение, през 2024 г. докладите от 19 проверки са изпратени съответно на: Народното събрание, Министерския съвет (десет доклада) и Общинските съвети: Дряново, Алфатар, Крушари, Опан, Панагюрище, Роман, Приморско, Стамболово, Червен бряг.

При осъществяваните контроли за изпълнението на препоръките, дадени при извършените одити на Община Червен бряг и на Община Приморско, е установено, че голяма част от проверените

препоръки са отчетени като неизпълнени: от дадените общо 15 препоръки в одита на Община Червен бряг, 11 не са изпълнени (73%), а от дадените общо 16 препоръки в одита на Община Приморско, 10 не са изпълнени (63%). Неизпълнените препоръки се отнасят до актуализирането на подзаконовите нормативни и вътрешните актове, като по този начин следва да се осигури законосъобразност при управлението на публичните средства и общинските дейности.

През 2024 г. са извършени проверки за изпълнението на препоръките, дадени в резултат на извършени одити на Българското национално радио и на „Български пощи“ ЕАД, възложени с решения на Народното събрание от 27 септември 2019 г., от 16 януари 2020 г. и от 20 май 2022 г.

От генералния директор на Българското национално радио не е постъпило уведомление до председателя на Сметната палата за предприетите мерки за изпълнение на дадените препоръки в срока, определен в доклада. При проверката е установено, че от общо дванадесет препоръки, седем препоръки са изпълнени, три препоръки са изпълнени частично, една препоръка е в процес на изпълнение и една препоръка не е изпълнена. Неизпълнената препоръка се отнася до инициране на диалог и съвместни действия с компетентните органи за законодателни промени в Закона за радиото и телевизията.

В резултат на извършения одит на „Български пощи“ ЕАД е дадена една препоръка на министъра на транспорта и съобщенията и осем препоръки на главния изпълнителен директор на „Български пощи“ – ЕАД. От министъра на транспорта и съобщенията не е постъпило уведомление относно изпълнението на дадената препоръка. При проверката е установено, че препоръката, отнасяща се до инициране на законодателни промени за включване на „Български пощи“ ЕАД в обхвата на предприятията в обществен интерес по Закона за счетоводството, не е изпълнена. След определения срок е постъпило уведомление от генералния изпълнителен директор на „Български пощи“ – ЕАД. От дадените препоръки на генералния изпълнителен директор на „Български пощи“ ЕАД, седем са изпълнени, а една препоръка, отнасяща се до приемане на критерии, съобразно които да се приоритизира финансирането на проектите от инвестиционната програма на дружеството, не е изпълнена.

През 2024 г. е осъществен контрол за изпълнението на дадените препоръки при извършени одити на преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 – мерки за подпомагане на земеделски производители; подхода „Водено от общностите местно развитие“; системата на психиатричното обслужване; Облекчаване на административната тежест за бизнеса в областта на туризма; Програмата за морско дело и рибарство 2014 – 2020“; прилагането на програмното бюджетиране.

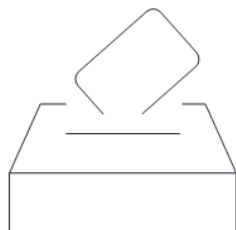
Предприетите действия за изпълнението на препоръките са израз на доверието в институцията и на разбирането на одитираните организации, че изпълнението им ще доведе до подобряване на дейността им. Сметната палата ще продължава да проследява изпълнението на дадените препоръки, които за сега остават без внимание.

3.8 Административнонаказателна дейност

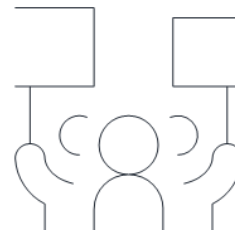
Председателят на Сметната палата е административнонаказващ орган

**Закон за
обществените
поръчки**

Изборен кодекс

**Закон за
политическите
партии**

Съгласно чл. 67, ал. 1 от Закона за Сметната палата, актовете за констатиране на нарушенията се съставят от одиторите, а наказателните постановления се издават от председателя или от оправомощено от него длъжностно лице. Административнонаказателното производство се осъществява по реда на [Закона за административните нарушения и наказания](#) (ЗАНН).

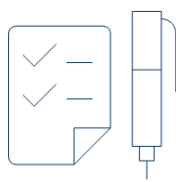
Административнонаказателни производства по Закона за обществените поръчки

През 2024 г. проверките по ЗОП продължават да бъдат значителна част от дейността на Сметната палата. В резултат на приетите одитни доклади през 2024 г.:

**Брой одити, при които са
проверявани обществени
поръчки**

24

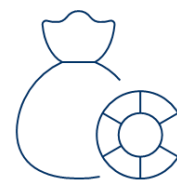
**Брой проверени
процедури по
ЗОП**

142

**Стойност на
поръчките (без ДДС)**

132 428 603 лв.

**Размер на наложените
административни наказания**

177 722 лв.

Установени са **137** административни нарушения на ЗОП. Най-често срещаните причини за това са (съгласно резултатите от извършените проверки):

- поставени условия, които необосновано ограничават или необосновано дават предимство при участие в обществената поръчка;

- нарушения в методиките за оценка на офертите при критерий за възлагане „оптимално съотношение качество/цена“;
- непровеждане на процедура, респ. неприлагане на друг ред за възлагане по ЗОП, при наличие на основания за това;
- неизпълнение на задължението за изпращане в законово установен срок на документи и информация, подлежащи за публикуване в Регистъра на обществените поръчки;
- избор на неконкурентна процедура (договаряне без предварително обявление и пряко договаряне) без да са налице предпоставките, регламентирани в ЗОП;
- непълнота на изискуемата информация в обявленията за възлагане на обществените поръчки;
- нарушения при сключване на договорите за обществени поръчки - непредставяне на изискуемите документи или не набавянето им по служебен път.

Основен проблем при възложителите е невъзможността да планират правилно и всеобхватно потребностите си, след което да се пристъпва своевременно към стартирането и провеждането на процедурите/възлаганията на обществени поръчки.

Предвидените дейности в предмета на обществената поръчка не се възлагат според тяхната идентичност или сходство, поради което се достига до непровеждане на възлагане/процедура или до разделяне на обществени поръчки.

Налице е проблем с експертния състав, ангажиран с подготовката и възлагането на обществени поръчки. В организациите на възложителите липсват подготвени специалисти със специфична компетентност в областта на дейностите, подлежащи на възлагане. Това рефлектира върху качеството на техническите спецификации и последващото изпълнение. Експертите, отговарящи за подготовката на документациите и обявленията се нуждаят от повече методологична подкрепа по въпроси, свързани с прилагането на ЗОП и ППЗОП.

През отчетния период в съответствие със ЗОП са издадени 153 акта за установяване на административни нарушения. Към момента на издаването на този отчет, председателят на Сметната палата се е произнесъл по всички издадени актове, като по част от тях произнасянето е станало през 2025 г. в съответствие със законоустановения срок.

Административнонаказателни производства по Изборния кодекс

В изпълнение на възложените на Сметната палата функции по административно наказване по Изборния кодекс за отчетния период са съставени 59 акта за установени административни нарушения. Към момента на издаването на този отчет, Председателят на Сметната палата се е произнесъл по всички издадени актове, като по част от тях той се е произнесъл през 2025 г. в съответствие със законоустановения срок.

Обобщението от административно-наказателните производства през 2024 г. е следното:

наказателни постановления

17

предупреждения по чл. 28 от ЗАНН

38

резолюции за прекратяване на производството

15

Административнонаказателни производства по Закона за политическите партии

През 2024 г. са съставени 2 акта за установени административни нарушения по Закона за политическите партии. Законоустановеният срок за произнасяне тече в 2025 г.

Административнонаказателни производства по Закона за Сметната палата

През 2024 г. е съставен един акт за установяване на административно нарушение по Закона за Сметната палата. Законоустановеният срок за произнасяне тече в 2025 г.

4

ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КАПАЦИТЕТ	99
Осигуряване на качеството на одитната дейност	100
Етичен кодекс	102
Методология на одитната дейност	102
Човешки капитал	102
Информационна и комуникационна среда	107

СЕКЦИЯ 4: Институционален капацитет

4.1 Осигуряване на качеството на одитната дейност

„За изпълнение на стратегическите цели и мандата на върховните одитни институции от ключово значение е във всички аспекти от дейността им и резултатите от нея да се гарантира високо качество...ВОИ, които гарантират високо качество на всички свои одитни ангажименти, служат най-добре на обществото. Разработването, въвеждането и използването на система за управление на качеството подпомага институциите при постигане на целите им и осигурява разумна увереност, че процесите в тях са в съответствие с Международните стандарти за върховните одитни институции (МСВОИ), както и с приложимите законови и регулаторни изисквания.“

МСВОИ 140 – „Управление на качеството за ВОИ“

Качеството на одити е изключително важно за Сметната палата, затова Законът за Сметната палата регламентира отговорността за организацията на одитната дейност и нейното качество на заместник-председателите на Сметната палата (Чл. 22. (1)).

През отчетния период се прилага дългогодишна практика на контрол на качеството на одитните ангажименти като системата за контрол на качеството обхваща всички видове одит, регламентирани в ЗСП.

Лицата, на които са делегирани правомощия за контрол на качеството, притежават подходящ опит, знания, влияние, авторитет, достатъчно време за изпълнение на възложените им отговорности и добро разбиране за възлаганите отговорности. По този начин се гарантира устойчивостта и надеждността на одитните процеси. Преди публикуване на одитния доклад, директорът на съответната одитна дирекция упражнява контрол за съответствие на проекта на одитен доклад с изискванията на закона, международно признатите одитни стандарти актовете на Сметната

палата, и оценява доказателствата по отношение на тяхната надеждност и достатъчност и обвързаността им с направените констатации, изводи, оценки и препоръки.

В основата на одитната дейност са заложили одитните стандарти, издадени от Международната организация на върховните одитни институции. Сметната палата прилага Международните одиторски стандарти (International Standards on Auditing), издадени от Борда на Международната федерация на счетоводителите (International Federation of Accountants - IFAC), подходящи за финансов одит при ангажменти с включени допълнителни въпроси, специфични за бюджетните организации в публичния сектор.

Базирана на тези международно признати одитни стандарти, както и на националното законодателство е и методологията, която Сметната палата използва за осъществяване на своята одитна дейност. Методологията е адаптирана към условията и традициите на одита в публичния сектор в България и обогатена с въвеждането и прилагането на добри професионални практики.

Друг основен елемент на системата за контрол на качеството е нивото на интегритет в одитната дейност. Сметната палата е приела и прилага в своята дейност Етичен кодекс и Политика за интегритет, които насочват одиторите да постъпват правилно в трудни ситуации, да преценяват безпристрастно и да упражняват професионален скептицизъм. В допълнение, силните етични принципи създават добра среда в одитните екипи и улесняват ангажираността с одитираните организации. Всички тези елементи предпоставят висококачествени одити.

Едно от основните предизвикателства, с които Сметната палата се сблъсква постоянно, е необходимостта от квалифицирани одитори. Непрекъснатите усилия за привличане, развитие и задържане на одитори позволяват на институцията да поддържа текущото ниво на този капацитет, който може да се окаже недостатъчен за осъществяване на стратегическите амбиции на Сметната палата за засилено въздействие върху реалния живот на българските граждани.

Сметната палата е одобрила за прилагане обновения МСВОИ 140 – „Управление на качеството за ВОИ“ в сила от 1 януари 2025 г. Организацията е в процес на актуализиране на политиките и процедурите, които се отнасят до Системата за управление на качеството. Очаква се, че всички елементи на Системата за управление на качеството ще бъдат напълно разработени и внедрени до края на 2026 г. Преходът от система за контрол на качеството на одитите към система за управление на качеството на одитите се очаква да повлияе положително за постигане на целите на институцията.

4.2 Етичен кодекс

Етичните съображения са от първостепенно значение в одитите на бюджетните организации. Спазването на етични принципи от одиторите в публичния сектор дава увереност за интегритета, обективността и надеждността на одитните процеси и резултати, а независимостта на одиторите гарантира безпристрастност и достоверност на одитните заключения и препоръки. Крайният ефект от прилагането на тези принципи е запазването на общественото доверие в прозрачността и отчетността на държавните институции.

Законът за Сметната палата (чл. 25 (3)) задължава служителите „да спазват изискванията на Етичния кодекс на Сметната палата“. Всички служители на институцията попълват етични декларации при постъпване на работа, докато декларирането на конфликти на интереси се прави ежегодно.

Етичният кодекс на Сметната палата, както и стандартът за професионална етика на одиторите в публичния сектор издаден от ИНТОСАЙ МСБОИ 130 са публикувани на Интернет страницата на институцията за прозрачност на набора от ценности и принципи, които служат като основа за поведението на нашите служители.

Сметната палата не проявява толерантност към никакви форми на нарушаване на професионалната етика и има механизъм да се справя с такива случаи. Комисията по професионална етика на Сметната палата се състои от председател и шестима членове, определени с решение на Сметната палата. Председател на комисията е заместник-председател на Сметната палата. Комисията извършва проверки за спазване на Етичния кодекс от всички служители в Сметната палата и разглежда всички нарушения на Етичния кодекс. През отчетния период не са идентифицирани такива нарушения.

4.3 Методология на одитната дейност

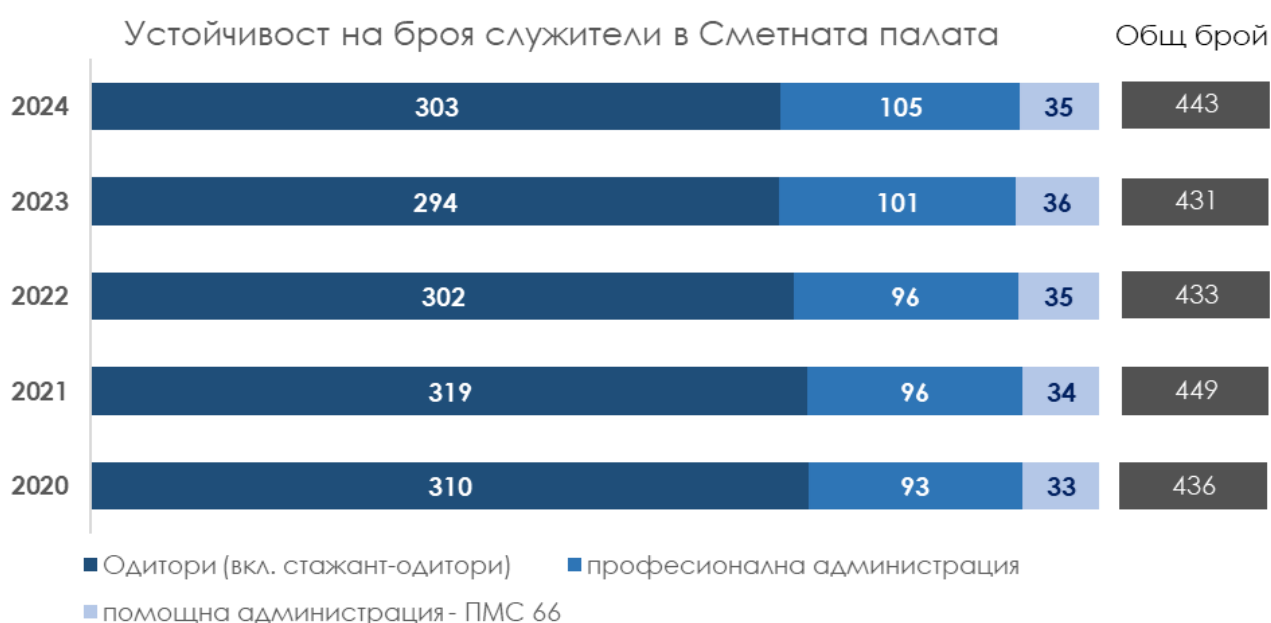
През 2024 г. е изменен Наръчникът за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата по отношение на подхода за стратегическо планиране. Актуализирани са образци на работни документи, свързани с предложения за стратегически цели и индикатори за резултатите от одитната дейност, въвеждане на секторни и хоризонтални направления за одитиране, критерии за обща оценка на риска, проучване и приоритизиране на важни направления за одит за стратегическия период.

4.4 Човешки капитал

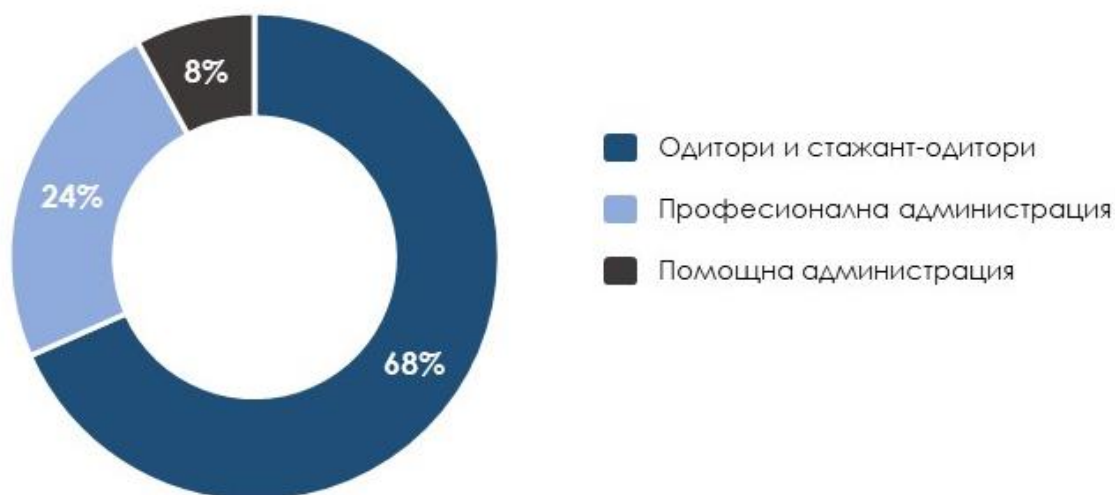
Нашите служители са основен фактор, чрез който Сметната палата постига своята визия и изпълнява мисията си на Върховна одитна институция. Цялостната концепция за управление на човешкия капитал в институцията е систематизирана в *Стратегията за управление на човешките ресурси от 2021 г.* Целите на тази стратегия са многопосочни и вземат под внимание нарастващите нужди на Сметната палата от необходимия брой служители с подходящи

професионални качества, ръководители с модерни лидерските и управленски умения, адекватни системи за повишаване на професионалния капацитет на институцията, възможности за изява и кариерно развитие, справедливо възнаграждение, осигуряване на приемственост и устойчивост на човешкия капитал. Този подход е напълно в духа на основополагащата Декларация от Лима (МСВОИ 1), която постулира, че ефективността на ВОИ зависи от способността ѝ да наема, задържа и ефективно да разгръща високо квалифициран, усърден и мотивиран персонал.

Чрез прилагането на стратегия за управление на човешките ресурси Сметната палата полага систематични усилия за постоянното надграждане на капацитета и за постигането на стратегически нужди на СП.

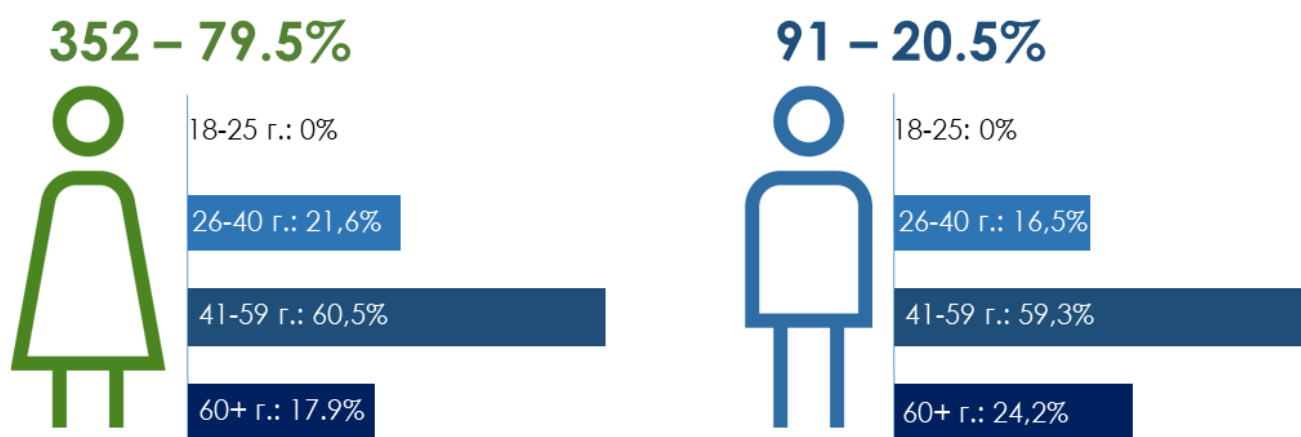

Броят на служителите в Сметната палата остава сравнително постоянен през последните 5 години, което позволява на институцията да изпълнява устойчиво функциите си.

Сравнително постоянна остава и пропорцията на служители, заети в одитната дейност и тези в професионалната администрация, която в момента е 2,9:1.

Законът за Сметната палата поставя стриктни изисквания за професионална квалификация и стаж за служителите в институцията. Тези изисквания затрудняват набирането на служители във възрастовата група под 25 години. Близко 60% от работната ни сила е в групата от 41 до 59 години, което обуславя добра приемственост. Съществува стремеж опитът, натрупан от служители с дълъг стаж в институцията да се предава органично в съответните работни екипи и структурни звена, но това все още е предизвикателство за нас.

Подбор на кадри

Нивата на одиторските длъжности, критериите за заемане на съответните длъжности, правата и задълженията на одиторите се определят от Закона за Сметната палата. Набирането на служители се извършва съобразно *Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка и професионално развитие на служителите на Сметната палата*. Реалната нужда от определени кадри се определя от директорите на дирекции и ръководителите на структурни звена в Сметната палата.

Динамика на работната сила през 2024 г.

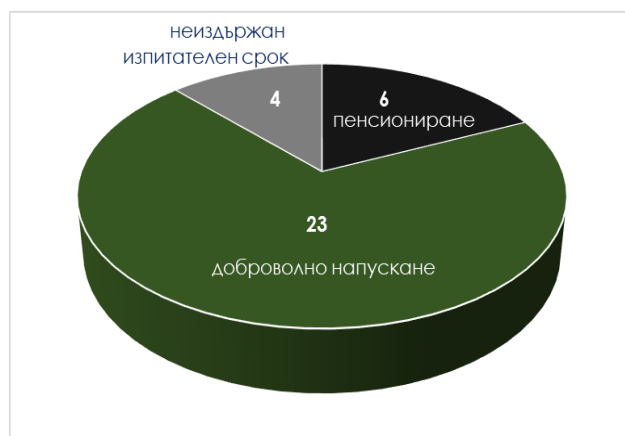
Нетният резултат от естествените процеси на прекратяване на трудовите процеси и набирането на нови кадри за 2024 г. е положителен, като 10 повече нови служители са постъпили в организацията.

Общо 32 одитори и стажант-одитори и 11 служители в администрацията са били назначени през отчетния период, в резултат на систематични усилия за привличане на добре квалифицирани кадри.

Назначени служители през 2024 г.

Напуснали служители през 2024 г.

Професионален капацитет на Сметната палата

Сметната палата притежава съществен интелектуален потенциал, наличието на който е предвиден в Закона за Сметната палата. Законът определя минималната образователно-квалификационна степен (магистър) и професионалния стаж за ръководния състав на институцията, както и за длъжностите в одитната дейност.

Служители със степен МАГИСТЪР

Сертифицирани вътрешни одитори в публичния сектор

Степен на образование:	Одитори	Администрация	Общ брой
Средно	0	12	12
Средно специално	0	9	9
Професионален бакалавър	0	1	1
Бакалавър	0	8	8
Магистър	296	75	371
Доктор	5	2	7

Професионалните направления на завършено висше образование на одиторите са групирани около уменията, необходими за извършване на одитната дейност, а именно икономика, право и администрация и управление.

Ръководството на Сметната палата полага непрекъснати усилия за надграждане на професионалния капацитет на институцията. Професионалните обучения в Сметната палата се извършват организирано, съобразно Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка и професионално развитие на служителите на Сметната палата, по заявки от всички ръководители на структурни звена, обобщени в План за обучение за всяка календарна година.

Обученията се осъществяват присъствено, чрез организирани семинари на програми от професионални организации, онлайн семинари, международни програми и други форми.

Преценката за ефективността на обучението се определя чрез извършване на анализ на анкети от проведените обучения и чрез мнението на съответния ръководител.

Набирането на одитори остава основен приоритет за Сметната палата. Тази задача става все по-комплексна, като се отчетат социално-културните изменения в обществото в резултат на иновативни технологии и нови атрактивни поприща за младото поколение. От друга страна, тези промени се очаква да предоставят възможности за обогатяване и трансформиране на ролята на одитора.

4.5 Информационна и комуникационна среда

В Сметната палата работят експерти, притежаващи висока професионална квалификация и експертиза в областта на информационните технологии и мрежовата сигурност.

За управление на идентифицирания риск от кибер атаки, през 2024 г. са включени в експлоатация и конфигурирани нови устройства за защита на информацията и мрежовата инфраструктура на Сметната палата, които подпомагат процеса на планиране, приоритизиране, откриване на пропуски в киберсигурността и възстановяване при инциденти.

Новият лиценз за правото на ползване и поддръжка на Microsoft 365 E5, осигурява най-висок клас защита на идентичността на потребителите и информацията, както и допълнителни възможности за защита и управление на данните, с което се постига съществено намаляване на риска.

Всички виртуални сървъри и бази данни се архивират на две места. За защита срещу кибер заплахи, за достъпването на софтуерните приложения и бази данни, с които работи Сметна палата, се използва защитена виртуална частна мрежа, а за работа със служебната електронна поща – двуфакторна автентикация.

За обмен на големи обеми данни и информация Сметната палата разполага с облачно пространство, разположено върху собствена инфраструктура, разработено от ИТ експерти на Сметната палата.

През 2024 г. Сметната палата премина успешно първи надзорен одит по най-новия международен стандарт за информационна сигурност ISO 27001:2022.

С Постановление № 287 от 14.08.2024 г. на Министерски съвет **Сметната палата на Република България е включена в списъка на стратегическите обекти и дейности, които са от значение за националната сигурност.** През 2024 г. са стартирани процедури и дейности, които са насочени към изграждане на надеждна информационна сигурност, в съответствие с Директивата на Европейския съюз за мрежова и информационна сигурност (МИС 2).

5

СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВЪЗДЕЙСТВИЕ	108
Публичност и прозрачност	109
Държавни органи, професионални и неправителствени организации	114
Международна дейност	119

СЕКЦИЯ 5: Сътрудничество и въздействие

5.1 Публичност и прозрачност

В търсенето и постигането на ефективна комуникация със заинтересованите страни, информацията, която Сметната палата им предоставя, притежава следните характеристики:

Обективна

За правилно разбиране, интерпретиране и реакция от заинтересованите страни

Навременна

За своевременно отразяване и ползване

Балансирана

Отразяване нарушения и пропуски, но и огласява добри практики

Полезна

За обществото за подобряване на управлението в публичния сектор

Безпристрастна

Без персонална и структурна избирателност, за равнопоставеност и полезност

Ясна и достъпна

За добро разбиране от всяка група заинтересовани страни

Диалогична

Отчита вижданията и приоритетите на другата страна и постига взаимен интерес

Институцията дава гласност на резултатите от своята дейност в изпълнение на Закона за Сметната палата, като спазва стратегическия принцип за публичност и прозрачност. И през 2024 г. усилията на Сметната палата бяха насочени към осигуряване на добра информираност на обществото и заинтересованите страни за резултатите от одитната ѝ дейност.

Интернет страницата на Сметната палата е основна платформа за информиране на гражданите и обществото, тъй като на нея са публикувани всички приети одитни доклади за извършени одити, доклади за резултати от последващия контрол за изпълнение на препоръките, дадени от Сметната палата, съобщенията за връчените проекти на одитни доклади и извлечения от протоколи за заседанията на Сметната палата за начина на гласуване. Публикувана е също информация за международната дейност и за сътрудничество със заинтересованите страни, възможности за кариерно развитие, прессъобщения и др.

Сметната палата публикува на интернет страницата си информация, образци на документи и указания за участниците в изборите за народни представители за Народно събрание на 9 юни 2024 г. и на 27 октомври 2024 г., както и за участниците в изборите за членове на Европейския парламент на 9 юни 2024 г. Одитната институция подготви и публикува и електронни брошура в помощ на участниците във всички видове избори с изискванията, които следва да спазят, за да бъде осигурена публичност и прозрачност на предизборната кампания.

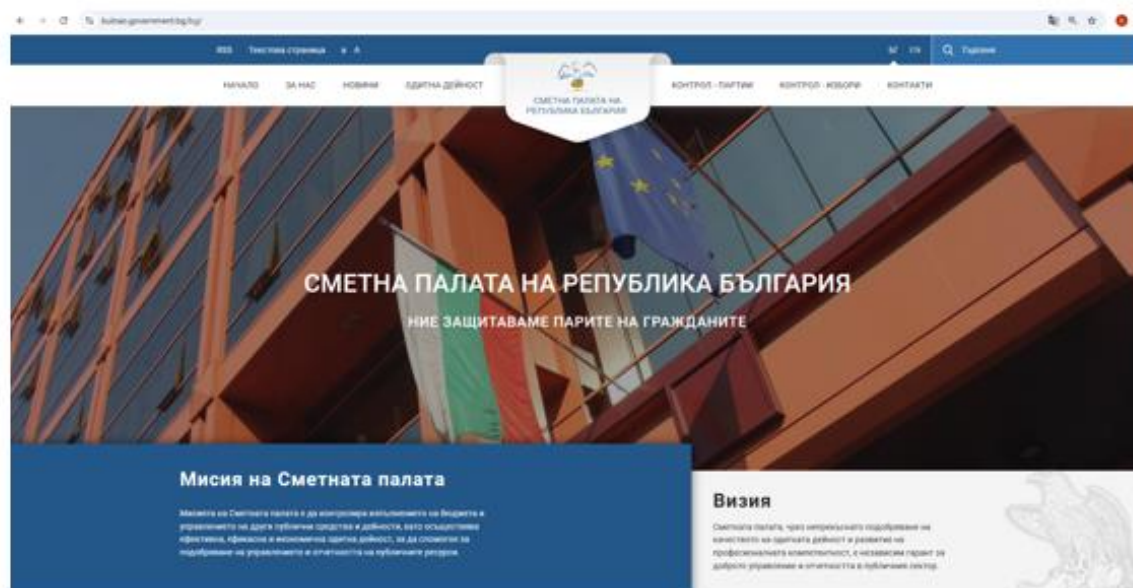
Публикуван бе и одитният доклад за одит за съответствие на декларираните приходи и извършените разходи във връзка с предизборните кампании на участниците в изборите за Народно събрание, проведени на 2 април 2023 г.

Чрез интернет страницата на Сметната палата е достъпен и Единният регистър по Изборния кодекс, който осигурява прозрачност върху финансирането на предизборните кампании с данни за:

- имената на дарителите, вида, целта, размера на направените дарения;
- декларациите за произхода на дарените средства;
- отчетите за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборните кампании на участниците в изборите и др.

Сметната палата осигури чрез интернет страницата си прозрачност на годишните финансови отчети за 2023 г. на партиите и дарителите им съгласно Закона за политическите партии. На сайта на Сметната палата е публикуван и одитният доклад за извършен одит на финансовата дейност и управлението на предоставеното имущество на политическите партии за предходната година.

На интернет страницата на Сметната палата е публикувана актуална информация за всяка друга дейност, както и информацията съгласно изискванията на Закона за достъп до обществена информация (секция „Достъп до обществена информация“).

Близо 105 000 са посещенията на интернет страницата на СП (сесии) за 2025 г. Над 303 000 са преглежданията на отделни страници на сайта, вкл. и като преглеждания на екрани в приложение (мобилни устройства). Най-често потребителите са се интересували от информацията в разделите „Одитна дейност“ - „Доклади“, „Доклади-общини“, както и други раздели като „Конкурси“, „Структура“, „Закон за Сметната палата“, „Контакти“.

Активните потребители на сайта са над 45 300 (потребители, които се задържат в сайта, за да се информират за това, което ги интересува). От тях около 25 хиляди го достъпват през web, над 20 хиляди – през мобилни устройства, и около 400 – през таблет. Наблюдава се активна посещаемост от нови потребители. От България потребителите на сайта са около 41 хиляди, следват САЩ, Германия, Обединено Кралство, Китай, Франция, Австрия, Холандия, Белгия и др.

Изготвени, изпратени до медии и публикувани на интернет-страницата на Сметната палата са 64 прессъобщения, сред тях за обществено значими одити като: „Изпълнение на Националната програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021-2030, „Качество на училищното образование“, „Оптимизиране на организацията на регистрите на държавната администрация“, одит на информационната система на Европейските структурни и инвестиционни фондове ИСУН 2020 (първи ИТ одит на СП) и др. Публикувани са и информации за други значими събития, свързани със Сметната палата, като избирането на институцията за трети път за одитор на международната организация ЕВРОСАЙ, организирането и провеждането на външен изпит за одитор на Сметната палата, домакинство на Форума на Рамката за професионални становища на ИНТОСАЙ и др.

Публикувана информация на интернет страницата на Сметната палата през 2024 г.

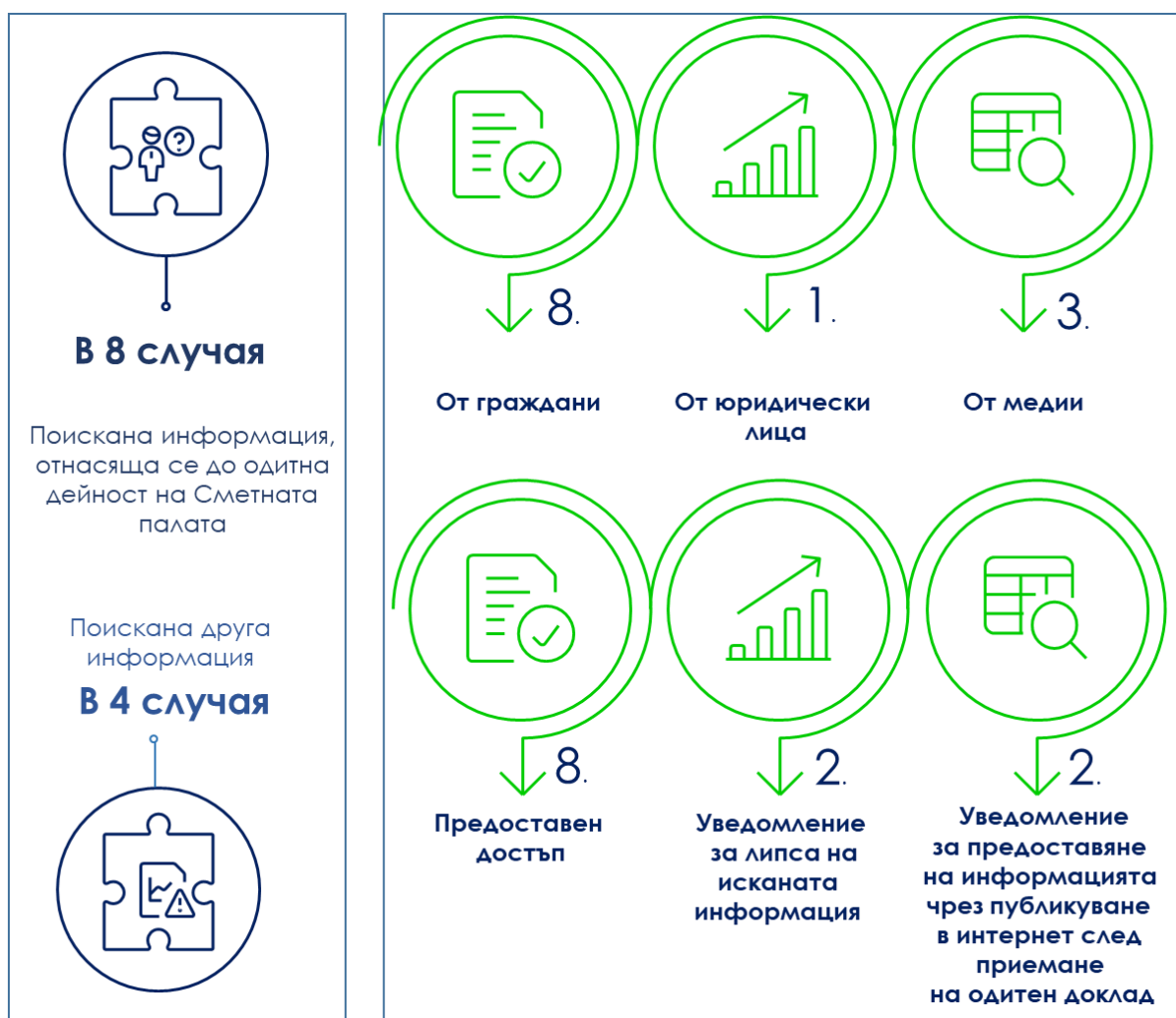

Публикувани и огласени за медиите бяха и други важни информации като решението на Конституционния съд за отхвърляне на искането за установяване на противоконституционност на чл. 55, ал. 2 от Закона за Сметната палата, според който "Окончателните одитни доклади не подлежат на оспорване по съдебен ред", информация за предоставяните по служебен път на ЦИК удостоверения на политическите партии за регистриране за участие в избори и др.

Одитните доклади за обществено значими одити, както и тези, при които са открити сериозни нарушения и слабости в управлението на публичните средства и дейности, са широко отразена в медиите. Извън тези публикации са осъществени 5 интервюта в печатни и електронни медии: Българска национална телевизия, Българско национално радио и в „Телеграф“, както и в електронното издание „Money.bg“ и телевизия BGonAir.

Институцията използва и социалната мрежа Facebook с цел по-широко популяризиране на дейността ѝ и достигане на различна по вид аудитория, като публикува в нея информация за одитни доклади, за сътрудничеството на Сметната палата с институции, други БОИ и международни организации.

Осигурен достъп и до обществена информация

Осигурен е достъп и до обществена информация, в съответствие със Закона за достъп до обществена информация на журналисти, граждани и неправителствени организации. Отчетът за работата на Сметната палата по Закона за достъп до обществена информация за 2024 г. също е публикуван на интернет страницата на институцията.

През 2024 година в Сметната палата са постъпили общо 12 заявления за достъп до обществена информация, като от граждани на Република България са 8, от юридически лица с нестопанска цел – 1, от представители на медии – 3. В 8 от случаите е поискана информация, отнасяща се до одитна дейност на Сметната палата, а в 4 - друга информация. Предоставен е достъп до обществена информация в 8 случая, в два има уведомление до заявителя за липса на исканата информация и в други два – уведомление за предоставяне на информацията чрез публикуването ѝ в интернет след приемане на одитен доклад. Отказ за предоставяне на достъп до обществена информация няма.

Сметната палата насърчава и подкрепя професионализма на своите служители за постигането на високи резултати в работата им. През 2024 г. на отбелязването на професионалния празник – 20 декември, Сметната палата за поредна година връчи **наградите на най-добрите одитори за приноса им в развитието на дейността на институцията:**

- **С наградата „Одитор на Сметната палата на 2024 година“** бе отличена Силвия Нинова, старши-одитор първа степен в ИРМ (Изнесено работно място) - Враца. Призът се връчва за изявен професионализъм и по-специално за работата ѝ като член на одитния екип, извършил одит за съответствие при управлението на публичните средства и общинските дейности на Община Козлодуй. С одита са защитени финансовите интереси на общината, като в нейния бюджет са възстановени значителни по размер незаконосъобразно извършени разходи.
- **Наградата „Одитен екип на Сметната палата на 2024 година“** бе присъдена на екипа, извършил финансов одит на Годишния финансов отчет на Министерството на културата за 2023 г. с ръководител Ани Будева, главен одитор в отдел „Централни органи“ към одитна дирекция II “Финансови одити. Одитният екип е установил съществени неправилни отчитания, част от които са от значим обществен интерес. Установени са също и данни за вреди и наличие на данни за престъпление, в резултат на което части от доклада са изпратени на прокуратурата, на Агенцията за държавна финансова инспекция и на Националната агенция за приходите.
- **Наградата „Ръководител на Сметната палата на 2024 година“** бе присъдена на Генко Милев, началник на отдел 3 „Местни органи“ в Одитна дирекция I „Финансови одити“. Призът се връчва за висок професионализъм, включително при контрол на качеството на докладите, и непрекъснати усилия за професионално развитие на одиторите, създаване на етична среда и добър работен микроклимат.
- **Наградата на Сметната палата „Партньор за 2024 година“** бе присъдена на Министерството на финансите и служебния заместник-министър - председател и министър на финансите Людмила Петкова. Отличието се дава за ползотворно сътрудничество между двете институции с цел постигане на по-добра ефективност на контрола и одита и подобряване на финансовата отчетност в България.

Носителите на наградите „Ръководител на годината“ Генко Милев и „Одитен екип на годината“, извършил финансов одит на Годишния финансов отчет на Министерството на културата за 2023 г.

5.2 Взаимодействие с държавни органи, професионални и неправителствени организации

Сметната палата продължи да развива сътрудничеството си с всички заинтересовани страни, сред които държавни институции, неправителствени организации, академични среди, медии и др., като по този начин съдейства за повишаване на разбирането и ефективността на нейната дейност.

Консултативен експертен съвет към председателя на Сметната палата

За по-ефективно използване на богатия опит и експертиза на ръководители на одитната институция в предишни мандати и на ръководители на други институции в областта на контрола, започна да функционира Консултативен експертен съвет към председателя на Сметната палата. В него влизат проф. д-р Валери Димитров и Лидия Руменова – бивши председатели на Сметната палата, Надежда Сандолова – първи член на Европейската сметна палата от България и доц. д-р Миглена Павлова – дългогодишен изпълнителен директор на Агенцията по обществени поръчки и член на Консултативния съвет на Сметната палата през 2011 г. За почетен председател на Съвета бе избран доц. д-р Георги Николов – първият председател на Сметната палата след нейното възстановяване.

Консултативният експертен съвет може да изразява становища по проекта на Годишната одитна програма за одитната дейност преди приемането ѝ, да консултира извършването на задължителните одити на институцията, да изразява позиция и по одити, възложени с решение на Народното събрание, както и по одити със значими резултати за управлението на публичните средства и дейности, чийто доклади ще бъдат внесени в Народното събрание, както и по други одити от Годишната програма за одитната дейност на Сметната палата. Съветът подпомогна и организирането и провеждането на изпита за одитори в Сметната палата през 2024 г.

Взаимодействие с институции в борбата с корупцията и неправомерните практики

Сметната палата подписа споразумение за сътрудничество с Комисията за противодействие на корупцията за обмяна на опит. Целта е да се осъществява по-бърза и оперативна връзка между двете институции при наличие на сигнали, както и да бъдат предоставени съдействие и добри практики от страна на Комисията при работата на Звеното за борба с корупцията, подкупването и прането на пари в Сметната палата. Изключително важен аспект на сътрудничеството е информацията и киберсигурността, рискове които Сметната палата активно управлява.

Сътрудничеството с неправителствените организации

Това сътрудничество също бе разширено както в борбата с корупцията, така и в сферата на прозрачността на финансирането на предизборни кампании и политическите партии. Общата цел на сътрудничеството е постигането на по-добро управление в публичния сектор.

Председателят на Сметната палата Димитър Главчев обсъди с д-р Огнян Шентов, председател на УС на Центъра за изследване на демокрацията възможностите за използване на полезен опит и инструментариуми за оценка на антикорупционни мерки и в областта на киберсигурността.

Сметната палата и Институтът за развитие на публичната среда /ИРПС/ набелязаха възможности за взаимодействие в дългосрочен план в областта на контрола на финансирането на политическите партии. Представителите на ИРПС отбелязаха големия принос на Сметната палата за процеса по изсветляване на средствата на политическите партии, коалиции и инициативни комитети не само по време на избори, а и при извършването на контрол на цялостната им финансова дейност.

Сътрудничество с междуправителствени организации

Срещи между ръководството на Сметната палата и представители на Бюрото за демократични институции и права на човека (БДИПЧ) към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) бяха проведени във връзка с предстоящо провеждане на избори. Наблюдателите от ОССЕ бяха запознати с осигуряването на публичност и прозрачност и с контрола, който упражнява Сметната палата на финансирането на предизборните кампании. Представителите в първата мисия на БДИПЧ/ОССЕ проявиха интерес към различните начини на финансиране на участниците в изборите с публични средства според законодателството - чрез субсидии и чрез медийни пакети. Те бяха запознати със забраните за финансиране и с най-честите нарушения от участниците в изборите. Представителите на втората мисия бяха запознати с конкретните срокове за подаване на информацията в Единен регистър по Изборния кодекс (ЕРИК) и за извършване на одит, както и с процедурата за приемане на окончателен одитен доклад. Представителите на ОССЕ бяха информирани за утвърдените от Сметната палата образци на документи и административно-наказващите функции според Изборния кодекс.

Разширяване на сътрудничеството с националните медии

През 2024 г. бяха търсени и нови възможности за по-разширено и задълбочено сътрудничеството между Върховната одитна институция и националните медии в полза на българските граждани, с цел по-голяма информираност на обществото за работата на Сметната палата. Проведени бяха срещи с директорите на Българското национално радио и на Българската национална телевизия. Обсъдени бяха форми на взаимодействие в различни посоки – медийно партньорство при отразяване на одитни доклади с голяма обществена значимост, медийна подкрепа за по-голяма прозрачност на финансирането на предизборните кампании и контрола, осъществяван от Сметната палата, информираност на гражданите за нови инициативи на институцията, включително в борбата с корупцията и др.

Привличане на бъдещи кадри

Сметната палата продължи през 2024 г. да насърчава професионалната ориентация както на студенти чрез провеждане на студентски стажове в институцията, така и да привлича млади специалисти в областта на контрола и одита, предлагайки им възможности за кариерно развитие.

Сметната палата за пръв път проведе външен изпит за одитори на институцията според чл. 26, ал. 1, т. 2 от Закона за Сметната палата (ЗСП). Според ЗСП, за одитор във Върховната одитна институция може да се назначи лице, което е преминало успешно изпита за одитор на Сметната палата или притежава сертификат за одитор. Част от успешно положилите изпита издържаха по-късно конкурси на институцията за одиторски длъжности.

Как Сметната палата работи в полза на държавата, обществото и гражданите и как институцията помага за намиране на решения на съвременни предизвикателства като климатичните изменения, дигитализацията, подобряване качеството на образованието, пандемии и т.н., бяха сред основните теми, дискутирани със студенти от Стопанския факултет

на СУ „Св. Климент Охридски“. Студентите бяха запознати с различните видове одити и основни резултати от дейността на институцията за предходната година, както и с концепцията за стратегическото планиране на одитната дейност

За възможностите и изискванията за професионална реализация и кариерно развитие в институцията, както и за възможностите за студентски стаж бяха информирани студентите и на първия Кариерен форум на Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Работата на одиторите в Сметната палата и предизвикателствата пред професията бяха представени и на среща между директори на дирекции в Сметната палата и студенти от Юридическия факултет на Софийския университет. Подчертано бе, че професията на одитора изисква постоянно развитие, тъй като трябва да се следят всички новости в законодателството и добрите практики на одита.

Сметната палата връчи и своята специална награда в 13-ото издание на конкурса за студенти „Млад одитор“, който има за цел да популяризира одиторската професия сред младите хора в България, а Сметната палата на Република България е традиционен партньор на инициативата. Отличието на името на академик Иван Гюзелев – първият председател на Сметната палата след нейното създаване през 1880 г., получи Вероника Петрунова от Стопанска академия "Димитър А. Ценов"-Свищов, която бе наградена с едномесечен стаж в институцията.

5.3 Международна дейност

Сметната палата е уважаван член на международната одиторска общност. През 2024 г. институцията ни, съвместно с ВОИ на Нидерландия, **бе избрана за трети пореден мандат от 3 години за одитор на ЕВРОСАЙ** – международната професионална организация на Върховните одитни институции от Европа. Това е признание за професионализма и експертизата на нашите одитори.

В рамката на предишния си мандат като одитор на ЕВРОСАЙ представител на Сметната палата заедно със Сметната палата на Република Хърватия извършиха одит на отчетите и свързаните документи на ЕВРОСАЙ за 2023 г.

От 25 до 29 ноември 2024 г. в София Сметна палата бе домакин на среща на високо равнище, с която започна изпълнението на Стратегическия план за развитие на Рамката за професионални становища на Международната организация на Върховните одитни институции ИНТОСАЙ. Във форумът участваха представители на над десет страни от всички органи на ИНТОСАЙ, които имат ангажимент към изготвянето на международните одиторски стандарти.

Forum for
INTOSAI
Professional
Pronouncements

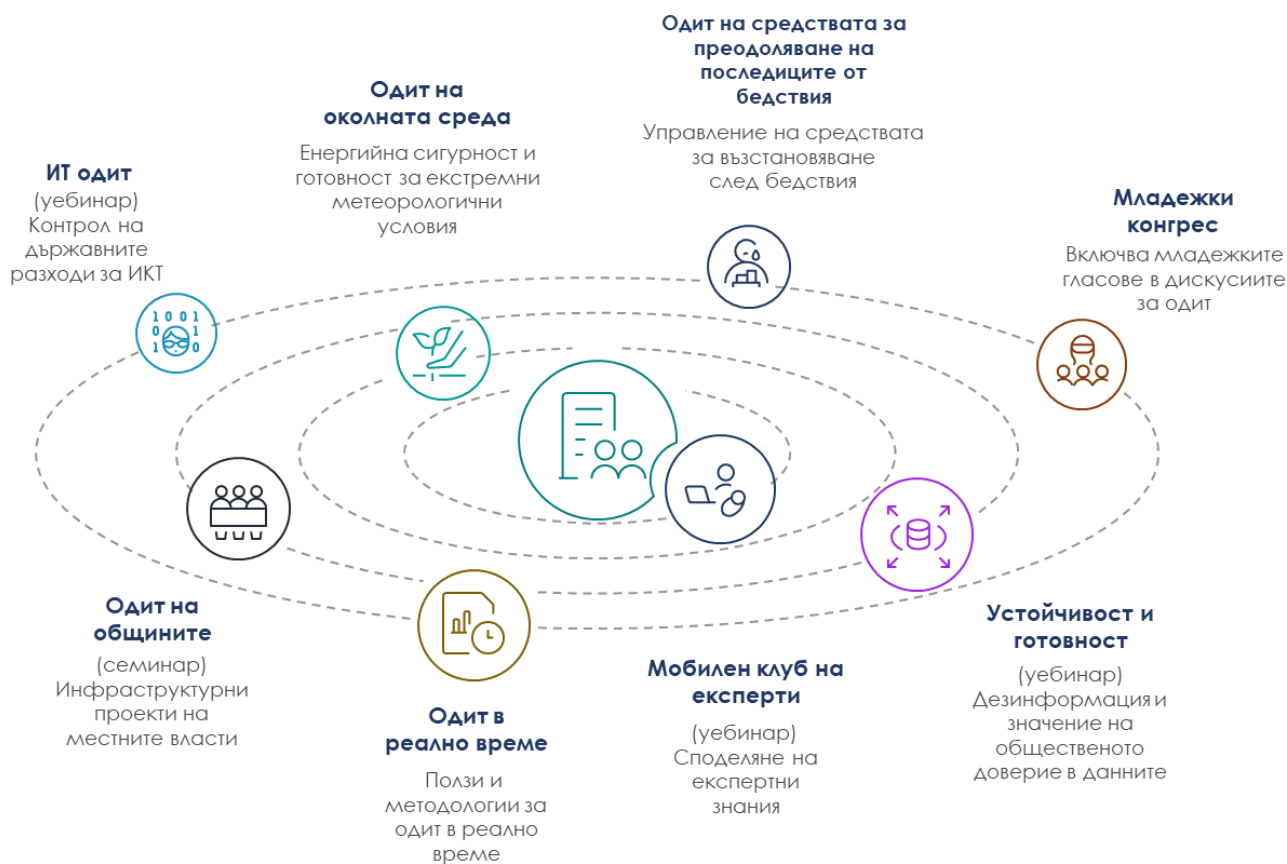

Сътрудничество в рамките на ЕВРОСАЙ

Сметната палата продължи сътрудничеството си с Европейската сметна палата при одитите ѝ в нашата страна. Наши одитори участват в качеството на наблюдатели в подготовката и провеждането на одитните мисии на ЕСП в България. В изпълнение на програмата на Контактния комитет на върховните одитни институции от ЕС и Европейската сметна палата наши представители участваха в годишната среща на Мрежата за одит на фискалната политика.

Участие в дейности в рамките на ЕВРОСАЙ

Участието в инициативи на международната одиторска общност допринася за повишаване на институционалния и административен капацитет на Сметната палата. Проявите в международната дейност също произтичат от членството на България в ЕС и различни форми на многостранно и двустранно сътрудничество с различни върховните одитни институции.

Международните събития се осъществиха както присъствено, така и чрез онлайн срещи и електронна комуникация. Особен акцент на международното сътрудничество на Сметната палата е участието в дейността на работни групи (РГ) в рамките на международни професионални организации на върховните одитни институции.

Семинарът на тема „Инфраструктурни проекти на местната власт“ представи майсторски клас по методологични въпроси в одита на общини, който бе ръководен от екип на Сметната

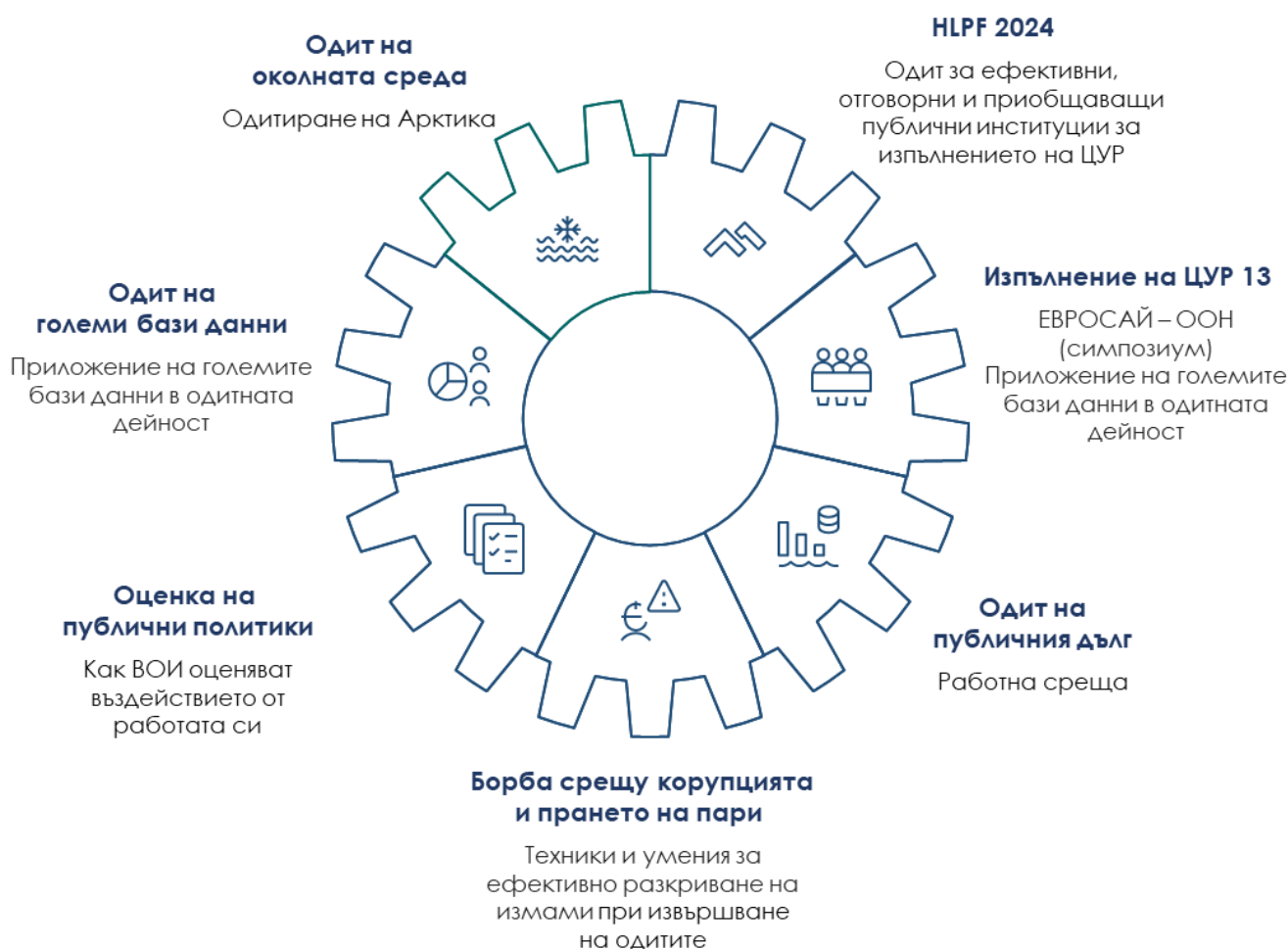
палата в сътрудничество с БОИ на Латвия и БОИ на Република Северна Македония. Наши служители участваха в онлайн семинар по изключително важната тема за водите с цел отчитане на напредъка по изпълнението на Цел ООН за устойчиво развитие № 6 „Чиста вода и санитарно-хигиенни условия“.

Сътрудничество в рамките на ИНТОСАЙ

Представители на Сметната палата участваха и в събития в рамките на работните групи на Международната организация на БОИ – ИНТОСАЙ. По време на симпозиума, организиран съвместно от ИНТОСАЙ и ООН на тема „Изпълнение на ЦУР 13 относно действията в областта на климата: роля, принос и опит на БОИ“, екип на Сметна палата представи темата „Адаптиране към изменението на климата – развитие на политиката и приносът на Сметната палата“.

Участие в дейности в рамките на ИНТОСАЙ

Наблюдава се засилено навлизане на информация и споделяне на опит по иновации в одитите и използването на изкуствен интелект. Такива онлайн срещи бяха: уебинарът, организиран от Инициативата за развитие на ИНТОСАЙ (IDI), свързан с иновациите във ВОИ, срещата на тема: „Използване на Изкуствения интелект в одита: актуално състояние“ в рамките на платформата на Мрежата за технологии и иновации в одитната дейност - TiNA, семинарът на тема Анализ с обхват на данни (Data Envelopment Analysis – DEA) и други.

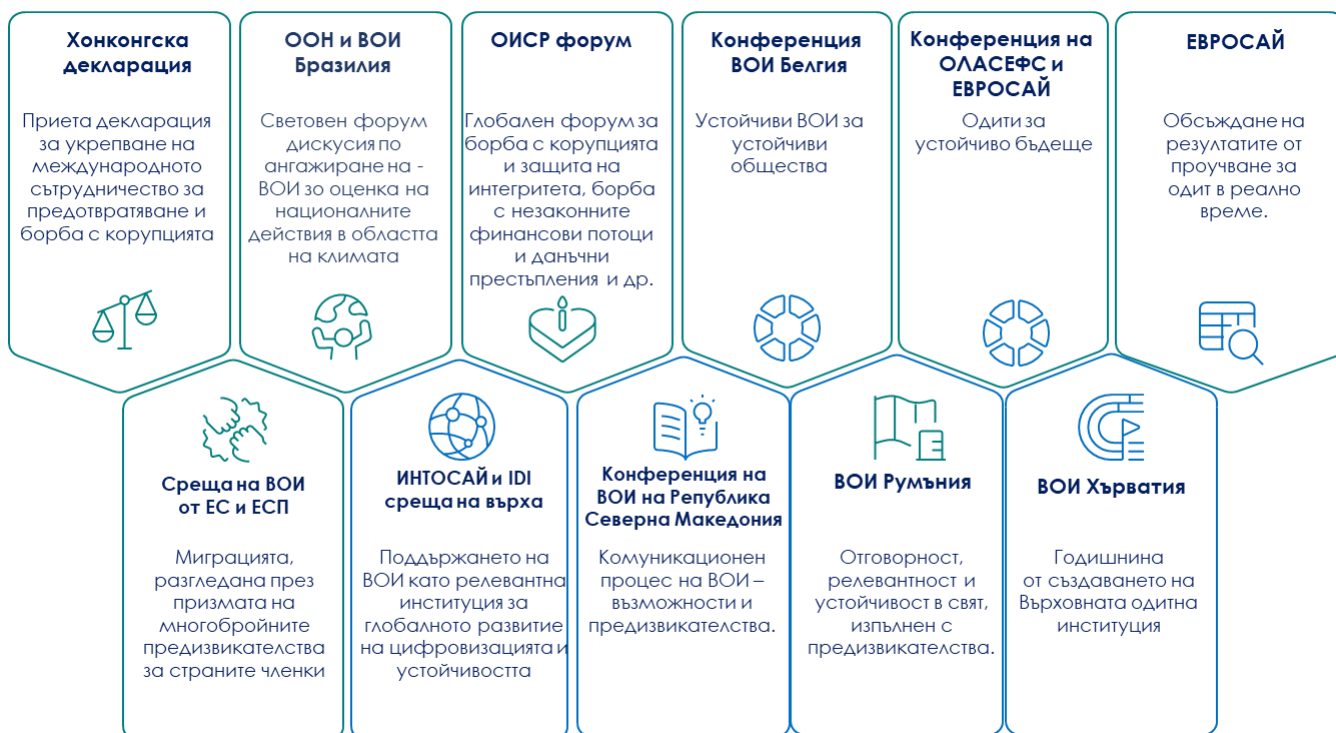
В рамките на оперативното сътрудничество бе обменена информация в отговор на изследвания и постъпили въпроси от други ВОИ относно различни аспекти на одитната практика на национално ниво. Сметната палата участва и с публикации в журнала на работната група по одит на околната среда на ИНТОСАЙ и оперативната група за одит на общините.

Участие във форуми на високо равнище

Ръководството на Сметната палата участва активно в срещи на високо равнище, на лидерите в международната одиторска общност и международната общност като цяло, в които се вземат фундаментални решения по глобални въпроси, засягащи ефективността на върховните одитни институции.

При възможност Сметната палата споделя опита, натрупан от институцията в различни области от нейната дейност, допринасяйки за изграждане на об

Участие във форуми на високо равнище и подкрепа за други ВОИ

Ние защитаваме парите на гражданите

Свържете се с нас:

Сметна палата
ул. Екзарх Йосиф 37
София, 1000

president@bulnao.government.bg
press@bulnao.government.bg
www.bulnao.government.bg

